

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
HALK EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

HALK EĞİTİMİ MERKEZLERİNDE BOŞ ZAMAN DEĞERLENDİRME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ömer SAYGIN

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Hayat AVCI BOZ

Ankara – 1999

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
HALK EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

HALK EĞİTİMİ MERKEZLERİNDE BOŞ ZAMAN DEĞERLENDİRME

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Yard. Doç. Dr. Hayat AVCI BOZ

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı

İmzası

Prof. Dr. Serap Ayhan

Ayhan

Doç. Dr. Sükran Kılbaş

Kılbaş

Yrd. Doç. Dr. Hayat Avcı Boz

Avcı Boz

Tez Sınav Tarihi: 22.4.1999

ÖNSÖZ

Çalışma süresinin kısalması ve çalışma koşullarının iyileşmesiyle birlikte insanların iş dışı zamanlarında artış görülmüştür. Bu artışla birlikte boş zamanların değerlendirilmesi önemli bir sorun haline gelmiştir. Hatta günümüzde boş zaman değerlendirme bir sektör haline gelmiştir. Konuya olan ilginin ileride daha da artması beklenmektedir. Boş zaman değerlendirme uzmanlığı şimdiden geleceğin seçkin meslekleri arasında gösterilmeye başlanmıştır.

Boş zamanların bireyin kendisine ve çevresine yararlı olacak şekilde değerlendirilmesi eğitimle mümkündür. Bu eğitim örgün eğitim yoluyla verilebileceği gibi yaygın eğitim vasıtasıyla da verilebilir.

Bu çalışmada bir yaygın eğitim kurumu olan halk eğitimi merkezlerinin boş zaman değerlendirme açısından kursiyerlere ne gibi katkılarının olabileceği araştırılmıştır.

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde bana her türlü yardım ve önerilerini esirgemeyen değerli hocam; tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Hayat AVCI BOZ' a, anketlerimin çoğaltılmasında yardımlarını gördüğüm Orhan ARSLAN' a, anketlerin uygulanmasındaki yardımlarından dolayı eşim Satı SAYGIN' a, istatistiksel işlemlerde yardımcı olan Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı Araştırma Şubesi'ndeki çalışma arkadaşlarıma destek ve ilgilerinden dolayı içtenlikle teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖNSÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER.....	ii
TABLolar LİSTESİ.....	viii
KISALTMALAR.....	xi

BÖLÜM

I GİRİŞ.....	1
Problem.....	1
Problem Cümlesi.....	9
Amaç.....	9
Önem.....	10
Sayıtlar.....	11
Sınırlılıklar	11
Tanımlar.....	12
II. KURAMSAL ÇALIŞMALAR VE ARAŞTIRMALAR.....	13
Tarihsel Süreçte Boş Zaman.....	13
Boş Zaman Değerlendirme Etkinlikleri.....	19
a- Çocukluk ve Boş Zaman Değerlendirme.....	21
b- Gençlik ve Boş Zaman Değerlendirme.....	24
c- Yetişkinler ve Boş Zaman Değerlendirme.....	28

Toplum Kalkınması Çalışmaları ve Boş Zamanların Değerlendirilmesi.....	29
Boş Zaman Değerlendirme Sektörü.....	31
Beş Yıllık Kalkınma Planlarında Boş Zaman Değerlendirme.....	33
İlgili Araştırmalar.....	36
 III. YÖNTEM.....	 45
Evren ve Örneklem.....	45
Verilerin Toplanması.....	47
Verilerin İşlenmesi, Çözümü ve Yorumu:.....	49
 IV. BULGULAR VE YORUMLAR.....	 50
A-BULGULAR.....	50
1. ÖN ÇALIŞMA ANKETİ BULGULARI.....	50
1.1. Kursa Devam Edilen Halk Eğitimi Merkezi.....	50
1.2. Devam Edilen Kurs Türü.....	51
1.3. Kursa Devam Edilen Günler ve Saatler.....	52
1.3.1. Kursa Devam Edilen Günler.....	52
1.3.2. Kurslara Devam Edilen Saatler.....	53
1.4 Kurslara Katılma Nedenleri.....	54
2. BOŞ ZAMAN DEĞERLENDİRME ANKETİ BULGULARI.....	55
2.1. Devam Edilen Halk Eğitimi Merkezi.....	56
2.2. Cinsiyet.....	56
2.3. Yaş.....	57

2.4. Medeni Durum.....	57
2.5. Eğitim Durumu.....	58
2.6. Oturulan Konut Tipi.....	58
2.7. Birlikte Yaşanılan Kişiler.....	59
2.8. Gelir.....	60
2.9. Kursiyerlerin Kendilerine Uyan Boş Zaman Tanımı.....	71
2.10. Sahip Olunan Günlük Boş Zaman Süresi.....	61
2.11. Sahip Olmak İstenilen Boş Zaman Süresi.....	62
2.12. Çalışma Durumu.....	63
2.13 Günlük Çalışma Süresi(Ev Hanımları İçin ev İşlerinin Günlük Süresi).....	64
2.14. Haftalık Çalışma Süresi (Gün).....	65
2.15. Çalışma Süreleri Daha Kısa Olsa Yapılmak İstenen Etkinlikler.....	65
2.16. Boş Zamanların Geçirildiği Yer.....	66
2.17. Boş Zamanların En Sık Kimlerle Birlikte Geçirildiği.....	68
2.18. Yıllık Tatil Süresi	68
2.19. Boş Zaman Değerlendirme Olanakları.....	68
2.19. 1. Boş Zaman Değerlendirme Olanaklarının Bireysel Özelliklerle İlişkisi.....	70
2.19. 1. a. Cinsiyete Göre, Sahip Olunan Boş Zaman Değerlendirme Olanakları.....	70
2.19. 1. b-Yaşa Göre, Sahip Olunan Boş Zaman Değerlendirme Olanakları.....	73

2.19. 1. c-Medeni Duruma Göre, Sahip Olunan	
Boş Zaman Değerlendirme Olanakları.....	75
2. 19. 1. d-Eğitim Durumuna Göre, Sahip Olunan	
Boş Zaman Değerlendirme Olanakları.....	77
2.20. Boş Zaman Etkinliklerine Katılma Düzeyi.....	79
2.20.1-Bireysel Özelliklere Göre, Boş zaman	
Değerlendirme Etkinlikleri.....	85
2. 20. 1. a- Cinsiyete Göre, Boş Zaman	
Değerlendirme Etkinlikleri.....	85
2. 20. 2. b- Yaşa Göre, Boş Zaman Etkinlikleri.....	93
2. 20. 2. c- Medeni Duruma Göre, Boş Zaman Etkinlikleri.....	101
2. 20. 2. d- Eğitim Durumuna Göre, Boş Zaman Etkinlikleri.....	109
2.21. Halk Eğitimi Merkezinde Gerçekleştirilebilen	
Boş Zaman Etkinlikleri.....	121
2.22. Devam Edilen Kurs.....	122
2.23. Kurs Süresi.....	124
2.24. Daha Önce Katıldıkları Kurslar.....	124
2.25. Kursa Katılma Zamanı.....	125
2.26. Katılmak İçin Düzenlenmesi İstenen Halk Eğitimi	
Kurs Programları ve Etkinlikleri.....	127
2.27. Halk Eğitimi Etkinliklerine Katılmama Nedenleri.....	128

2. 28. Halk Eğitimi Merkezlerinde Boş Zamanları

Değerlendirilme Durumu.....	131
2. 29. Kurs Sonrası Genellikle Yapılan Etkinlikler.....	131
2.30. Kurs Sonrası Kalınabilecek Mekan.....	132
2.31. Kurslar Dışında Düzenlenmesi İstenilen Etkinlikler.....	133
2.32. İdeal Halk Eğitimi Merkezinde Olması Gereken Nitelikler.....	134
2.33. Halk Eğitimi Merkezinin Beklentileri Karşılama Düzeyi.....	138

B- BULGULARIN YORUMLARI.....141

a- Kişisel Bilgilerle İlgili Bulguların Yorumları:.....141

b- Boş Zaman Değerlendirmeye İlişkin Yaklaşımlarla

İlgili Bulguların Yorumları:.....143

c- Boş Zaman Değerlendirme İmkanları İle İlgili

Bulguların Yorumları:.....145

d- Boş Zaman Değerlendirme Etkinlikleri İle İlgili

Bulguların Yorumları:.....147

e- Kursiyerlerin Katılmak İstedikleri Halk Eğitimi Kurs

Programları Ve Boş Zaman Etkinlikleri İle İlgili

Bulguların Yorumlar:.....148

f- Halk Eğitimi Merkezlerinin Kursiyerlerin Boş

Zamanlarını Değerlendirmelerine Ne Düzeyde

Olanak Sağladığına İlişkin Bulguların Yorumları.....150

g- Bireysel Özelliklerle Boş Zaman Değerlendirme Olanakları

ve Boş Zaman Değerlendirme Etkinlikleri Arasında

Anlamlı Bir Farklılık Bulunup Bulunmadığına İlişkin

Bulguların Yorumları:.....151

V. ÖZET SONUÇ ve ÖNERİLER.....155

Özet.....155

Sonuç.....162

Öneriler:.....164

ÖZET.....166

ABSTRACT.....167

KAYNAKÇA.....168

EKLER:.....176

EK A-Araştırma İzni.....177

EK B-Anket Formu A (Ön Çalışma Anketi).....179

EK C- Anket Formu B (Boş Zaman Değerlendirme Anketi).....182

TABLÖLAR LİSTESİ

TABLO

Sayfa

1. Ankara İli Merkez İlçelerindeki Halk Eğitimi Merkezlerinin 1995/1996 Yılı Faaliyetleri.....	6
2. Halk Eğitimi Merkezleri Kursiyer Örneklemleri.....	46
3. Ön Çalışma Anketine Katılan Kursiyerlerin Devam Ettikleri Halk Eğitimi Merkezleri.....	51
4. Ön Çalışma Anketine Katılan Kursiyerlerin Devam Ettikleri Kurs Türü.....	52
5. Kursiyerlerin Kursa Devam Ettikleri Günler.....	53
6. Kursiyerlerin Kursa Devam Ettikleri Zaman Aralığı.....	54
7. Kursiyerlerin Halk Eğitimi Kurslarına Katılma Nedenleri	55
8. Kursiyerlerin Devam Ettikleri Halk Eğitimi Merkezi.....	56
9- Kursiyerlerin Cinsiyet, Yaş, Medeni Durum ve Eğitim Durumları.....	57
10- Kursiyerlerin Oturdukları Konut Tipi.....	59
11- Kursiyerlerin Birlikte Yaşadıkları Kişiler.....	60
12-Kursiyerlerin ve Ailelerinin Toplam Gelirleri.....	60
13-Kursiyerlerin “Aşağıdaki Boş Zaman Tanımlarından Hangisi Size Daha Çok Uymaktadır?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar.....	61
14- Kursiyerlerin Günlük Sahip Oldukları Boş Zaman Süresi	62
15- Kursiyerlerin Günlük Sahip Olmak İstedikleri Boş Zaman Süresi.....	63
16-Kursiyerlerin Bir İşte Çalışma Durumu.....	64

17- Kursiyerlerin Günlük Çalışma Süreleri.....	64
18- Çalışan Kursiyerlerin Haftalık Çalışma Süreleri.....	65
19-Kursiyerlerin Çalışma Süresinin Daha Kısa Olması Durumunda Yapmak İstedikleri Etkinlikler.....	66
20-Kursiyerlerin Boş Zamanlarını Genellikle Geçirdikleri Yerler.....	67
21-Kursiyerlerin Boş Zamanlarını En Sık Birlikte Geçirdikleri Kişiler.....	68
22-Kursiyerlerin Yıllık Yaptıkları Tatil Süresi.....	69
23-Kursiyerlerin Sahip Oldukları Boş Zaman Değerlendirme Olanakları	70
23-a- Cinsiyete Göre, Sahip Olunan Boş Zaman Değerlendirme Olanakları.....	72
23-b Yaşa Göre, Sahip Olunan Boş Zaman Değerlendirme Olanakları.....	74
23-c Medeni Duruma Göre, Sahip Olunan Boş Zaman Değerlendirme Olanakları.....	76
23-d- Eğitim Durumuna Göre, Sahip Olunan Boş Zaman Değerlendirme Olanakları.....	78
24-Kursiyerlerin Boş Zaman Etkinliklerine Katılma Düzeyleri.....	84
24. a- Cinsiyete Göre, Boş Zaman Etkinlikleri.....	89
24. b-Yaşa Göre, Boş Zaman Etkinlikleri	97
24. c- Medeni Duruma Göre, Boş Zaman Etkinlikleri.....	105
24. d-Eğitim Durumuna Göre, Boş Zaman Etkinlikleri.....	113
25-Kursiyerlerin Halk Eğitimi Merkezinde Gerçekleştirebildikleri Boş Zaman Etkinlikleri	122

26- Kursiyerlerin Devam Ettikleri Kurs Türü.....	123
27- Kursiyerlerin Devam Ettiklerin Kursların Süresi.....	123
28-Kursiyerlerin Daha Önce Katıldıkları Kurslar.....	126
29-Kursiyerlerin Kursa Katılma Zamanları.....	126
30-Kursiyerlerin Katılmak için Düzenlenmesini	
İstedikleri Halk Eğitimi Kurs Programları ve Etkinlikleri	130
31-Kursiyerlerin Katılmak İsteyipte Katılmadıkları	
Halk Eğitimi Etkinliklerine Katılmama Nedenleri.....	130
32- Kursiyerlerin Halk Eğitimi Merkezinde Boş Zamanlarını	
Yeterince Değerlendirip Değerlendiremediği.....	131
33-Kursiyerlerin Kurs Sonrası Yaptıkları Etkinlikler.....	132
34- Kurs Sonrasında Halk Eğitimi Merkezinde	
Kalabilecek Mekanın Olup Olmadığı.....	133
35-Kursiyerlerin Kurslar Dışında Halk Eğitimi	
Merkezinde Yapılmasını İstedikleri Etkinlikler	134
36- Kursiyerlerin “İdeal Bir Halk Eğitim Merkezi Nasıl Olmalıdır?”	
Sorusuna Cevap Verme Durumları.....	138
37- Halk Eğitimi Merkezinin Beklentilerinizi Karşılama Durumu.....	141

KISALTMALAR

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı.

HEM: Halk Eğitimi Merkezi.

ÇYEGM: Çıraklık Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü.

MEG ve SB: Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı.

DPT: Devlet Planlama Teşkilâtı

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde önce araştırmanın problemi verilmiş olup, bu başlık altında araştırmanın yapılmasının gerekçesine değinilmiştir. Ayrıca bu bölümde araştırmanın amacına, önemine, sayıltılarına, sınırlılıklarına ve araştırmada kullanılan tanımlara sırasıyla yer verilmiştir.

Problem

Sosyal bilimlerle ilgili bir çok kavramda olduğu gibi boş zaman kavramının üzerinde anlaşılabilen net bir tanımı yoktur. Aslanyürek' in de (1979, s. 3) belirttiği gibi boş zaman kavramı, çeşitli dillerde birden fazla terimin eş anlamlı kullanılması ve boş zaman kavramının nesnel olarak ölçülememesi nedeniyle açıkça ve net olarak tanımlanamamıştır.

Boş zaman, kişinin işi ya da okulundan, uyku ve diğer bedensel ihtiyaçlarından ve ailesine ayırması gereken zamandan arta kalan ve kendi istediği şekilde kullanabileceği zamandır (Gökmen, 1985, s. 15; Kılbaş, 1989, s. 17; Tezcan, 1993, s. 10, Ulutak, 1988, s. 103).

Pek çok insan için boş zaman, henüz az kullanılan bir araçtır. Buna karşılık, çalışma günlerinin azaldığı ve tatillerin uzadığı ülkelerde boş zaman bir lütuf değil bir hak olarak görülmektedir(Lowe, 1985, s. 39). Fakat insanlar için sadece boş zamanlarının olması, onların bir takım sorunlarını çözmeye ve onları mutlu etmeye yetmemektedir. Hiç bir şey yapmaksızın insanların boş oturmaları düşünülmemelidir.

Çünkü değerlendirmedikten sonra, boş zamandan fazlaca bir yarar sağlamak mümkün değildir. Ancak değerlendirilebilen bir boş zamanın insana faydası vardır. İnsanlar boş zamanın kendilerine sağladığı olanakları bilmeli ve bu olanaklardan en iyi şekilde yararlanmalılar. Değerlendirilmeyen boş zaman kendiliğinden kültürsüzlüğü getirir. Kültürsüz olan ise iyi, doğru, güzel ve gerçek olan her şeyle savaşa girer (İnan, 1966, s. 34).

Boş zaman kişiye; dinlenmek, eğlenmek, kendini geliştirmek, yaratıcı ve icatçı oyun, dernekleşmek, toplumsallaşmak, kendisini yetiştirmek, mesleğinde gelişmek, olgunlaşmak, görüş ve düşün alanını ve bilgisini genişletmek gibi olanaklar sağlamaktadır (İnan, 1971, s. 327). Ayrıca boş zamanın kişi için dinlendirici, eğlendirici ve kişiliği geliştirici işlevleri vardır (Aslanyürek, 1979, s. 6).

Boş zamanların bireye bir faydasının olması için kişi tarafından ihtiyaç olarak hissedilmesi gerekir. Boş zamanların değerlendirilmesi bir ihtiyaç olarak hissedilmesi sonrasında kişi için artık bir sorun olmuştur. Bu ihtiyacın duyulması belli bir kültürü ve eğitim düzeyini gerektirir (İnan, 1966, ss. 33,34).

Bireyin boş zamanlarını iyi değerlendirememesi durumunda; zararlı alışkanlıklar kazanması, ruhsal bozukluklar, çeşitli saplantılar, gevşeklik, suça eğilim gösterme, geçimsizlik, çarpık fikirler edinme gibi olumsuz davranışlar kazanması mümkündür (İnan, 1971, ss. 326-327).

Tüm bu olumsuzluklardan etkilenmemek için bireyin boş zamanlarını çeşitli etkinliklerle iyi bir şekilde değerlendirmesi gerekir. Gelişmiş ülkelerde bireyler boş zamanlarında boş oturup durmaktansa bir takım hobiler edinmekte ve bu hobileri ile meşgul olmaktadır. Seyahat etmek, kitap okumak, koleksiyon yapmak, yemek

yapmak, çiçek yapmak ve çeşitli icatlarla uğraşmak gibi hobileri kişinin kendisini geliştirmesi için uğraştığı hobiler arasında saymak mümkündür (Tezcan, 1977 a, s. 36).

İnan' a (1971, s. 327) göre; boş zaman, yerinde ve değerli kullanılabilirse, insana kendi kendine kalmak, kendi isteğini, zevkini, kendi hevesini ve yeteneğini, kendi sorumluluğunu özgürlüğünü sezmek, vaktini kullanmada, iş yapmada, çalışmada kendi isteğine göre bir seçim yapmak, böylece kendi kendini bulmak olanağı veriyor. Aynı zamanda boş zamanların iyi değerlendirilmesi; kişinin kendini ifade etmesini, yaratıcılığının gelişmesini, yeni deneyimler kazanmasını, sosyal çevresinin gelişmesini, mutlu ve sağlıklı bir yaşam sürmesini ve üretkenliğini artmasını sağlar (Gökmen ve diğerleri, 1985, s. 17).

Boş zamanın akılcıca kullanılması bir medeniyet ve eğitim sonucudur. Boş zamanların değerlendirilmesi aynı zamanda uygarlığın göstergesidir. Boş zaman insanlığın gelişmesine hizmet ettiği, başkasına zarar verilmediği, insanın gelişmesine yardımcı olduğu ve kötü olarak kullanılmadığı ölçüde değerlidir. (Russel, 1969, s. 20; Tezcan, 1974, s. 8; Bamberger, 1966, s. 12).

Boş zaman değerlendirme davranışını kişiden kişiye farklılaştıran etkenlerden biri de bireyin eğitim düzeyidir. Özellikle bireyin boş zaman değerlendirme konusunda eğitim almış olması önemli bir etkidir.

Ülkemizde çeşitli kuşakların, boş zamanlarını değerlendirme yönünden bir eğitimden geçmedikleri için, boş zamanlarını edilgen ve yararsız bir biçimde değerlendirdikleri bir gerçektir (Tezcan, 1993, s. 75). Boş zaman eğitimi konusunda

Ülkemizde gerek örgün eēitim ve gerekse yaygın eēitim alanında konunun öneminin yeterince kavranamamasından ötürü büyük bir eksiklik söz konusudur.

Okullardaki Resim, Müzik, Beden Eēitimi ve Bireysel ve Toplu Etkinlikler dersleri gibi dersler ve bayram, Őenlik, spor yarışmaları ve diēer yarışmalar ile yıl sonu msamereleeri gibi ders dışında yapılan etkinlikler eēitimin bir parçası olup aynı zamanda boş zamanların deēerlendirilmesine yönelik eēitim etkinlikleridir.

Çocuēun ya da gencin boş zamanlarının iyi bir biçimde deēerlendirilmesi yasa ile örgün eēitim kurumlarına görev olarak verilmiştir. Eēitici Çalışmalar Ynetmeliēinin (1983) 5. maddesinde "ders dışı etkinliklerin amaçlarından biri; boş zamanlarını yararlı bir Şekilde deēerlendirebilme davranıŐlarını kazanmalarına katkıda bulunmaktır" denildiēi halde bu görev, çeşitli sebeplerle, okullarda yeterince yerine getirilememektedir (Kılbaş, 1989, s. 9). Uygulamada bu çalıŐmalarda bilinçli bir boş zaman deēerlendirme amacı yoktur. Tezcan' a (1993, s. 83) göre; ülkemizde, okullarda bilinçli ve ayrı bir boş zaman eēitimine önem verildiēinden söz edilemez.

Eēitici Çalışmalar Ynetmeliēinin (1983) 9. maddesinde "Eēitici çalışmaların planlanıp düzenlenmesi ve yürütülmesi için belli bir süre ayrılır. Bu süre ērencilerin boş zamanlarını kapsayacak ve deēerlendirecek Şekilde düzenlenir" denilmesine raēmen eēitsel kol çalışmaları için yeterli fiziksel olanakların olmaması ve ēretmenlerin boş zaman deēerlendirme konusunda yeterli bilgi ve beceriye sahip olmaması nedeniyle boş zamanların yeterince deēerlendirildiēi söylenemez.

Boş zaman deēerlendirme etkinlikleri sadece örgün eēitimin bir parçası olmayıp aynı zamanda yaygın eēitimin de ilgi alanına giren bir konudur. Halk

Eğitimi kurs ve uygulamaları aynı zamanda çocukların, gençlerin ve yetişkinlerin boş zamanlarını değerlendirdikleri etkinliklerdir.

Toplum yaşamında boş zamanın giderek artması, yetişkinler eğitiminin önem ve kapsamına yeni bir boyut getirmiş, boş zamanın dinlenme ve eğlenmenin yanı sıra öğrenme amaçları içinde kullanılması olanağını sağlamıştır (Geray, 1978, s. 6). Milli Eğitim Temel Kanununun 40. maddesine göre Yaygın Eğitimin özel amaçlarından biri de vatandaşlara boş zamanları iyi bir şekilde değerlendirme ve kullanma alışkanlıkları kazandırmaktır (1739 SK, 1973, Md. 40).

Ülkemizde yetişkin eğitimi yapan kuruluşların başında Halk Eğitimi Merkezleri gelir. Bu merkezler ülke genelinde il ve ilçelerde kurulmuş olup Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlıdırlar.

Halk Eğitimi Merkezleri genellikle; il, ilçe ve köy düzeyinde, öğretim yılı esasına göre düzenlenen ve her yıl tekrarlanan benzeri kurs programlarını izleye gelmektedir (Ayhan, 1988, s. 15).

Halk Eğitimi Merkezlerinde 1995-1996 öğretim yılında 40560 kursa toplam 743343 kişi katılmıştır. Kurs türlerine bakıldığında meslek kursları olarak yurt genelinde 161 değişik kurs türünde yaklaşık 42 bin kurs açılmış ve bu kurslara toplam 557 707 kişi katılmıştır. Bu da Halk Eğitimi Merkezlerinde genellikle meslek kurslarına ağırlık verildiğini göstermektedir. Fakat bu kurslara katılan erkek kursiyer sayısının yaklaşık 70 bin kişi ile oldukça düşük bir oranı oluşturması, bu kursların genellikle kadınlara yönelik meslek kursları olduğunu göstermektedir. Bu dönemde 91 ayrı türde açılan 8615 sosyal kültürel kursa 185 636 kişi katılmış ve erkeklerin

sayısı kadınların yarısı kadardır. Yine bu dönemde 6882 sosyal kültürel faaliyete 3 milyona yakın kişinin katıldığı görülmektedir.

1995-1996 öğretim yılında Ankara merkez ilçelerinde bulunan Halk Eğitim Merkezlerinin faaliyetleri Tablo 1'de belirtildiği gibidir.

Görüldüğü gibi Halk Eğitimi Merkezlerinde meslek kursları ağırlık kazanırken, sosyal kültürel kurslar ve sosyal kültürel faaliyetler daha az gerçekleştirilmiştir. Bazı ilçelerde ise sosyal kültürel faaliyetlere hiç yer verilmemiştir.

Tablo 1- Ankara İli Merkez İlçelerindeki Halk Eğitimi

Merkezlerinin 1995/1996 Yılı Faaliyetleri

İlçe Adı	Meslek Kursları				Sosyal-Kültürel Kurslar				Sosyal-Kültürel Faaliyetler	
	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam	Faaliyet	Katılan
Altındağ	31	74	98	172	3	34	27	61	0	0
Çankaya	282	4186	1941	6127	22	415	148	563	11	840
Etimesgut	38	481	232	713	8	151	0	151	0	0
Gölbaşı	87	1041	111	1152	4	46	16	62	0	0
Keçiören	118	236	212	2528	9	160	0	160	0	0
Mamak	93	1254	375	1629	6	73	17	90	1	150
Sincan	86	1195	168	1363	12	120	28	148	11	11666
Yenimahalle	97	1415	273	1688	14	105	50	155	0	0
TOPLAM	832	9882	3410	15372	78	1104	286	1390	23	12656

(MEB ÇYEGM, 1996)

Yine bu dönemde, Halk Eğitim Merkezlerinde ülke genelinde gerçekleştirilen sosyal-kültürel faaliyetler şunlardır: Milli bayramların, belirli gün ve haftaların kutlanması, açık oturum, ağız ve diş sağlığı, Ahilik, AIDS kursu, anneler günü, Atatürk Kır Koşusu, Atatürk' ü anma töreni, Atatürk' ün Ankara' ya gelişi, belge günü haftası, bilgi yarışması, çay partisi, çocuk aşıları, çocuk kazaları, defile, Dinar' a giysi yardımı, erozyon, film gösterimi, futbol karşılaşması, genel kültür bilgi

yarışması, gençlik şöleni, gezi, gösteri, halk oyunları gösterisi, halk oyunları yarışması, hıdrellez şenliği, içki, sigara ve zararlı içecekler, ilaç toplama, kadın hastalıkları, kampanya, kermes, kitap sergisi, kültürel faaliyetler, konferans, konser, kurtuluş bayramı, kutlama, LPG kullanımı, mantı günü, masa tenisi karşılaşması, Milli birlik ve önemi, müzik eğlence programı, nüfus planlaması, panel, radyo tv çekimi, sanat kültür uygulamaları, tören,vatandaşlık bilgisi, verem savaşı, vitrin düzenleme, voleybol turnuvası ve yarışmalar (MEB ÇYEGM, 1996).

Ankara ilinde 1995-1996 öğretim yılında gerçekleştirilen sosyal kültürel kurslar ise; Ana-Çocuk Sağlığı, Anne Çocuk Eğitimi, Arapça, Biyoloji, Edebiyat, Ev Ekonomisi, Fizik, Halk Oyunları, İngilizce, Meslek Liselerine Hazırlık, Sağlık Meslek Liselerine Hazırlık, Tarih, Tekvando, Türkçe, Anadolu Liselerine Hazırlık, Anne Eğitimi, Bağlama, Coğrafya, Eğitici Anne, Fen Bilgisi, Girişimcilik, İlkokul Hazırlık, Matematik, Osmanlıca, Sosyal Bilgiler, Türk Halk Müziği ve üniversiteye hazırlık kurslarıdır (MEB ÇYEGM, 1996).

Halk Eğitimi kurs programlarının planlanmasında, kurs programlarının amaçlarının gerçekçi olarak saptanmadığı ya da uygulamaların amaçlardan çok farklı olduğu görülmektedir. Genellikle de halkın gereksinimlerini dikkate almayan uygulamalar yeterli ilgiyi görmemekte ve kağıt üzerinde kalmaktadır (Geray, 1995, ss. 470-471)

Jonstone ve Rivera'nın (1965) yetişkin eğitime katılma ile ilgili yaptıkları araştırmanın sonuçlarına göre yetişkin eğitimi faaliyetlerine gelir durumu düşük olanlar bir iş öğrenmek için devam ederken, ekonomik durumu iyi olanlar ise mesleğini ve kendini geliştirmek için katılmaktadırlar. Ayrıca sosyo-ekonomik

düzeıı yüksek olanlar kurslara boş zamanlarını değerlendirmek için katılmaktadırlar. Sosyo-ekonomik düzey yükseldikçe boş zaman değerlendirmek için katılanların oranı da artmaktadır. Özellikle üst gelir grubuna giren kadınların en önemli katılma nedeni boş zaman değerlendirmektir (Jonstone ve Rivera, 1965' den akt. Ayhan,1988, s. 64).

Halk eğitim merkezleri öncelikle gençlerin ve yetişkinlerin boş zamanlarını değerlendirmelerinde etkin bir rol oynayabilir, bulundukları çevrede birer toplum merkezi olabilirler. Fakat bunun için Halk Eğitimi merkezlerinde programlar planlanırken boş zaman değerlendirme amacı göz önünde bulundurulmalıdır. Halk Eğitimi merkezlerinde boş zaman değerlendirme etkinliklerinin artış gösterebilmesi, buraların birer toplum merkezi olabilmesi için boş zaman konusunda uzman bir personelin olması ve boş zaman değerlendirme imkanlarının sağlanması gerekir.

Gençlerin boş zamanlarını örgütlü ve olumlu bir şekilde değerlendirebilmeleri için ülkemizde bir takım kuruluşlar vardır. Bu kuruluşlardan biri de Halk Eğitimi merkezleridir. Fakat diğer kuruluşlar gibi bu merkezler de etkili olamadıkları için köylerde ve gecekondü kesiminde bu merkezlerin çabaları yetersiz kalmaktadır (Gökçe, 1979, s. 5).

Yetişkinlerin boş zamanlarını en iyi şekilde değerlendirmek Halk Eğitiminin görevlerinden biridir. Ayhan'ın yaptığı doktora araştırmasında meslek ve beceri kurslarına katılan halk eğitimi kursiyerlerinin katılma nedenleri arasında boş zaman değerlendirme seçeneğinin de önemli bir yer tuttuğı görülmüştür (Ayhan, 1988' den akt., Ayhan, 1990, s. 331). Oysa yukarıdaki rakamlardan Halk Eğitimi Merkezlerinde yetişkinlerin boş zamanlarını değerlendirmelerine yönelik faaliyetlerin yetersiz ve sınırlı olduğı net bir şekilde görülmektedir.

Bu araştırma ile Halk Eğitimi merkezleri kurs programlarına, boş zamanlarını değerlendirmek amacıyla katılanların boş zamanlarda gerçekleştirdikleri boş zaman etkinliklerinin neler olduğunun, bu etkinliklerden hangilerini Halk Eğitiminde gerçekleştirebildikleri ve Halk Eğitimi merkezlerinden boş zaman değerlendirmeye ilişkin beklentilerinin neler olduğunun, bu beklentilerin ne ölçüde gerçekleşebildiğinin, görüş ve önerilerinin neler olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır.

Problem Cümlesi

Ankara İli Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki Halk Eğitim Merkezlerine boş zamanlarını değerlendirmek amacıyla devam eden kursiyerlerin bireysel özellikleri ve boş zaman değerlendirme ile ilgili görüş, beklentileri nelerdir?

Amaç

Bu araştırma, Halk Eğitimi Merkezleri tarafından düzenlenen kurslara boş zamanlarını değerlendirmek üzere katılan kursiyerlerin bireysel özelliklerini, boş zaman değerlendirme alışkanlıklarını, boş zaman değerlendirme ile ilgili görüş, öneri ve beklentilerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Bu amaca ilişkin olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- 1- Halk Eğitimi Merkezilerine boş zamanlarını değerlendirmek amacıyla devam eden yetişkinlerin bireysel özellikleri nelerdir?
- 2- Katılımcıların “boş zaman değerlendirme” kavramına ilişkin yaklaşımları nedir?

- 3- Katılımcıların boş zaman değerlendirmeye ilişkin imkanları nelerdir?
- 4- Katılımcıların gerçekleştirdikleri boş zaman etkinlikleri nelerdir?
- 5- Katılımcıların imkan bulması durumunda katılmak istedikleri Halk Eğitimi kursları ve boş zaman değerlendirme etkinlikleri nelerdir?
- 6- Katılımcıların katıldıkları Halk Eğitimi kurs faaliyetleri boş zaman değerlendirmeye ilişkin amaçlarını gerçekleştirmede ne denli etkili olmaktadır?
- 7- Kursiyerlerin cinsiyet, yaş, medeni durum ve eğitim durumu ile sahip oldukları boş zaman değerlendirme olanakları ve gerçekleştirdikleri boş zaman faaliyetleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Önem

Halk Eğitiminin amaçlarından biri de; katılanlara boş zamanlarını iyi bir şekilde değerlendirme ve kullanma alışkanlığı kazandırmaktır. Yapılan araştırmalar da bazı yetişkinlerin bu merkezlere boş zamanlarını değerlendirmek için devam ettiğini göstermiştir (Ayhan, 1990, ss. 307-332).

Halk Eğitimi Merkezlerinde yetişkinlerin boş zamanlarını değerlendirmek amacıyla düzenlenecek etkinliklerin isabetli olarak planlanması ve uygulanması için yetişkinlerin bu konudaki görüş, beklenti ve isteklerinin bilinmesinde yarar vardır.

Bunların belirlenmesi ile Halk Eğitimi kursları ve etkinlikleri daha isabetli planlanacaktır. Böylece düzenlenen kurslar ve etkinlikler kursiyerlerin ihtiyaçlarına hitap edecektir. Ayrıca Halk Eğitiminin uygulama alanları genişleyerek Halk Eğitimine katılım artacaktır.

Sayıtlar

1- Halk Eğitimi Merkezleri' ne devam eden yetişkinlerin her biri kurslara farklı amaçlarla devam etmektedirler.

2- Halk eğitim merkezlerine devam eden yetişkinlerin boş zaman değerlendirme yönündeki beklentileri, merkezlerin bu yönde yapacağı olumlu girişimlerine ışık tutabilir.

3- Halk Eğitimi Merkezine devam eden yetişkinlerin boş zaman etkinlikleri hakkındaki görüşleri anket yoluyla belirlenebilir.

Sınırlılıklar

1- Araştırma, Ankara' nın Altındağ, Çankaya, Etimesgut, Gölbaşı, Keçiören, Mamak, Sincan ve Yenimahalle ilçelerindeki Halk Eğitim Merkezlerine devam eden kursiyerlerle sınırlıdır.

2- 1997-1998 öğretim yılı bahar dönemi Halk Eğitimi kurs programlarına katılan ve katılma amacını “boş zamanlarını değerlendirmek” olarak belirten kursiyerlerin görüşleriyle sınırlıdır.

3- Araştırma, konu ile ilgili yapılan Türkçe literatür taraması sonucu elde edilen kuramsal bilgilerle ve veri toplama aracı yoluyla toplanan verilerle sınırlıdır.

Tanımlar

Boş Zaman: Kişinin çalışma, uyku ve diğer temel ihtiyaçları karşılamak ve ailesi ile ilgilenmek dışında kalan, kendi isteği doğrultusunda kendisinin seçeceği etkinliklerle uğraşabildiği zamanıdır (Gökmen ve diğ., 1985, s. 15; Ulutak, 1988, s. 103; Kılbaş, 1989, s. 17; Tezcan, 1993, s. 10).

Boş Zaman Değerlendirme: Bireyin istediği bir uğraşı ile doyum sağlamak amacıyla boş zamanlarını geçirmesi (Tezcan, 1993, s. 11).

Boş Zaman Değerlendirme Faaliyeti: Bireyin boş zamanlarında kendine ve çevresine faydalı olmak için gerçekleştirdiği etkinlikler.

Halk Eğitimi: Örgün eğitimden hiç yararlanmamış, herhangi bir kademesinde terk etmiş veya örgün eğitimini tamamlamış ve örgün eğitim çağından çıkmış kişilere yeniden öğrenim imkanı sağlayan ve kendini ilgilendiği bir alanda geliştirmesine olanak sağlayan eğitim ortamı.

Boş zaman eğitimi: Bireyin boş zamanlarının etkili ve olumlu bir şekilde değerlendirmesine yardımcı olan eğitim (Tezcan, 1993, s. 76).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇALIŞMALAR VE ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırma konusu ile ilgili literatür taranmış ve "Tarihsel Süreçte Boş Zaman", "Boş Zaman Değerlendirme Etkinlikleri", "Toplum Kalkınması Çalışmaları ve Boş Zaman Değerlendirme", "Boş Zaman Değerlendirme Sektörü", "Beş Yıllık Kalkınma Planlarında Boş Zaman Değerlendirme" ve "İlgili Araştırmalar" başlıkları altında toplanarak verilmiştir.

Tarihsel Süreçte Boş Zaman

Boş zaman kavramı günümüzden 150 yıl önce sanayi devrimi ile ortaya çıksa da (Gedikoğlu, 1991, s. 51) insanların bundan önceki dönemlerde de boş zamanlarının olduğu muhakkaktır. İlkel topluluklarda boş zaman avlanma, barınma vb. gibi yaşamsal etkinliklerden arta kalan zamandır. İlkel topluluklardaki insanlar ortaya çıkan bu boş zamanı konukluğa giderek, konuk ağırlayarak, şarkı söyleyerek, dans ederek, uyuyarak, sevişerek, süs ve kutsal eşyalar yaparak geçirdiklerini belirtmektedir (Cemal, 1996, s. 122).

Bu dönemde öykü anlatmak önemli bir boş zaman etkinliğidir. Boş zamanlarında yaşlılar çocuklara öyküler anlatarak hem onların zamanlarının

geçmesini sağlamakta hem de kültürün bu yolla yeni kuşaklara aktarılmasını sağlamaktaydı (Tezcan, 1993, s. 48).

Boş zaman kavramına eski Yunan uygarlığında da rastlamak mümkündür. Aristoteles, Isparta' nın çöküşündeki temel nedenin, erkeklerin savaş için yaşamları ve barışta ne yapacaklarını bilmemeleri, kadınlara ise boş zamanlarını kullanmak konusunda eğitim verilmemesi olduğunu savunmaktadır (Aslanyürek, 1979, s. 8). Bu dönemde çalışma hor görülmüş, mekanik sanatları öğrenenler ve icra edenler aşağılanmıştır. Yalnızca kölelerin çalıştığı, özgür insanların savaş, spor ve zeka oyunları ile ilgilendiği, kafa ve beden güçlerini cumhuriyeti yaşatmak ve korumak için kullandıkları eski Yunan'da Platon ve Aristoteles' e göre, ideal devlet vatandaşlarının devlet işlerini düşünecek boş zamanları olmalıydı (Lafargue, 1997, ss. 13-21).

Veblen'e göre toplumların tarihsel aşamasında mülkiyetin ortaya çıkmasıyla gösteriş dürtüsü de ön plana çıkmıştır. Zamanla aylaklık mülkiyete sahip olmanın bir göstergesi olmuştur. Mülkiyeti ele geçirmenin yolu çok çalışmak olmamıştır. Çünkü çok çalışmak toplumun alt kesimlerinin işi olarak görülmüştür. Toplumun üst kesimlerine çalışma görevi verilmemiştir. Üst sınıflar ve soylular ancak hükümet işleri ve orduda bazen de dinsel işlerde görev almışlardır. Alt sınıflar ise ekonomik olarak değer yaratan işleri yapmışlardır. Bu ikilem sömürü düzenine dayanmaktaydı (Veblen 1899' dan Akt. Önder 1997: 74-75).

Ortaçağda da ilkel topluluklarda olduğu gibi henüz çalışma ve boş zaman birbirinden ayrılmamıştı. Çalışma, aile işletmelerinde beraberce, renkli ve eğlenceli

yapılan bir etkinlikti. Çünkü bu zamanda çalışmayı ve boş zamanı birbirinden ayıran sanayi devrimi gerçekleşmemişti (Argın, 1992, s. 33).

Türk Tarihinde savaştan uzak kalındığı ve boş zamanın çok olduğu dönemlere de rastlamak mümkündür. Osmanlı İmparatorluğu'nda "Lale Devri" olarak adlandırılan dönemde uzun bir süre savaştan uzak kalınmış ve barış dönemi yaşanmıştır. Bu barış dönemiyle birlikte imparatorlukta yaşayan insanların boş zamanları da artmıştır. Bu dönemde Osmanlı İmparatorluğunda, batıya elçi gönderilmesi, ordunun yenilenmesi, ilk matbaanın açılması, kütüphanelerin kurulması, itfaiye örgütünün kurulması, vergi reformu, mimaride yeni arayışların başlaması ve çiniciliğin yeniden canlandırılması gibi birçok yenilikler yapmıştır. Daha sonra yapılan yeniliklerin de başlangıcı ve temeli bu dönemde başlamıştır (Belge, 1997, ss. 108-110).

Osmanlı İmparatorluğu ile aynı dönemde hüküm süren Rus İmparatorluğunda da yaşayan ve İvan Gonçarov tarafından 1857 yılında yazılan Oblomow adlı romana konu olan Oblomow tiptemesi ise, eserin Türkçe baskısının önsözünde, çok eskiden atalarından yüklü bir miras devir alan, mutluluğu çalışmakta değil aksine işsizlikte bulan derebeyleri şeklinde tarif edilmiştir. Bunlar için değer, çalışanda değil çalışmayanda idi. Toplumun yeni gelişmelerinde hiçbir etkisi kalmayan derebeyleri çocuklarını Rusya' ya yeni giren endüstrinin yarattığı çalışma ortamına sokamıyorlardı (Düzgören 1997: 133-134).

Özellikle 19 yy. başından itibaren hızlanan sanayi devrimi, bugünkü anlamda boş zamanla ilgili kuram ve incelemelerin başladığı çağdır. İşçi sınıfının ortaya çıkışı ve zamanla elde ettiği haklar boş zaman kavramını da ortaya çıkarmıştır. Artık boş

zaman sadece burjuvazinin ve soyluların değil aynı zamanda çalışanların da hakkı olarak görülmeye başlanmıştır (Aslanyürek, 1979, s. 8). Ancak hep belirli bir kesimin imtiyazı olarak anlatılan boş zaman olanağı sanayi devrimi sonrasında işçilere hemen verilmiş bir hak değildir. Çalışma sürelerinin kısaltılması ve boş zamanların artması için işçi sınıfı uzun mücadeleler vermek zorunda kalmıştır. Çünkü, geçmişteki derebeyleri gibi kapitalistler de emekçilere bu olanakları vermek istememiştir. Bir çok batı ülkesinde sanayi devriminin ilk yıllarında işçiler kadın ve çocuklar dahil ağır şartlarda 15-16 saat gibi uzun sreler çalıştırılmış ve işçilerin dayanışma amaçlı meslek örgütleri kurmaları da yasaklanmıştır (Talas, 1990, ss. 43-45).

1883' te Lafargue "Tembellik Hakkı" adlı meşhur broşürünü yazdığında, serbest zaman henüz bütün kötülüklerin kaynağı kabul edilmiştir (Abadan, 1961, s. 2). Çünkü boş zaman tarihte uzunca bir süre sadece aristokrasi, burjuvazi ve din adamlarının ayrıcalığı olarak görülmüştür. retenlerin emeklerini sömürerek yaşayan kesimler için onların boş zamanının olmasını düşünmeleri mümkün olmamıştır. Onlar için sadece çalışmanın ne kadar kutsal olduğu vaaz edilip durulmuştur tarih boyunca. Yoksul insanların boş vakitlerinin olması fikrini zenginler öteden beri nefretle karşılamışlardır.

Sanayi devriminin ilk yıllarında çalışanlar kölelerden daha fazla çalışır olmuşlardı. Sanayideki makineleşmeye rağmen üretim için kullanılan zaman kısılmayıp az kişiye çok iş yaptırılma yoluna gidildi. Oysa ki aynı iş daha fazla kişi istihdam edilerek ve daha az çalıştırılarak da yapılabilir hem de insanlar kendilerini boş zamanlarında geliştirebilirlerdi (nder, 1997, s. 75).

Bu dönemde çalışma etiği oluşturulmuş ve uzunca bir süre insanlar ağır şartlarda çalıştırılmışlardır. Çalışma etiği diye adlandırılan bu ideoloji zamanla iflas etmiştir. İnsanların daha az çalışarak daha çok ve daha kaliteli üretilbileceği ve insanların daha mutlu olacağı görüşü kabul görmüştür. İnsanların daha az çalışması başkalarına da çalışma olanağı sağlayacak ve işsizlik azalacaktır. Bununla birlikte başkalarının işinde ücret karşılığı olan çalışmanın sabit çalışma saatleriyle değil, işi belli bir sürede bitirecek şekilde dilediğince çalışarak bitirilmesinin daha uygun olduğu görüşü zamanla kabul görmüştür. Bu sayede insanların boş zamanları artacak ve kişi iş dışında ücret karşılığı olmayan uğraşlara daha çok zaman ayırabilecektir (Gorz,1995, ss. 261-266).

İnsanların iş dışında kalan zamanlarında istedikleri gibi yaşamalarını savunun Russell' a göre insanlar, özellikle emekçiler, daha az çalışmalı ve çalışmaktan arta kalan boş zamanlarını dilediğince geçirmelidir. Kazandığı parayı da harcayarak başkalarının da para kazanmalarına olanak sağlamalıdır. Bunu aylıklık hakkı olarak tanımlamaktadır. Russell' a göre aylak insan az çalışarak, iş dışındaki zamanında, kazandığı parayı harcama olanağı bulacak ve böylece başkalarının da para kazanmasını sağlayacaktır, aylıklık yapmayan kişiler paralarını devlet bankalarına yatırırlar ve devletin bu paralarla silahlanmaya kaynak ayırmasına neden olurlar. Böylece başka insanların mutsuzluğuna neden olurlar (Russell, 1969, ss. 8-30).

Haftalık çalışma süresi 20. yüzyılın başından itibaren azalma göstermeye başlamıştır. Fakat son yirmi yıldır ise boş zamanların arttığını söylemek mümkün olmamıştır. İnsanların işle ev arasında yolda geçirdikleri zamanın artması, fazla

mesai, çalışma süresini artırmıştır. Ayrıca insanların tüketim mallarını edinmek için daha çok çalışmaları gerekmiştir (Applebaum, 1997, s. 48).

Yine de “İşleyen demir paslanmaz!”, “Allah tembel kulunu sevmez!”, “Çalışmak fazilettir!” gibi özdeyişler asırlarca hep çalışmayı övmüştür. Çalışkan işçiler patronları tarafından sevilmiştir. Öğretmenler de çalışkan öğrencilerini sevmektedir. Bir çok din çalışmayı kutsamıştır. Tembellik ise lanetlenip her türlü kötülüğün kaynağı kabul edilmiştir. Almanya ve Japonya’ nın savaş sonrasında yeniden kalkınmaları çalışkanlıkları ile açıklanmıştır. Öyle ki çok çalışmak akıl ve zekanın önüne geçmiştir. Günümüzde çalışma hakkı bir sosyal talep olarak gündemde yer almıştır. Çalışma hakkı ve tembellik hakkı zıt kavramlar olarak algılanmıştır (Önder, 1997, s. 74).

Günümüzde boş zaman, kapitalizm tarafından eskisi kadar lanetlenmemektedir. Aksine boş zaman, tüketim toplumunu özendiren kapitalizm için vazgeçilemeyecek bir zaman dilimi durumundadır. Çünkü insanlar daha çok tüketerek fazla üretim yapan kapitalizmi dar boğazdan kurtarmaktadırlar. Boş zaman sayesinde hizmet ve eğlence sektörleri ortaya çıkmakta ve kazanç kapısı durumuna gelmektedir. Ayrıca boş zaman sayesinde kitleler kendi sorunlarına karşı kayıtsızlaşmakta ve hızla politikaya yabancılaşmaktadır. Bütün bunlar bu gün boş zamanın sermaye sahipleri tarafından eskisi gibi lanetlenilmemesine hatta desteklenilmesine sebep olmaktadır (Argın, 1992, s. 36).

Yönetici sınıf işçilerin ve emekçilerin iş dışındaki boş zamanına el atmıştır. Bu zamanı kendilerinin lehine nasıl çevirebileceklerinin peşindedirler. Boş zamanlarında çalışanlara “çalış” diye dayatamasalar da el attıkları boş zaman

değerlendirme araçları ile kendi istedikleri kalıba girilmesini ve ertesi gün işe dinlenmiş bir şekilde dönülmesini sağlarlar. Çalışanlar boş zamanlarını kendi istekleri doğrultusunda da değerlendirebilirler. (Çubukçu, 1998, ss. 3-4).

Boş Zaman Değerlendirme Etkinlikleri

Boş zamanları artması ile değerlendirilmesi sorunu ortaya çıkmıştır. Sadece çalışanların değil, çocukların ve gençlerin de boş zamanlarının en iyi biçimde nasıl değerlendirileceği üzerinde durulmaktadır. Boş zaman hiç bir faaliyetin gerçekleşmediği zaman değildir (Boz, 1990, 7).

Boş zamanların değerlendirilmesi çeşitli etmenlere bağlıdır. Tezcan (1993, ss. 53-62) bu etmenleri: nüfus artışı, kentleşme, çalışma saatlerinin azalması, değişen ev koşulları ve aile yaşamı, modern teknolojik gelişmeler, ekonominin gelişmesi, dinsel görüşte değişme, eğitimin yayılması, tıbbi gelişmeler, kitle iletişim araçları, devletin artan ilgisi ve değerlerde değişimler olarak belli başlı başlıklar altında toplamıştır.

Abadan (1961, ss. 24-26) ise boş zaman faaliyetlerini; yumuşak serbest zaman faaliyetleri ve sert serbest zaman faaliyetleri adı altında toplamaktadır. Daha çok sinemaya gitme, radyo dinleme, tiyatroya gitme, dans, operaya gitme, arkadaşlarla maksatsız dolaşma, kahveye gitme ve spor seyretme faaliyetleri yumuşak serbest zaman faaliyetleridir. Gazete, dergi ve kitap okuma, sivil toplum örgütlerinde görev alma, spor yapmak, müzikle aktif olarak ilgilenme, el işleri yapma, konferans ve kurslara katılma ise sert serbest zaman faaliyetleridir.

Boş zaman etkinliklerini; fiziksel etkinlikler, sanatsal etkinlikler, pratik işler, entellektüel uğraşlar, toplumsal etkinlikler olarak sınıflamak mümkündür (Tezcan, 1993, s. 26). Ayrıca Gökmen ve arkadaşları (1985, s. 17) boş zaman etkinliklerini; aktif yada pasif, toplumun ya da bireyin yararına dönük, tek başına ya da grupla yapılabilen, günün herhangi bir saatinde ya da belirli saatlerde ve düzenli olarak yapılan, bir araç kullanımını gerektiren ya da herhangi bir araç kullanmaksızın katılınabilen çeşitli etkinlikler olarak sınıflamaktadırlar.

Ülkemizde doksanlı yılların başında toplumun farklı kesimleri farklı etkinliklerle boş zamanlarını değerlendirmekteydi. Tezcan (1991) ülkemizde 1991 yılında üst gelir grubunda yer alan ailelerin mavi yolculuklarla, Avrupa seyahatleriyle ve lüks gece kulübü eğlenceleri vb. ile boş zamanını değerlendirdiklerini ifade etmektedir. Ülkenin geneli ise daha farklı etkinlikleri ile boş zamanlarını geçirmekteydiler. Bu dönemde boş zamanlarda televizyon izleme alışkanlığı yaygınlaşmaya başlamıştır. Memur aileleri yaz tatillerini çalıştıkları kurumun kamplarında geçirmektedirler. Ekonomik durumu kötü olanlar da kendi çaplarında gece eğlencelerinden geri kalmamıştır. Müzik dünyasında çıkan yeni kasetler hızla tüketilmiştir, sinemaya gitmede artış olmuştur, fakat tiyatro için aynı durum söz konusu olmamıştır, köylerde ve şehirlerde kahvehaneler ve oyun salonlarında insanlar boş zamanlarını oyun oynayarak geçirmiştir, çevreci eylemleri ve hareketlerinde artış olmuştur. Kitap okuma alışkanlığı kısır kalırken, gazeteler sadece promosyon için alınır olmuştur, spora ve bilhassa deniz sporlarına ilgi artmıştır, yayla turizmi yaygınlaşmaya başlamıştır. Dinsel bayramlarda uzun tatillere çıkılarak yakınlar ziyaret edilmiştir. Boş zaman faaliyetlerinde cinsiyete dayalı farklılıkların azaldığı görülmüştür. Kent yaşamına rağmen boş zamanların örgütlü bir şekilde

değerlendirilmediği görülmektedir. Bu dönemdeki boş zaman etkinliklerinin genellikle yumuşak, seyirlik, etken olmayan faaliyetler olduğu görülmektedir.

Boş zaman faaliyetleri bireysel tercihlere bağlı olduğundan cinsiyet, yaş grupları, gelir durumu, güç biçimleri, kırsal ve kentsel ortam koşulları çerçevesinde nitelik ve nicelik kazanır. Kadının erkeğin, yaşlının, öğrencinin, serbest meslek sahibinin, kamu görevlisinin üniversite hocasının hem boş zaman olarak niteleyebilecekleri zaman olanağı ya da sınırı, hem de boş zamanlarını değerlendirme sürecindeki ilgi alanları birbirinden çok farklıdır (Gökçe, 1979, s. 5). Ayrıca İnsanın yaş dönemlerine göre serbest zamanlarını değerlendirme biçimleri farklılık göstermektedir (Tezcan, 1985, s. 73).

Hayatın çeşitli evrelerinde insanlar farklı boş zaman faaliyetleri ile uğraşırlar. Bu evreleri çocukluk, gençlik, yetişkinlik ve yaşlılık olarak gruplayabiliriz. Ayrıca bireyin kadın ya da erkek olması, kırsal kesimde ya da kentlerde yaşıyor olması ve ekonomik durumu da boş zaman faaliyetlerini etkilemektedir.

a- Çocukluk ve Boş Zaman Değerlendirme

Çocukluk dönemi boş zamana sahip olmak açısından oldukça avantajlı bir dönemdir. Özellikle zaman ve boş zaman kavramının iç içe girdiği okul öncesi dönemde çocukların yemek, içmek ve uyumak dışında zamanı tamamen oyunla ve eğlenceyle geçer. Okulla birlikte çocukların boş zamanı azalır. Okula giden bir çocuk için boş zamanın anlamı; okul saatleri dışında kalan, ev ödevlerinden, yeme içme ve uykudan arta kalan zamandır. Özellikle, okulu uzak olup okula gitmek için yürümek

zorunda kalan köy çocuklarının boş zamanlarının daha da azaldığı görülmektedir (Tezcan, 1977 b, s. 19; Yıldırak, 1990, s. 107).

Çocuklar zamanlarının büyük bir bölümünü oyun oynayarak geçirirler de ülkemizde çocukların oyun olanakları açısından durumlarının pek de parlak olmadığı görülmektedir. Çocuğun oyuna doyabilmesi için anne babaların çocukları için yeterince olanaklar sağlaması gerekmektedir (Tezcan, 1993, ss. 117).

Yıldırak (1990, ss. 110-117) köy çocukları ile ilgili yaptığı araştırmada, köy çocuklarının boş zaman değerlendirmek için gerekli araç gereçten yoksun durumda olduklarını belirtmiştir. Babası esnaf olan ve ailesinin şehirle bağlantısı olan köy çocuklarının diğer köy çocuklarına göre daha çok oyuncağının olduğu, erkek çocukların kız çocuklarına oranla daha çok oyuncağa sahip oldukları, kızların ev işlerine yardım etmek için oyunu ve oyuncağı erken bırakmak zorunda oldukları, köy çocuklarının oyuncaklarını genellikle doğal araçlardan oluştuğu ve kız çocukların kendilerinin oyuncak yapma konusunda oldukça becerikli oldukları görülmüştür. Bu da ülkemizde çocukların boş zamanlarını değerlendirmek için yeterince araç-gereçlerinin olmadığını göstermektedir.

Okullarda ikili eğitim yapılması çocukların günlerinin yarısının boş kalmasına neden olmaktadır. Bu durumdaki çocukların okul dışındaki boş zamanlarında oyunlarını tehlikesiz bir ortamda oynayabilmeleri ve yararlı etkinliklerle geçirebilmeleri için kentlerde çocuklar için oyun sahaları yapılmalıdır. Ayrıca okullar da çocukların ders sonrasındaki zamanlarını en iyi ve güvenli bir şekilde geçirmelerini sağlamalıdır. Çocukların okul sonrası başıboş bir şekilde ortada bırakılmaması gerekir (Tezcan, 1977 b , s. 20-21).

Okul saatleri dışında geniş boş zaman olanağı bulunan çocukların boş zamanlarının değerlendirilmesi için bir takım olanakların sağlandığı da görülmektedir. Tezcan (1993, ss. 123,124) bu olanakları; okullardaki ders dışı etkinlikler, çocuk kitapları, çocuk oyunları, çocuk filmleri, spor salonları ve parklar, çeşitli kuruluşlarca düzenlenen çocuklar arası eğitici ve eğlendirici yarışmalar, çocuklara yönelik radyo ve televizyon programları vb. olarak sıralamaktadır.

Şehirlerin dar hayat alanları içinde donuklaşan ve sürekli olarak kendini baskı altında hisseden çocuk ve gencin yukarıdaki boş zaman imkanlarından yararlanması gerekir. Aksi takdirde onları bir takım olumsuzluklar beklemektedir (İnan,1971, s. 328).

Dönmezer' in de (1964, ss. 4-7) belirttiği gibi çocukların boş zamanlarında başıboş bir şekilde ortada bırakılması sonucunda; içinde bulundukları oyun gruplarının çocuk çetelerine dönüşmesi, çocuğun arkadaşlarının da etkisiyle suça yönelebilmesi, çocukları bekleyen eğlence yerlerinin ve eğlence programlarının çocukları suça teşvik etmesi, kendileri için zararlı olan yazılı ve görsel basından, kitaplardan olumsuz yönde etkilenmeleri ve şiddete yönelmeleri söz konusu olabilmektedir.

Yapılan araştırmalarda suçlu çocukların büyük bir bölümünde uyumsuzluk görülmüştür. Bu çocuklar okula uyum sağlayamamakta hatta ailelerin ilgisizliği yüzünden uyumsuzlukta artış olmakta ve ayrıca bu çocukların boş zamanlarını yeterince değerlendirmedikleri görülmektedir. Bu nedenle suçlu çocukların uyumsuzluklarının aşılması için çeşitli uğraşlar ve spor faaliyetleriyle boş zamanlarının yararlı bir şekilde değerlendirilmesi gerekir. Yalnız dikkat edilmesi

gereken bir nokta ise bu çocuklara şiddete yönelik sporlar yaptırılmaması, daha çok takım sporlarına yönlendirilmesi gereğidir (Çağlar, 1982' den ve Anonymous, 1964' ten ve akt. Müniroğlu 1996).

Okul dönemindeki çocuklar için yaz tatili boş zamanların artması demektir. Ülkemizde yaz tatilleri oldukça uzundur, tabii çocukların boş zamanı da. Çocukların yaz tatillerinde de başıboş bir şekilde bırakılmaması gerekir. Çocuklar için boş zamanın oldukça geniş olduğu bu dönemde çocukların bir kısmının tatili oyunla geçirdikleri, bir kısmının ise ailelerine yardım etmek için çalışarak geçirdikleri görülmektedir. Bu arada çocuklar okulda öğrendikleri bilgilerin bir kısmını unutmaktadır. Yaz tatillerinde de çocukların boş zamanlarının başıboş bırakılmaması ve olumlu yönde değerlendirilmesi gerekir. Tatilde çocuklar; bilgi-görgüsünü artırarak, dinlenme ve eğlenmeye zaman ayırarak, çeşitli işler yaparak, çevredeki kültürel toplumsal faaliyetlere katılarak ve çeşitli beceriler kazanarak boş zamanlarını değerlendirebilirler (Tezcan, 1977 c, ss. 53,54).

b- Gençlik ve Boş Zaman Değerlendirme

Ülkemizde nüfusun 12-24 yaşları arasında bulunan grubuna gençlik kesimi denilmektedir. Ülkemizin genel nüfusu içinde gençler önemli bir yer tutmaktadır (MEGSB,1988 b b, s. 107). Gençlik kesiminin kendine has özellikleri vardır. Tezcan' a (1985, s. 75) göre; heyecanlı, çabuk, aceleci olması, sabırsız ve kızmaya eğilimli olması, bağımsız olma tutkusu, öğrenimin hala devam ediyor olması, bir meslek öğrenme çabası içinde olması, genellikle bekar olması ve ekonomik olarak bir gelirinin olmaması genci tarif eden belli başlı bazı özelliklerdir.

Çeşitli ülkelerde ve ülkemizde yaşanan gençlik sorunları, gençliğin boş zamanlarının değerlendirilmesi konusunu önemli bir konu yapmıştır. Bu nedenle gençlerin boş zamanlarını olumlu bir şekilde değerlendirmelerini sağlamak için onların boş zaman ile ilgili ilgi ve isteklerinin iyi bilinmesinde yarar vardır (Tezcan, 1993, s. 131). Aksi taktirde, boş zamanlarının iyi değerlendirilmemesi sonucu gençlerin zararlı arkadaş gruplarına girmesi, zamanını kahvehanede geçirmesi, kumar, alkol, sigara ve uyuşturucu gibi kötü alışkanlıklar edinerek ruh sağlığının bozularak suça yönelmesi söz konusu olabilir (Köknel, 1981, ss. 173-174).

Bugün boş zaman değerlendirme denilince genellikle gençler akla gelmektedir. Boş zaman değerlendirme ile ilgili yurdumuzda yapılan araştırmalar da genellikle gençler ile ilgili araştırmalardır.

Gençliğin boş zaman etkinliklerini incelerken cinsiyet, yaşadığı yer, okuyor ya da çalışıyor olmasına bakmak gerekmektedir.

Kırsal kesim gençliği için çalışma kesiminde çalışma ve boş zaman iç içedir. Köy gençleri düğün, bağ bozumu, harman sonu gibi özel günlerde çeşitli fırsatlar yaratarak eğlenirler. Köye yakın göl, deniz ve dereye yüzmeye gidilir. Yakın kasabalara gelen konser ve panayırlara katılırlar. Daha çok okumayan, işsiz ya da çalışan gençlik köyden çıkmaktadır. Köyde yaşayan gençlerin boş zaman değerlendirmek için fazla olanakları yoktur. Çiftçilikle uğraşan köy gençliği kış aylarında tamamen boş kalmaktadırlar ve boş zamanlarını kahvehanede ve köy odasında geçirmektedirler (Tezcan, 1985, s. 76; Tezcan, 1993, ss. 134-135). Köyde boş zamanların değerlendirilmesi tarımsal faaliyetlerle uğraşılardan oluşan gizli işsizliğin önlenmesi açısından önemlidir. Bu nedenle köy gençlerine tarım

dışında çeşitli uğraşlar da yaratılmalıdır. Bunun için ayrıca tarımda tek tip ürüne bağlı olmaktan kurtulmak gerekir (Köknel, 1981, s. 177).

Köye göre boş zaman etkinliklerinde çeşitlenme görülen kentli gençliğin boş zamanlarını incelerken gencin cinsiyeti yanında aynı zamanda oturduğu mekana, okuyor ya da çalışıyor olmasına da bakmakta yarar vardır. Okuyan gençlik içinde yer alan ortaöğretim gençliği genellikle televizyon seyrederek, radyo dinleyerek, sinemaya veya tiyatroya giderek, maça giderek, imkanlar ölçüsünde spor yaparak ve okuyarak boş zamanlarını değerlendirmektedirler (Tezcan, 1993, s. 77).

Gençlerin her zaman boş zamanlarını iyi değerlendirdiklerini söylemek mümkün değildir. Çoğu zaman kentlerde gençlerin boş zamanlarını iyi değerlendiremedikleri de görülmektedir. Ortaokul ve lise gençlerinde özellikle büyük kentlerde yaşayanlar arasında boş zamanlarında kahvehaneye ve diskoteğe gidenlere de rastlamak mümkündür. Bu gençler arasında kötü alışkanlıkların yaygınlaştığı görülmektedir. Benzer durum yüksek öğrenim gençliğinde de görülmektedir. Onlar da orta öğretim gençliği gibi boş zamanlarında edilgen ve pasif boş zaman etkinlikleri ile zamanlarını geçirmektedirler (Köksel, 1981, s. 180).

Ülkemizde çeşitli bakanlıklar, kurum ve kuruluşlar birbirlerinden bağımsız, gençlere yönelik boş zaman etkinlikleri düzenlemektedirler. Bunlardan bazıları gençlik merkezleri, gençlik kampları, izcilik faaliyetleri, halk oyunları yarışmaları, bilgi ve beceri kursları, spor müsabakaları vb. etkinliklerdir (Tezcan, 1993, s. 139-150).

Bunlardan gençlik merkezleri kuruluş amaçları iyi olmasına rağmen sayı, alt yapı olanakları, uzman personel yetersizliği nedeni ile yeterince verimli olamamış ve

tam kapasite çalıştırılması mümkün olmamıştır. Ayrıca yine gençler için kurulan gençlik kamplarından yararlanabilen genç sayısı da oldukça azdır (MEG ve SB, 1988 a, ss. 6-11). Gönüllü gençlik kampları da 1920 yılından bu yana her yıl değişik bir ülkede kurularak önceden belirlenen bir proje kapsamında 2 veya 3 hafta süreyle gençlerin hem çalışmasına hem tatil yapmasına olanak sağlamaktadır. Bu kampların faaliyet alanları ise çevresel, arkeolojik, sosyal etkinlikler, festivaller ve sanatsal gösteriler vb. etkinliklerdir (Gençlik Servisleri Merkezi, 1997, s. 2). Bu kamplar gençlerin başkalarının sorunlarına eğilerek bencillik hislerini yenmelerine, toplumsal sorunlara ilgi duymalarına ve çözümünde rol oynamalarına ve boş zamanlarını en iyi şekilde değerlendirmelerine olanak sağlar (Türkiye alışma Kampları Teşvik Derneği, 1966, s. 77).

Birleşmiş Milletler Teknik Yardım Dairesi az gelişmiş ülkelerde gençliğin atıl gücünden rehberler vasıtası ile yol, okul, sulama kanalları ve ağaçlandırma projeleri gibi alanlarda yararlanılmasını önermektedir (Giritli,1966, s. 10).

Ayrıca izcilik faaliyetleri de ocuk ve gençlerin boş zamanlarını en iyi şekilde değerlendirmelerine olanak sağlayan ve gönüllü katılımı esas alan boş zaman değerlendirme faaliyetleridir (MEG ve SB , I. Gençlik şurası, 1988, s.11).

Gecekondu gençliğinin de büyük çoğunlukla edilgen uğraşlarla boş zamanlarını geçirdikleri görülmektedir. Bunun nedeni bu bölgelerde boş zaman değerlendirmeye olanak sağlayacak kurumların olmaması, araç-gereç yokluğu, ekonomik sorunlar ve aile baskısıdır (Köknel, 1981, s. 180).

c- Yetişkinler ve Boş Zaman Değerlendirme

Ülkemizde yetişkinlerin boş zaman etkinliklerine baktığımızda kadınlar için özellikle köy kadınları için olumsuz bir durum söz konusudur. Köy kadınları erkeklerden daha fazla çalışmaktadır. Tarım faaliyetleri adeta kadının çalışması üzerine kuruludur. Kadın ev işleri ve çocuğunun bakımı yanında birçok tarımsal üretim faaliyetlerini yapmaktadır. Bu nedenle kadınların boş zaman etkinliklerinin üretimden kesin olarak ayrılması mümkün değildir. Boş zaman, günlük işlerden farklılaşmamıştır. Köy kadını çalışırken aynı zamanda dinlenir (İnan, 1945, s. 7, Tezcan, 1993, s. 153).

Köyde erkeklerin evde çocukları ve eşi ile oturması hoş karşılanmadığı için zamanlarının büyük bir bölümü kahvehanede geçmektedir. Köydeki erkeklerin az da olsa boş zamanlarında balık tuttıkları ve ava çıktıkları da görülmektedir. Gazete, kitap ve dergi okuma kırsal kesimde az rastlanan bir boş zaman değerlendirme şeklidir. En çok dinlenen radyo programlarının türkü-şarkı, haberler, dinsel, ahlaksal konuşmalar ve oyun olduğu anlaşılmaktadır (Tezcan, 1993, ss. 157-164).

Görülüyor ki mevcut imkansızlıklardan dolayı köylerde boş zamanlar yeterince değerlendirilememektedir. Köylerde boş zamanların iyi değerlendirilmesi için iyi donatılmış bölge okulları ile köylerin donatılması ve bu okulların imkanlarından köylülerin yararlandırılması gerekir (İnan, 1966, s. 43).

Kentte yaşayan yetişkinlerin boş zaman etkinlikleri köyde yaşayan yetişkinlerin boş zaman etkinliklerine göre benzerlikler ve farklılıklar göstermektedir.

Ekonomik durumu iyi olmayan kentli kadınlar boş zamanlarında genellikle ev ziyaretleri ve kabul günleri düzenlemektedirler. Kadınlar kendi aralarında sohbet etmekte ve el işleri yapmaktadırlar. Bazen parka ya da pikniğe gitmektedirler. Bazı kadınlar da kendi aralarında kışlık yiyecekler hazırlamaktadır. Ekonomik durumu iyi olan kadınlar ise genellikle poker, konken partilerine katılır, gönüllü kuruluşlara üye olup faaliyetlerine katılırlar, sinemaya, tiyatroya gider, kitap okurlar. Boş zamanları diğer kadınlara göre fazladır. Yaz mevsimlerinde ise boş zamanlarını yazlıkta ve denizde geçirirler (Tezcan, 1993, s. 154).

Üst gelir grubunu oluşturan kesim boş zamanlarında operaya, tiyatroya gitmekte, aktif olarak spor yapmakta, herhangi bir kulüpte kağıt oyunları oynamakta ve çeşitli hobilerle uğraşmaktadır (Tezcan, 1993, s. 158) .

Köyde yaşlı erkekler kahveye ve camiye gider, köyde bir duvarın gölgesinde yaşlılarıyla söyleşir. Yaşlı kadın, evlerde ziyaret ve ev işleriyle zamanını doldurur. Kentlerde sosyal kurumların dışında evde kalan yaşlılar için boş zaman değerlendirme olanaklarına ihtiyaç vardır. Kurumlarda kalan yaşlılar için örgütlü boş zaman hizmetleri verilmektedir. Bu hizmetler seyirlik etkinlikler, duygusal katılımı gerektiren etkinlikler, kısmen üretici olan etkinlikler ve yalnızlık giderici etkinlikler olarak huzurevleri tarafından düzenlenmektedir (Tezcan, 1982, ss. 180-185).

Toplum Kalkınması Çalışmaları ve Boş Zamanların Değerlendirilmesi

Boş zamanların ekonomik değerini hesaplayan Boz (1990, s. 8); bir kişinin uyku dışında haftalık 112 saat, yıllık olarak 5,824 saat boş zamanlarının olduğunu hesaplanmıştır. Bu süre sadece bir kişinin boş zamanı olup, çağ nüfusu ile

çarpıldığında oldukça büyük rakamlar elde edilmektedir. Bu kadar boş zamanın toplum kalkınması çalışmalarında değerlendirilmesinde yarar vardır.

Köylerde geçim kaynağı genellikle tarımdır. Tarımsal faaliyetler mevsimlik olduğundan sanayi üretimi gibi tam bir yıla yayılmaz ve belli dönemlerde tarım iş gücü mevsimlik işsiz olarak kalmak durumundadır. Mevsimlik işsizliğin toplum kalkınması programları ile giderilmesi ve köyün gelir ve refahının artırılması mümkündür (Kazgan, 1966, ss. 24-25).

Köyde yapılacak toplum kalkınması çalışmalarıyla aynı zamanda köy gençliğinin boş zamanlarının değerlendirebilecekleri faaliyet alanları yaratılabilir. Toplum kalkınması çalışmaları gençlerin köy sorunlarını tanımalarına olanak tanımaktadır. Gönüllü gençlerin toplum kalkınması çalışmalarına katılmaları için ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılmalıdır (Köknel, 1981, s. 176).

Köyde yapılacak toplum kalkınması çalışmaları çerçevesinde kadınların bilgi ve becerilerinin artırılması için çeşitli kursların düzenlenmesi gerekir. Kadınların kurs sonrasında yaptıkları işlerin değerlendirilmesi için köyde kooperatif kurulabilir. Köyde yaşayan erkeklerden çalışma mevsimi dışında toplum kalkınmaları çalışmalarında yararlanmak mümkündür. Köy yollarının yapılması, onarılması, sulama kanallarının yapılması, erozyon önleme çalışmaları, ağaçlandırma, köy okulunun, sağlık ocağının inşaat işleri köylü erkeklerin boş zamanlarında katılabilecekleri belli başlı toplum kalkınması çalışmalarıdır (Kazgan, 1966, ss. 28-29).

Köyde toplum kalkınması çalışmalarında kullanılacak kaynakların çoğu köyde vardır. Köyde toplum kalkınması çalışmaları çerçevesinde köylüye tarım

dışında gelir getirecek ve masraflı olmayan el becerileri öğretilir. Bu el sanatları için köyde rahatlıkla bulunabilen; buğday ve çavdar saplarından, söğüt dallarından, mısır kapçığından, rafyadan, saz ve kamışlardan, sicim ve iplerden yararlanarak; sepetler, çantalar, şapkalar, sandık, dolap, sandalye, altlıklar ve iskemle üsleri gibi bir çok el sanatları yapılabilir (İnan, 1966, s. 44,45).

Boş Zaman Değerlendirme Sektörü

Modern toplumlarda çalışma zamanının kısalması ile iş dışındaki boş zaman artış göstermiştir. Ortaya çıkan boş zamandan istifade etmek için boş zaman endüstrileri ortaya çıkmış ve hızla gelişmiştir. Turizm, dinlence, spor, tatil, oyun, hobiler ve eğlenceye harcanan paralar da hızla artmıştır (Applebaum, 1997, 47).

Boş zamanları değerlendirmek amacıyla bazen ticari kuruluşlar ve endüstriler insanlar için zararlı girişimlerde de bulunabilmektedirler. Boş zamanı değerlendirmenin öneminin yeteri derecede kavranmadığı toplumlarda boş zaman zararlı ve yararsız uğraşlarla doldurmaya çalışan ticari kuruluşlar ve endüstriler doğmakta, bu alanda yatırımlar ve örgütler artmakta ve yayılmaktadır.(Tezcan, 1974, s. 10). Oysaki bu ticari kuruluşlar ve boş zaman endüstrileri bir takım yararlı girişimlerde de bulunabilir. Bu sayede boş zaman değerlendirme olanaklarını geliştirebilir. Müzik, spor, vb. gibi boş zaman uğraşları, yaygın teknoloji ve örgütlenme yöntemleri kullanan pek çok kuruluş tarafından üretilmekte ve pazarlanmakta. Halkın boş zaman gereksinimlerini karşılamak için her çağda örgütler var olmuştur. Fakat zamanla spor, sanat, kitle iletişimi, turizm sektörü faaliyetleriyle genellikle başkalarının boş zamanlarını değerlendirmelerini etkilemekte ve

yönlendirebilmekte. Zamanla boş zaman etkinliklerinin belirlenmesinde belirleyici konuma gelebilmekte, boş zaman etkinlikleri seyirlik hale gelebilmektedir. Radyo, televizyon, sinema, plaklar ve profesyonel sporun, kitlesel pazarlara yönelik ürünlerle halkın edilgen uğraşlara itilmesini sağlamakta olduğu savı buna bir örnektir (Aslanyürek, 1979, ss. 22- 23).

Kocaeli Üniversitesi, 21. Yüzyıl Meslekleri Araştırma Birimi' nin yaptığı araştırmaya göre 2000' li yılların gözde mesleklerinden biri de boş zamanları değerlendirme uzmanlığı olarak verilmektedir (ArtıHaber, 1998).

Boş zamanların her zaman iyi bir şekilde değerlendirildiğini söylemek mümkün değildir. Günümüzde barlarda, gazinolarda, kafelerde boş zaman faaliyeti olarak yapılan çok etkinlikler vardır. İngiliz pubları ve Alman birahaneleri bu ülkelerde boş zamanların en çok geçirildiği yerlerdir. Toplu yerlerde içki içmek, Amerika'nın en gözde zaman öldürme yolları arasında, televizyon izlemekten hemen sonra gelmektedir. Sadece bununla kalmayıp Amerika' da bir çok boş zaman etkinliği sırasında uyuşturucu kullanılması yaygındır. Kumar oynamak da boş zaman değerlendirmek için yapılan zararlı etkinliklerden birisidir (İbrahim, 1997, ss. 181-185).

İnsanların boş zamanlarından en üst düzeyde kâr sağlamak amacıyla kapitalizm, eğlence ve hizmet sektörüne el atarak her türlü ödeme formülünü yaratmıştır. Gösteri ortamları, tatillerde yer değiştirmeler, kültürel tüketime abone olma, sohbet programları ve önemli kişilerle tanışma, yemek yeme gibi toplumsallık satışını artırmıştır. Bütün bunlar birer gösteri metasıdır. Bir çok alternatif eğlence olanakları sunan bu çağ aslında renksiz ve donuktur. Bütün bunlara rağmen toplumda

serbest zaman olanaklarının eşit dağıldığı söylenemez (Cemal, 1996, s. 123; Debord, 1996, ss. 86-87). Bu kolaylıklara günümüzde internet olanakları da eklenmiştir. Artık teknoloji insanların boş zamanlarını evine kadar gelerek doldurmaktadır.

Beş Yıllık Kalkınma Planlarında Boş Zaman Değerlendirme

Kalkınma planlarında ilk zamanlarda gençlik başlığı altında gençlerin boş zamanlarının değerlendirilmesine de değinilmiştir. Uzunca bir süre boş zaman değerlendirme konusu sadece bir gençlik sorunu olarak ele alınmıştır. Zamanla boş zaman değerlendirme konusunun kalkınma planlarında ayrı bir alt başlık olarak ele alındığını görüyoruz. Bu da geçde olsa ülkemizde planlama boyutunda konunun öneminin daha çok önemsendiğini göstermektedir.

DPT' nin Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planının 1985 Yılı Yıllık Programının gençlik ile ilgili bölümünün tedbirler başlığı altında gençlerin katılacağı gönüllü çalışma kamplarının kurulması çalışmalarına önem verileceği, yurdun çeşitli yerlerinde gençlik merkezlerinin kurulması ve teşkilatlanması çalışmalarının hızlandırılacağı, üniversitelerin mediko-sosyal hizmetlerine önem verileceği, gençlerin kötü alışkanlıklar edinmemeleri için çalışmalar yapılacağına değinilmektedir (MEG ve SB, 1988 b, ss. 103-104).

DPT'nin Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planının 1988 yılı Programında (1988, s. 360- 362) boş zaman değerlendirme ile ilgili olarak bu dönemde Gençlik Merkezlerinin etkililiğinin artırılması çalışmalarının sürdürüldüğü, fakat uzman personel ve faaliyetleri çeşitlendirme ile ilgili sorunların devam ettiği belirtilmiştir. Yine aynı raporda, gençlerin edebiyat ve sanat alanlarındaki çalışmalara katılmaları

için resmi kurumlar, özel vakıf ve kuruluşların teşvik edilmesi gereğine değinilmiştir. 1987 yılında izci gençlerin katılımı ile yapılan ağaçlandırma çalışmasının okul eğitimi döneminde yapıldığı için istenilen düzeyde gerçekleşmediğine değinilerek alınacak tedbirler bir başlık altında toplanmıştır. Bu dönemde tedbir olarak; gençlik kamplarının kurulması, gençlik merkezlerinin daha etkili hale getirilmesi, gençlerin kötü alışkanlıklardan uzak tutulması için önlemler alınması ve gençlerin yapacakları bireysel ve grup etkinliklerinin ödüllendirilmesine karar verilmiştir.

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı döneminde 1984-1988 yılları arasında yapılan boş zaman değerlendirme çalışmalarına genel olarak baktığımızda, boş değerlendirme etkinlikleri toplumun her kesimini kapsadığı halde ülkemizdeki uygulamaların genellikle gençlere yönelik olduğu ve yaz dönemlerinde düzenlendiği görülmektedir. Yine bu dönemde bu tür faaliyetlerin Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Halk Eğitimi Merkezleri, Kredi Yurtlar Kurumu, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Tarım Bakanlığı ve Üniversiteler tarafından yürütülmekte olduğu ve gençlik kampları, halk oyunları, halk müziği, satranç, gençlik şenlikleri ve izcilik faaliyetleri şeklinde düzenlendiği görülmektedir (DPT, 1990, s. 254).

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda boş zamanların değerlendirilmesi konusuna yer verilmiştir ve 1990-1994 yıllarını kapsayan dönem için belirlenen ilkeler ve politikalar özetle şu şekildedir (DPT, 1989, 297);

- 1. Boş zaman değerlendirme konusunda kitle iletişim araçları vasıtasıyla toplum bilinçlendirilecektir,*
- 2. Boş zamanların değerlendirilmesi için herkesin yararlanabileceği standartlara uygun tesisler yapılacaktır,*
- 3. Konu ile ilgili mevzuat düzenlenecek, organizasyonlar oluşturulacak ve yapılan çalışmalar desteklenecektir ve uluslararası organizasyonlarla işbirliği yapılacaktır,*

4. Merkezi ve yerel yönetim birimleri yönlendirici olacaktır,

5. Eleman yetiştirmek üzere üniversitelerde “rekreasyon” anabilim dalı kurulacaktır.

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı 1993 yılı programı destek çalışmalarında, ülkemizde boş zamanların değerlendirilmesi ile ilgili organizasyonlar ve mevzuat düzenlemelerine başlanılmadığı ve üniversitelerde rekreasyon eğitimi ile ilgili eleman yetiştirilmesine yasal düzenlemeler gerçekleşmediği için başlanılamadığı; son yıllarda sosyal amaçlı kuruluşların gençlere yönelik çalışmalar yaptıklarının görüldüğü belirtilmektedir. Bu da devletin konu ile ilgili olarak daha önce yaptığı çalışmaların üzerine yenilerini eklemediğini göstermektedir. Yine bu dönemde yapılanlar Milli Eğitim Bakanlığınca düzenlenen Halk Eğitimi kursları, gençlik kampları ile çeşitli spor dallarında düzenlenen ve teşvik edilen organizasyonlar ve rekreasyona yönelik TV programlarıyla sınırlı kalmıştır (DPT, 1993, s. 142).

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında yine boş zamanların değerlendirilmesine önem verildiğine değinilerek yıllardır gerçekleştirilmeyen üniversitelerde rekreasyon anabilim dalının kurulması hedef gösterilmektedir. Yine bu planda da boş zamanların değerlendirilmesine olanak sağlayacak tesislerin kurulması ve toplumun her kesiminin faydalanmasına olanak sağlayacak şekilde geliştirilmesi ve toplumun her kesiminin boş zamanlarını değişik şekillerde değerlendirmesine olanak sağlayacak çok amaçlı tesislerin kurulması çabalarının süreceği işaret edilmektedir (Resmi Gazete, 1995, ss. 26-27).

İlgili Araştırmalar

Bu bölümde, ülkemizde konu ile ilgili olarak yapılan araştırmaların sonuçları özetlenmiştir. Yapılan araştırmaların çoğunun gençliğin boş zaman etkinlikleri üzerine yapıldığı görülmüştür. Açık Öğretim Fakültesi öğrencilerinin aynı zamanda çalışan yetişkinler olduğu kabul edilirse dört araştırma yetişkinlerle ilgili yapılmıştır. İncelenen araştırmaların bir tanesi de bir boş zaman değerlendirme sektörü olan turizm sektörü ilgilidir.

Abadan (1961, ss. 124-127) tarafından yapılan “Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri (Ankara Yüksek Öğrenim Gençliği Üzerinde Bir Araştırma)” adlı araştırma, yurdumuzda bu alanda yapılan ilk araştırma niteliğindedir. Araştırmada Ankara’ daki üniversite öğrencilerine anket uygulanmış ve bu anket sonuçları değerlendirilmiştir. Araştırma bulgularına göre:

Bu dönemdeki gençlerin boş zamanlarında genellikle film ve radyo önemli bir yer tutmaktadır. Gençler dans ve operaya daha az ilgi duyarken kahvehaneye gitme ve boş gezme boş zamanlarda en çok gerçekleştirilen etkinlikler içindedir. Gençlerin boş zaman etkinliklerinde ekonomik gücün önemli bir etken olduğu görülmüştür. Yine bu dönem gençlerinin boş zamanlarında yabancı dil öğrenmek, yazı yazmak, tartışmak, müzik dinlemek, spor yapmak istedikleri görülmüştür.

Coşkun (1985, ss. 72-80) tarafından “Ankara Üniversitesi öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme konusunda, eğitimdeki çağdaş gelişmeler doğrultusunda eğitilip eğitilmediklerini araştırmak” amacıyla 1983-1984 öğrenim yılında Ankara

Üniversitesine bağlı fakültelerin lisans programlarına katılan öğrencilere anket uygulanarak yapılan araştırmadan elde edilen bulgulara göre:

- Öğrenciler genelde boş zaman faaliyetleri için günde bir iki saat zaman ayırmaktadırlar,
....
- Ankara Üniversitesi boş zaman faaliyetleri için yeterli mali kaynağa sahip değildir ve bazı faaliyetler düzenlenememektedir,
....
- Öğrencilerin büyük bölümü boş zamanlarını evde değerlendirmektedir, öğrencilerin % 57.5' i kahveye hiç gitmemektedir,
- Üniversite öğrencilerinin büyük bölümü danslı toplantılara katılmamakta, % 64.5' i sinemaya çok az gitmekte,
....
- Boş zamanlarda öğrencilerin % 46.75' i hiçbir kursa katılmamaktadır,
....
- Boş zamanlarda öğrencilerin en çok katıldığı faaliyet kitap, dergi ve gazete okumaktır. Gelir düzeyi yükseldikçe, öğrencilerin kitap, dergi, gazete okuma oranı düşmektedir,
....
- Öğrencilerin çok istediği halde maddi imkansızlık nedeniyle katılmadığı faaliyetler: Yabancı dil öğrenimi, seyahat etme ve müzik aleti çalmadır,
....
- Yemek yapımı, çiçek yapımı, çeşitli icatlar vb. hobiler gelir durumu orta ve iyi olan ailelerin ilgisin çekmektedir. Gelir durumu çok iyi ve kötü olan ailelerin çocuklarının bu alanla ilgilenmediği görülmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı Gençlik Hizmetleri ve Faaliyetleri Dairesi Başkanlığı için Gökmen ve arkadaşları (1985, ss. 44-73) tarafından "Betimsel bir yaklaşımla, yükseköğrenim öğrencilerinin serbest zamanlarını nasıl değerlendirdiklerini tespit etmek, serbest zamanlarında katıldıkları (yaptıkları) ya da katılmak istedikleri

etkinliklerin türleri ile bir kısım genel nitelikleri (özellikleri) arasındaki ilişkiyi açıklamak " amacıyla yapılan araştırmadan elde edilen bulgulara göre:

Öğrenciler boş zamanlarında en çok; müzik dinlemekte, televizyon izlemekte, okumakta, sinemaya gitmekte, yürümekte, arkadaş toplantılarına katılmakta, sohbet etmekte, futbol oynamakta ve radyo dinlemekte oldukları görülmüştür. Öğrencilerin ara sıra gerçekleştirdikleri etkinlikler ise; basketbol ve voleybol oynamak, tiyatroya gitmek, yabancı dil öğrenmek, ev işleri yapmak, tavlâ ve satranç oynamak, kahvehaneye gitmek ve yolculuk yapmak gibi etkinler olduğu görülmüştür. Resim, şiir, öykü, deneme, halk oyunları, mektup yazma, dans, koleksiyon, fotoğrafçılık ise öğrencilerin en az gerçekleştirdikleri etkinlikler olduğu görülmüştür. Öğrencilerin katıldıkları etkinliklerin cinsiyetlerine ve ekonomik durumlarına göre farklılaştıkları görülmüştür. Öğrencilerin yarıdan fazlasının boş zamanlarında grup etkinliklerine katılırken, daha çok boş zamanlarında yabancı dil öğrenmek, fotoğrafçılık, özel oto kullanmak, yolculuk yapmak ve değişik sporlar yapmak istedikleri görülmüştür.

Demiray (1987, ss. 105-114) tarafından 1985-1986 öğretim yılında Açık Öğretim Fakültesi Merkezi Açık Öğretim programlarındaki iktisat ve iş idaresi bölümü son sınıf öğrencileri ile onların boş zamanları değerlendirme eğilimleri ve bu konuda kurumdan beklentileri üzerine yapılan çalışmada elde edilen bilgiler anket ile toplanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre:

Öğrencilerin büyük çoğunluğunun ortalama günde bir-iki saatten az boş zamanları olduğu, boş zamanlarının önemli bir bölümünü kitle iletişim araçları karşısında harcadığı sanattan çok

spora eğilimli olduğu, bilgi ve beceri kazanmaya yönelik faaliyetlere ilgisiz kalmadıkları,

....
Öğrencilerin, boş zaman faaliyetlerinde bulunabilecekleri kültür eğitim merkezinin kurulmasını istedikleri,

....
Öğrencilerin genellikle aktif boş zaman değerlendirmek etkinliklerine katılmayı istedikleri görülmektedir.

Bodur (1988, ss. 130-137) tarafından yapılan “Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Eğilimleri” adlı araştırmada Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme eğilimlerini saptamak, aynı zamanda öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirmeye ilişkin üniversiteden beklentileri de ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre:

Katılanların genellikle 1-6 saat arası boş zamanı vardır, Çok az öğrenci radyo, televizyon ve kaset çalara sahiptir. Basılı malzemelere ilgi, radyo, televizyon ve sinemaya oranla yüksektir, kitle iletişim araçlarından haber izleme eğilimi ise yüksektir. Erkek öğrenciler sporla aktif olarak, kızlar ise izleyici olarak, müzikle daha çok dinlenme boyutunda ilgilenmektedir. Plastik sanatlar, öğrencilerin en az ilgisini çeken sanat dalı görünümündedir, tiyatro hem kız, hem de erkek öğrenciler arasında ilgi duyulan daldır ve bilgi ve beceri kazanma faaliyetleri için zaman ayırma eğilimi görülmüştür. Öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme faaliyetlerine katılmama nedeni, bulundukları çevrenin uygun olmamasından ve ekonomik yetersizlikten kaynaklanmaktadır.

Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi örgün bölümlerinin 4. sınıfında bulunan öğrenciler üzerinde yapılan “Kitle İletişim Araçları ve İletişim Ortamlarının

Boş Zaman Değerlendirme Eğilimleri Açısından Bir Yüksek Öğretim Kurumunda Sınanması” adlı araştırmada, iletişim bilimleri alanında eğitim gören bu kitlenin boş zaman etkinlikleri içinde kitle iletişim araçları ve iletişim ortamlarına olan eğilimlerinin ne sıklıkta ve ne tür olduğu, boş zamanları değerlendirme açısından fakülteden beklentileri incelenmiştir. Bu amaçlar doğrultusunda uygulanan anket ile toplanan veriler üzerinde yapılan analizlerden şu sonuçlar elde edilmiştir (Ulutak 1988, ss. 103-113):

Öğrencilerin yeterince kitle iletişim araçlarının olduğu, her gün gazete okudukları ve günlük 2 saate kadar televizyon izledikleri ve radyo dinledikleri, fazla sinemaya gitmedikleri, videoda genellikle yabancı film izledikleri, sanat ve edebiyat dergileri okumaya eğilimli oldukları, kitle iletişim araçlarından günlük haberleri takip ettikleri görülmüştür. Karikatür, çizgi film, grafik, tiyatro, bale ve pandomim gibi sanat dallarına öğrencilerin ilgisinin sadece izleme boyutunda olduğu görülmüştür. Öğrencilerin yarısına yakınının plastik sanatlarla hiç ilgilenmedikleri, hemen hepsinin müzikle ilgilenme eğiliminde oldukları, yarıya yakınının sporla katılarak ilgilendikleri ve büyük bir bölümünün kahvehaneye gittiği görülmüştür. Yine öğrenciler bulundukları ortamın uygun olmaması, boş zaman etkinliklerine katılma konusunda kendisini yönlendirecek kimsenin olmaması ve ekonomik gücünün yetersizliği nedeniyle bazı boş zaman etkinliklerine katılmadıkları görülmüştür.

Ankara’da Çankaya ve Yenimahalle Gençlik Merkezleri’ ne devam eden gençler üzerinde yapılan “Ankara Yenimahalle ve Çankaya Gençlik Merkezlerine Üye Gençlerin Gençlik Merkezlerine İlişkin Görüşleri” adlı araştırmada gençlerin bireysel özellikleri ve gençlik merkezlerine ilişkin görüşleri belirlenmiştir. Bu

araştırma ile bu merkezlerde sunulan boş zamanı değerlendirme hizmetinin ne ölçüde yapılabildiği ve gençlerin bu hizmetlere ilişkin düşünce ve beklentilerinin ne olduğunun incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada bilgiler araştırmacı tarafından geliştirilen bir anket yoluyla toplanmıştır. Araştırma sonuçlarının boş zaman değerlendirme ile ilişkili sonuçları şunlardır (Kılbaş, 1989, ss. 189-196):

- *Gençlerin izcilik ve halk oyunları gibi bazı etkinliklerde yoğunlaştıkları ve bazı etkinliklerde yeterince yer almadıkları görülmektedir,*

....

- *Gençlerin etkinliklere katılma güduları özellikle toplumsal etkileşim ağırlıklı olup, boş zamanı değerlendirmek, spor yapmak, yaratıcı olabilmek ve zeka beceri gibi yetilerini geliştirmek noktalarında odaklaşmaktadır.*

Araştırmacının konu ile ilgili önerilerinden bazıları ise şunlardır:

- *Boş zamanı değerlendirme yöntemleri ve uygulamalarında yenilikleri izlemek; etkinlikleri “ders”, gençlik merkezini “okul” havasından çıkartmak esas alınmalıdır,*

....

- *Boş zamanı değerlendirme liderliği konusunun yükseköğrenim kurumlarının ilgili bölümlerinde programlara alınması sağlanmalıdır.*

Tatlidil (1989, s. 108) gecekondü hane başkanlarının boş zamanlarını değerlendirme biçimleri içinde, kahvehanelerin önemli bir yer tuttuğunu belirtmektedir.

Elazığ ili, Merkez İlçesi Mustafa Kemal Paşa Mahallesi’nde oturan aile başkanlarının, boş zamanlarda başvurdukları etkinliklerin tespit edilmesi ve bu alanda ortaya çıkan insan ilişkilerinin bireysel ve toplumsal yönde açıklanması amacı ile yapılan araştırmaya 126 aile başkanı katılmıştır.

Araştırmaya göre en çok çalışan aile başkanları boş zamana ihtiyaç duymaktadırlar ve aile başkanları boş zamanlarını genellikle ev dışında bilhassa kahvehanelerde geçirmektedirler. Aile başkanlarının tamamına yakını boş zamanlarında akraba ziyaretleri yapmaktadır. Arkadaşlar arasında yapılan etkinlikler genellikle edilgen etkinliklerdir. Bireysel olarak yapılan boş zaman etkinlikleri ise genellikle televizyon izleme, sportif faaliyetleri izleme, okuma, evde birtakım tamir işleri ile uğraşmak gibi etkinliklerdir (Aytaç, 1991, ss. 117-128).

Yine Atalay ve arkadaşları (1993, s. 242) tarafından yapılan bir araştırmaya göre ülkemizde hane halkı reislerinin en çok gerçekleştirdikleri boş zaman etkinlikleri; TV seyretmek, sohbet etmek, dinlenmek ve kahvehaneye gitmek ve el işi yapmaktır.

"Ankara' da gecekondu semtlerinde yaşayan gençlerin boş zamanlarını değerlendirme etkinliklerini belirlemek ve cinsiyet değişkeninin boş zaman etkinliklerine etkisini incelemek" amacıyla yapılan araştırmada, elde edilen bulgulara göre: Gecekondu gençleri boş zamanlarında daha çok pasif boş zaman etkinliklerine katılmaktadırlar ve boş zamanlarında genellikle atari salonlarına ve kahvehanelere gitmektedirler, genellikle zararlı alışkanlıkları yoktur ancak en göze çarpan kötü alışkanlıkları ise sigara içmektir. Gecekondu gençliğinde kızlar erkeklere oranla daha çok kitap okurken, erkekler ise kızlara oranla daha çok sigara içmektedirler. Gecekondu da yaşayan genç kızların yarıya yakını her gün program ayırımı yapmaksızın televizyon izlerken, erkekler daha az televizyon izlemekte ve genellikle spor programlarını tercih etmektedirler (Mangır ve Aktaş, 1992, ss. 83-89).

Çorbacı (1993, ss. 197-213) tarafından Akdeniz kıyı şeridindeki birinci sınıf tatil köylerinde yapılan “Tatil Köylerinde Boş Zamanları Değerlendirme Faaliyetlerinde Türk Kültür Motiflerinin Kullanımı” adlı araştırmaya yönetici animatör ve turistler katılmış, anket uygulanıp gözlemler yapılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre: Boş zaman değerlendirmeye olanak sağlayacak alt yapısı olan tatil köylerinde genellikle boş zaman değerlendirme etkinlikleri düzenli olarak yürütülmektedir. Tatil köylerinde hazır standart boş zaman değerlendirme etkinliklerine yer verilmektedir. Bu etkinlikler genellikle gösteri-eğlence, kültürel faaliyetler, sportif faaliyetler şeklinde gerçekleştirilmektedir. Araştırmaya katılanlar genellikle tatil köylerinde boş zaman değerlendirme etkinlikleri olarak Türk Kültürüne yer verilmesi taraftarındırlar ayrıca tatil köylerinde turistlerin boş zamanlarını değerlendirmeye yönelik faaliyet gösteren ticari kumpanyaların Türk Kültürünü yanlış tanıtarak ülke tanıtımına olumsuz etki yaptıkları konusunda görüş birliği içindedirler.

Yapılan Araştırmalardan Çıkan Genel Sonuç

Boş zaman değerlendirme üzerine ülkemizde yapılmış olan araştırmaların benzer bulgularını aşağıda gösterildiği gibi maddelemek mümkündür:

1. Ülkemizde öğrencilerin büyük çoğunluğunun yeteri kadar boş zamanı vardır,

2. Katılınan boş zaman etkinliklerini genellikle edilgen boş zaman etkinlikleri oluştururken, katılmak istenilen boş zaman etkinliklerini ise etkin boş zaman etkinlikleridir,
3. Gerçekleştirilen boş zaman etkinlikleri, sosyo-ekonomik düzey yükseldikçe çeşitlenmektedir. Ekonomik düzeyi düşük olanların genellikle boş zamanlarını kahvehanelerde geçirdiği görülmektedir,
4. Boş zaman faaliyetlerine katılma düzeyi ve şekli, genellikle cinsiyete ve öğrenim düzeyine göre değişiklik göstermektedir,
5. Katılımcılar boş zaman faaliyetlerini genellikle yararlı bulmaktadır,
6. Boş zaman faaliyetlerine katılmama nedenleri genellikle; ekonomik yetersizlik, çevre imkanlarının olmayışı, ne yapacağını bilememek olarak belirtilmiştir,
7. Çalışanlar genellikle boş zaman ihtiyacı duymaktadır,
8. Boş zamanlar genellikle bireysel etkinlikler yerine toplu etkinliklerle değerlendirilmektedir ,
9. Boş zamanlarda görsel ve işitsel iletişim araçları, yazılı olan iletişim araçlarına göre daha çok tercih edilmektedir,
10. Turizm sektöründe boş zaman değerlendirme ile ilgili yeterli alt yapının ve boş zaman değerlendirme olanaklarının sağlandığı, fakat konu ile ilgili personel sorununun olduğu görülmektedir. Bu nedenle gerçekleştirilen boş zaman etkinlikleri sürekli aynı şekilde gerçekleştirilen etkinliklerdir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın evren ve örnekleme, veri toplamak için kullanılan anketin geliştirilmesi ve uygulanması, toplanan verilerin çözümlenmesi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Evren ve Örneklem

Araştırmada çalışma evrenini 1997-1998 Öğretim Yılı bahar döneminde Ankara ili metropol ilçeleri sınırları içinde faaliyet gösteren Halk Eğitim Merkezlerindeki kurslara devam eden ve devam amacını “boş zamanlarını değerlendirmek için” olarak belirten kursiyerler oluşturmaktadır.

Öncelikle 8 Halk Eğitimi Merkezindeki kurslara katılan kursiyerlerin (çevre kursları hariç) kursa katılma nedenlerini tespit etmek için Nisan 1998 tarihinde kurslara devam eden kursiyerlerin tamamına (1753 kişi) ön araştırma için hazırlanan anket uygulanmıştır. Yalnız Gölbaşı ilçesinde, Halk Eğitimi Merkezi binası olması nedeniyle Kaymakamlık Binası’nda bulunan Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğüne en yakın iki çevre kursu araştırma kapsamına alınmıştır.

Birinci anket formunun kursiyerlere uygulanması ile bu dönemdeki Halk Eğitimi kurs programlarına “boş zamanlarını değerlendirmek amacıyla” katılanlar tespit edildi. Halk Eğitimi kurslarına “boş zamanlarını değerlendirmek amacıyla”

katıldığını bildiren 753 kursiyerden kendilerine ikinci anket formunu uygulamak üzere isim belirtmiş olan 691 kursiyer çalışma evreni olarak alındı. Genellikle anketlerde adı-soyadı sorulmamasına rağmen bu uygulamada isim sorulmak zorunda kalındı. Konu ile ilgili açıklama katılanlara yapılarak isteyenlerin adını-soyadını yazmayabileceği bildirildi. Adını bildirmeyen kursiyerler içinde kurslara “boş zamanlarını değerlendirmek için” katılanlara ikinci anket uygulanamamıştır. Çalışma evrenine giren kursiyerlerin her merkez için ayrı ayrı listeleri yapıldı. Örneklem hesaplamasında:

$$n = \frac{t^2(PxQ)/d^2}{1 + \frac{1}{N} \left[\frac{t^2(PxQ)}{d^2} \right]} \text{ formülü kullanılmıştır.}$$

Tablo 2- Halk Eğitimi Merkezleri Kursiyer Örneklemi

HALK EĞİTİMİ MERKEZİ	Evren		Örneklem	
	f	%	f	%
Altındağ HEM	49	7.1	17	6.9
Çankaya HEM	143	20.7	51	20.6
Etimesgut HEM	75	10.8	27	10.9
Gölbaşı HEM	12	1.7	4	1.6
Keçiören HEM	222	32.1	79	32.0
Mamak HEM	67	9.7	24	9.7
Sincan HEM	70	10.1	26	10.5
Yenimahalle HEM	53	7.6	19	7.7
TOPLAM	691	100.0	247	100.0

Daha sonra araştırmada her merkezin evrendeki oranı ölçüsünde örneklemde temsil edilmesine dikkat edilmiştir. İkinci anketin uygulanmasında kursiyerler o merkez için oluşturulan listelerden sistematik örnekleme yaklaşımı ile seçildiler (Karasar,1991, 129). Evrenin büyüklüğünün alınacak örneklem büyüklüğüne

bölünmesi (N/n) ile aralık adımı bulundu. Yansız bir başlangıç noktası seçildi. Bu noktadan başlayarak, her adıma rastlayan kursiyer örnekleme alındı. Bu işlem bütün listeyi bitirinceye dek sürdürüldü. Böylece, yeterli sayıda örnek alındı.

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri, Ankara Büyük Şehir Belediyesi sınırları içindeki 8 ilçenin Halk Eğitimi Merkezlerindeki kurslara devam eden ve örnekleme giren kursiyerlerden araştırmanın amacı doğrultusunda geliştirilmiş iki anket formu ile toplanmıştır.

Hazırlanan anket formlarının geliştirilmesinde şu aşamalar izlenmiştir:

- a- İlgili literatürün taranması,
- b- Taslak anket formlarının geliştirilmesi,
- c- Taslak anket formları ile ilgili uzman görüşünün alınması,
- d- Uzman görüşleri doğrultusunda anket formlarının yeniden oluşturulması,
- e- İkinci anketin anlaşılabilirliğinin belirlenmesi için 1-10 Mayıs 1998’ de

Çankaya HEM, Mamak HEM ve Keçiören HEM’ de kursiyerleri üzerinde ön deneme yapılması sonucu bazı soruların ve seçeneklerin anlaşılamadığı gözlemlendi. Bu nedenle bazı sorular ve seçenekler daha anlaşılır duruma getirilmesi,

- f- Ön deneme sonuçlarına göre son şekli verilen ikinci anket 15 Mayıs-5 Haziran tarihleri arasında, 8 merkezde uygulanması.

İkinci ankette 19. soruda yer alan boş zaman etkinlikleri ile ilgili sorunun hazırlanılmasında Gökmen ve arkadaşlarının (1985) araştırmasından yararlanılmıştır. Sorunun maddeleri Halk Eğitimi kursiyerlerine göre uyarlanmıştır.

Uygulama, araştırmacı ile bir anketör tarafından yapılmıştır. Anketöre günlük uygulama izelgesi hazırlanmıştır. Bu izelgede anketörün o gün hangi HEM' ne gideceği, hangi saatte, hangi kurslara devam eden, hangi kursiyerlere anket uygulayacağına dair bilgiler yer almıştır. Bu izelge her yeni gün için yeniden düzenlenmiş ve anketre teslim edilmiştir. Uygulama yapılacak Halk Eğitimi Merkezlerinin yarısına araştırmacı, diğer yarısına anketör tarafından anket uygulanmıştır.

Daha önceden her merkez için oluşturulan listeden belirlenen ve o günkü kurslara katılan kursiyerleri bir boş bir sınıfta toplamak ve anket uygulamak için kurs yönetiminden izin alındı. Anketler kursiyerlerin kurs yöneticilerinden, kurs öğretmenlerinden ve rehber öğretmenlerden etkilenmeyecekleri bir ortamda uygulanmıştır. Ankete katılacak kursiyerin o gün kursta olmaması durumunda yada anketi doldurmak istememesi durumunda bu kişiler yerine aynı yöntemle yenileri seçilmiştir.

Ankete katılan bazı kursiyerlerin eğitim düzeylerinin düşük olması nedeniyle anketler doldurulurken şu yol izlendi:

- a- Cevap yönergesi sesli olarak okundu ve açıklama yapıldı,
- b- Anlaşılamayan bazı sorular için kursiyerlerin sorularına anında cevap verildi,
- c- Anketlerin cevaplanması sırasında kursiyerlerin birbirinden etkilenmemesi sağlandı,

d- Anketi cevaplarken okumaya-yazmaya zorlanan kursiyer için sorular anketör tarafından okunarak kursiyer tarafında verilen cevaplar yine anketör tarafından işaretlendi.

Verilerin İşlenmesi, Çözümü ve Yorumu:

Anketler uygulamadan getirildikten sonra numaralandırılmış, tüm veriler bilgisayara girilerek, verilerin çözümlenmesinde SPSS ile gerekli analizler yapılmıştır.

Anketlerdeki her sorunun frekans ve yüzde dağılımları alınmış, kursiyerlerin sahip oldukları boş zaman değerlendirme olanakları ve gerçekleştirdikleri boş zaman etkinliklerinin cinsiyete, yaşa, medeni duruma ve eğitim durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini görmek için χ^2 değerlerine bakılmıştır. Kursiyerlerin bireysel özellikleri ile gerçekleştirdikleri boş zaman etkinlikleri ile ilgili çapraz tablolarda boş ve cevapsız olan gözenekler tablolara alınmamış ve hesaplama dahil edilmemiştir. Kursiyerlerin eğitim düzeyleri ile sahip oldukları boş zaman değerlendirme olanakları ve gerçekleştirdikleri boş zaman etkinlikleri ile ilgili çapraz tablolarda bazı eğitim düzeylerine ait gözeneklerde veri bulunmaması veya düşük frekansların yer alması nedeniyle; eğitim düzeyleri üç grup altında toplanmıştır. Okur-yazar olanlar, ilkokul mezunu olanlar ve ortaokul mezunu olanlar birinci grupta, lise mezunları ikinci grupta ve yüksekokul mezunları ve fakülte mezunları üçüncü grupta toplanmıştır.

İstatistiksel değerlendirmelerde 0.05 anlamlılık düzeyi esas alınmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmada elde edilen bulgular ve yorumları sunulmuştur. Bulgular başlığı altında önce 5 soruluk ön çalışma anketindeki (EK B) sorular daha sonra ikinci anketteki (EK C) soruların sırası izlenmiştir. Yorumlar başlığı altında ise araştırmanın bulguları alt amaçların sırasına göre yorumlanmıştır.

A- BULGULAR

1. ÖN ÇALIŞMA ANKETİ BULGULARI

1.1. Kursa Devam Edilen Halk Eğitim Merkezi

Ön çalışma anketine katılan kursiyerlerin devam ettikleri Halk Eğitimi Merkezlerine göre dağılımı Tablo-3' de verilmektedir.

Tabloda da görüleceği gibi, ankete katılanların % 31.2' si Keçiören Halk Eğitim' ne devam etmektedir. Kursiyerlerin % 16.0' si Etimesgut Halk Eğitim' ne, % 13.6' si Çankaya HEM, % 13.1' i Altındağ HEM' ne, % 10.3' ü Sincan HEM' ne, % 8.6' sı Mamak HEM' ne, % 6.0' ı Yenimahalle HEM' ne ve % 1.1' i Gölbaşı HEM' ne devam etmektedir. Ankette çevre kurslara devam eden kursiyerler dahil edilmemiş olup, sadece merkezdeki kursiyerlere anket uygulanmıştır. Ancak Gölbaşı HEM' nin

merkez binası olmadığından sadece Kaymakamlık binası içindeki Halk Eğitim Müdürlüğü' ne en yakın iki çevre kursunda anket uygulanmıştır.

**Tablo 3- Ön Çalışma Anketine Katılan Kursiyerlerin
Devam Ettikleri Halk Eğitimi Merkezleri**

Halk Eğitim	f	%
Altındağ HEM	229	13.1
Çankaya HEM	239	13.6
Etimesgut HEM	281	16.0
Gölbaşı HEM	20	1.1
Keçiören HEM	547	31.2
Mamak HEM	151	8.6
Sincan HEM	180	10.3
Yenimahalle HEM	106	6.0
TOPLAM	1753	100.0

1.2. Devam Edilen Kurs Türü

Ön çalışma anketine katılan kursiyerlerin devam ettikleri kurs türlerine göre dağılımı Tablo-4 de verilmektedir. Tabloda da görüldüğü gibi, deneklerin % 41.1' i bilgisayar kursuna, % 19.6' sı makine nakşı kursuna, % 11.0' i el sanatları kursuna, % 6.4' ü anne-çocuk eğitimi kursuna, % 4.1' i daktilo kurslarına geri kalan % 17.8' i diğer kurslara devam etmektedir. Bu kurslar; bağlama, biçki dikiş, Bilgisayarlı muhasebe, cilt bakımı, elektronik, giyim, İngilizce, konfeksiyon, kuaförlük, mefruşat, muhasebe, okuma-yazma, sürücü kursu ve trikotaj kurslarıdır. Bu durum kursiyerlerin büyük bir kısmının modern çağın gerekliliği olan yenilikleri öğrenebilmek ve takip edebilmek için bilgisayar kurslarına devam ettiklerini, yine diğer büyük bir kısmı ise Halk Eğitimi kurslarının imajı haline gelen makine nakşı ve el sanatları kursuna devam etmektedir. Devam edilen kurs türü sayısı az olup 19 kurs türü görülmektedir.

**Tablo 4- Ön Çalışma Anketine Katılan Kursiyerlerin
Devam Ettikleri Kurs Türü**

Kursun adı	f	%
Anne-Çocuk Eğitimi	113	6.4
Bağlama	4	0.2
Biçki-Dikiş	25	1.4
Bilgisayar	721	41.1
Bilgisayarlı-Muhasebe	24	1.4
Cilt Bakımı	12	0.7
Daktilografi	71	4.1
Elektronik	4	0.2
El Sanatları	192	11.0
Giyim	32	1.8
İngilizce	35	2.0
Konfeksiyon	20	1.1
Kuaförlük	46	2.6
Makine Nakşı	344	19.6
Mefruşat	19	1.1
Muhasebe	36	2.1
Okuma-Yazma	29	1.7
Sürtücü Kursu	13	0.7
Trikotaj	13	0.7
TOPLAM	1753	100.0

1.3. Kursa Devam Edilen Günler ve Saatler

Bu başlık altında ön çalışma anketine katılan kursiyerlerin kurslara devam ettikleri günleri (Tablo-5) ile kursa devam ettikleri saatlerini belirten (Tablo-6) bulgular yer almaktadır.

1. 3. 1. Kursa Devam Edilen Günler

Ön çalışma anketine katılan kursiyerlerin kurslara devam ettikleri günler Tablo-5’ de görüldüğü gibidir. Kursiyerlerin % 42.5’ i kurslara Pazartesi, Salı, Çarşamba, Perşembe ve Cuma günleri devam etmektedir. Kursiyerlerin % 24.4’ ü ise hafta sonu Cumartesi ve Pazar günleri, % 9.1’ i Pazartesi-Çarşamba günleri, % 4.1’ i

Salı günü, % 3.8' i Salı-Perşembe günleri, % 3.3' ü Pazartesi, Çarşamba, Cuma ve yine % 3.3' ü Pazartesi, Salı, Çarşamba, Perşembe günleri kurslara devam etmektedir.

Tablo 5- Kursiyerlerin Kursa Devam Ettikleri Günler

Günler	f	%
Pazartesi	14	0.8
Pazartesi,Salı, Çarşamba	16	0.9
Pazartesi, Çarşamba	160	9.1
Pazartesi, Çarşamba, Cuma	58	3.3
Pazartesi, Salı, Çarşamba, Perşembe	57	3.3
Pazartesi, Salı, Çarşamba, Perşembe, Cuma	745	42.5
Pazartesi, Salı, Çarşamba, Perşembe, Cuma, Cumartesi	30	1.7
Salı	72	4.1
Salı, Perşembe	67	3.8
Salı, Perşembe, Cumartesi	13	0.7
Çarşamba	19	1.1
Çarşamba, Perşembe	6	0.3
Perşembe	24	1.4
Perşembe, Cuma	21	1.2
Cuma	13	0.7
Cumartesi	10	0.6
Cumartesi, Pazar	428	24.4
TOPLAM	1753	100.0

1. 3. 2. Kurslara Devam Edilen Saatler

Kursiyerlerin kurslara devam ettikleri saatler Tablo-6' da görüldüğü gibidir. Tabloda da görüldüğü gibi, kursiyerlerin % 37.9' u kurslara sabah saatlerinde devam etmektedir. Kursiyerlerin % 34.3' ü kurslara öğleden sonra katılmaktadır. Kursiyerlerin % 19.5' i kurslara tam gün devam ederken % 8.2' si ise akşam saatlerinde kurslara devam etmektedir. Akşam saatlerindeki kurslara devam eden kursiyerlerin oldukça az olduğu görülmektedir.

Tablo 6-Kursiyerlerin Kursa Devam Ettikleri Zaman Aralığı

Kurs Vakti	f	%
Sabahları	665	37.9
Öğleden Sonraları	602	34.3
Akşamları	144	8.2
Tam Gün	342	19.5
TOPLAM	1753	100.0

1.4 Kurslara Katılma Nedenleri

Ön çalışma anketine katılan kursiyerlerin Halk Eğitimi kurslarına katılma nedenleri Tablo-7' de görülmektedir. Tabloda da görüldüğü gibi, Halk Eğitimi kurslarına “bir meslek öğrenmek için” katılıyorum seçeneğini katılanların % 50.0’ si kendisi için “çok önemli” olarak, % 12.2’ si “önemli” olarak ve % 6.8’ i “az önemli” olarak işaretlerken kursiyerlerin % 30.9’ u bu seçeneği hiç işaretlememiştir. “Mesleğimi geliştirmek için” katılıyorum seçeneğini, katılanların % 4.8’ i kendisi için “çok önemli” olarak, % 16.9’ u “önemli” olarak ve % 6.4’ ü “az önemli” olarak işaretlerken kursiyerlerin % 71.8’ i bu seçeneği hiç işaretlememiştir. “Kendimi geliştirmek için” katılıyorum seçeneğini, katılanların % 30.7’ si kendisi için “çok önemli” olarak, % 39.9’ u “önemli” olarak ve % 15.8’ i “az önemli” olarak işaretlerken kursiyerlerin % 13.6’ sı bu seçeneği hiç işaretlememiştir. “Boş zamanlarımı değerlendirmek için” katılıyorum seçeneğini, katılanların % 5.9’ u kendisi için “çok önemli” olarak, % 14.1’ i “önemli” olarak ve % 23.0’ ü “az önemli” olarak işaretlerken kursiyerlerin % 57.0’ si bu seçeneği hiç işaretlememiştir. “Yeni insanlarla tanışmak ve arkadaş edinmek için” katılıyorum seçeneğini, katılanların % 0.9’ u kendisi için “çok önemli” olarak, % 4.6’ sı “önemli” olarak ve % 17.3’ ü “az önemli” olarak işaretlerken kursiyerlerin % 77.2’ si bu seçeneği hiç işaretlememiştir.

“Günlük hayatımda değişiklik olsun diye” katılıyorum seçeneğini, katılanların % 0.7’ si kendisi için “çok önemli” olarak, % 2.6’ sı “önemli” olarak ve % 8.3’ ü “az önemli” olarak işaretlerken kursiyerlerin % 88.4’ ü bu seçeneği hiç işaretlememiştir. “Çocuklarıma yardım etmek için” katılıyorum seçeneğini, katılanların % 4.5’ i kendisi için “çok önemli” olarak, % 3.9’ u “önemli” olarak ve % 5.3’ ü “az önemli” olarak işaretlerken kursiyerlerin % 86.3’ ü bu seçeneği hiç işaretlememiştir. “Başka” nedenle katılıyorum seçeneğini, katılanların % 2.6’ sı kendileri için “çok önemli” olarak % 2.2’ si “önemli” olarak ve % 7.9’ u “az önemli” olarak işaretlerken kursiyerlerin % 87.3’ ü bu seçeneği hiç işaretlememiştir.

Tablo 7 -Kursiyerlerin Halk Eğitimi Kurslarına Katılma Nedenleri (*)

KATILMA NEDENLERİ	KATILMA DÜZEYİ									
	Çok Önemli		Önemli		Az Önemli		Cevapsız		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Bir Meslek Öğrenmek İçin	887	50.0	213	12.2	120	6.8	542	30.9	1753	100.0
Mesleğimi Geliştirmek İçin	85	4.8	297	16.9	112	6.4	1259	71.8	1753	100.0
Kendimi Geliştirmek İçin	538	30.7	699	39.9	277	15.8	239	13.6	1753	100.0
Boş Zamanlarımı Değerlendirmek için	103	5.9	247	14.1	403	23.0	1000	57.0	1753	100.0
Yeni İnsanlarla Tanışmak ve Arkadaş Edinmek İçin	16	0.9	81	4.6	303	17.3	1353	77.2	1753	100.0
Günlük Hayatımda Değişiklik Olsun Diye	13	0.7	45	2.6	145	8.3	1549	88.4	1753	100.0
Çocuklarıma Yardım Etmek İçin	79	4.5	69	3.9	93	5.3	1512	86.3	1753	100.0
Başka	45	2.6	38	2.2	139	7.9	1531	87.3	1753	100.0

(*) Bu soruda katılımcılardan birden çok seçenek işaretlemeleri istendiğinden sorunun her bir seçeneği ayrı bir soru gibi işlenmiştir.

2. BOŞ ZAMAN DEĞERLENDİRME ANKETİ BULGULARI

Araştırmamızın asıl evreni birinci ankette, Halk Eğitimi kursuna katılma nedenini “boş zamanlarımı değerlendirmek için” olarak ifade eden kursiyerlerdir. Bu seçeneği işaretleyen 753 kursiyerden isimleri yazılı olan 691 kişi araştırmanın evreni

olarak belirlenmiştir. Araştırmanın örneklemini 247 kişi oluşturup uygulanan anketlerin (EK C) gözden geçilmesi sırasında bazı anketlerin eksik yada hatalı dolduruldukları görülmüştür. Eksik eve hatalı doldurulan anketlerin değerlendirme dışında tutulmasına karar verilmiş olup 231 tanesi değerlendirmeye dahil edilmiştir.

2.1. Devam Edilen Halk Eğitimi Merkezi

İkinci ankete katılan kursiyerlerin devam ettikleri Halk Eğitimi Merkezlerine göre dağılımı Tablo-8' de verilmiştir. Buna göre, ikinci ankete katılanların % 6.5' i Altındağ HEM' ne, % 18.9' sı Çankaya HEM' ne, % 11.3' ü Etimesgut HEM' ne , % 1.1' i Gölbaşı HEM' ne , % 32.9' u Keçiören HEM' ne, % 10.0' u Mamak HEM' ne, % 10.8' i Sincan HEM' ne ve % 8.2' si ise Yenimahalle HEM' ne devam etmektedir. Tabloda da görüldüğü gibi en çok katılımcı Keçiören HEM' den olurken en az katılımcı Gölbaşı HEM' dendir.

Tablo 8-Kursiyerlerin Devam Ettikleri Halk Eğitimi Merkezi

Halk Eğitim	f	%
Altındağ HEM	15	6.5
Çankaya HEM	43	18.6
Etimesgut HEM	26	11.3
Gölbaşı HEM	4	1.7
Keçiören HEM	76	32.9
Mamak HEM	23	10.0
Sincan HEM	25	10.8
Yenimahalle HEM	19	8.2
TOPLAM	231	100.0

2.2. Cinsiyet

Ankete katılanların cinsiyete göre dağılımları Tablo-9' da verilmiştir. Buna göre ikinci ankete katılanların % 94.8' ini kadınlar oluşturmaktadır. Erkekler ise katılımcıların % 5.2' sini oluştururken oldukça düşük bir oran sergilemektedir.

2.3. Yaş

Tablo-9’da görüldüğü gibi Halk Eğitimi kurslarına “boş zamanlarını değerlendirmek için” devam eden kursiyerlerin % 55.0’ ını 20 yaş ve altındaki genç olarak tanımladığımız katılımcılar oluşturmaktadır. Yetişkin kategorisine giren 21-45 yaş arasındaki katılımcılar katılanların % 35.9’ unu oluştururken 46 yaş ve üstü katılımcıların oranı ise % 9.1’ idir.

Tablo 9- Kursiyerlerin Cinsiyet, Yaş, Medeni Durum ve Eğitim Durumları

		f	%
Cinsiyet	Kadın	219	94.8
	Erkek	12	5.2
	TOPLAM	231	100.0
Yaş	20 Yaş ve daha altı	127	55.0
	21-45 Yaş arası	83	35.9
	46 Yaş ve daha üstü	21	9.1
	TOPLAM	231	100.0
Medeni Durum	Bekar	169	73.2
	Evli	62	26.8
	TOPLAM	231	100.0
Eğitim Durumu	Okur-yazar	5	2.2
	İlkokul mezunu	30	13.0
	Ortaokul mezunu	48	20.8
	Lise mezunu	127	55.0
	Yüksek okul mezunu	13	5.6
	Fakülte mezunu	8	3.5
	TOPLAM	231	100.0

2.4. Medeni Durum

Tablo-9’ da kursiyerlerin medeni durumlarına göre dağılımları verilmiştir. Buna göre, ankete katılanların % 73.2’ sini bekar katılımcılar oluştururken, evlilerin oranı ise % 26.8’ dir. Bu da Halk Eğitimi kurslarına boş zamanlarını değerlendirmek için genellikle bekarların katıldığını göstermektedir.

2.5. Eğitim Durumu

Tablo-9’ da Halk Eğitimi kurslarına “boş zamanlarını değerlendirmek için” katılan kursiyerlerin eğitim durumlarına göre dağılımları verilmiştir. Tabloda da görüldüğü gibi, katılımcıların % 2.2’ si okur-yazar, % 13.0’ ı ilkokul mezunu, % 20.8’ i ortaokul mezunu, % 55.0’ ı lise mezunu oluştururken yüksek okul ve fakülte mezunlarının toplamı ise % 9.1’ dir. Bu sonuçlara göre Halk Eğitimi kurslarına “boş zaman değerlendirme için gelenlerin genellikle eğitim düzeyi ortaokul ve lise düzeyindedir diyebiliriz. Ayrıca lise mezunlarının çok olması, Halk Eğitimi kurslarına genellikle lise sonrası üniversiteyi kazanamayan gençlerin bir meslek edinmek için ya da çeyiz hazırlama amacıyla devam ettiklerini göstermektedir.

Eğitim düzeyi düşük olanların oranının çok düşük olması bu kesimin Halk Eğitimine boş zaman değerlendirme amacından farkı amaçlarla kurslara devam ettiklerini göstermektedir.

2.6. Oturulan Konut Tipi

Halk Eğitimi kurslarına “boş zamanlarını değerlendirmek için” katılan kursiyerlerin oturdukları konut tipine göre dağılımları Tablo-10’ daki gibidir. Tabloda da görüldüğü gibi ankete katılanların % 16.5’ i gecekonduda, % 78.8’ i ise apartman dairesinde oturmaktadır. Lojmanda oturanlar % 2.6’ yı oluştururken villada oturan kimsenin olmadığı görülmektedir. % 2.1’ i ise başka seçeneğini işaretlemiştir.

Buna göre Halk Eğitimi kurslarına boş zamanlarını değerlendirmek için gelenlerin büyük çoğunluğu % 81.4' ü apartman yada lojmanda oturan katılımcılardır.

Tablo 10- Kursiyerlerin Oturdukları Konut Tipi

Oturulan konut tipi	f	%
Gecekondu	38	16.5
Apartman dairesi	182	78.8
Lojman	6	2.6
Villa	0	0.0
Başka	5	2.1
TOPLAM	231	100.0

2.7. Birlikte Yaşanılan Kişiler

Halk Eğitimi kurslarına “boş zamanlarını değerlendirmek için” katılan kursiyerlerin birlikte yaşadıkları kişilere göre dağılımları Tablo-11’ deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere, katılanların % 65.8’ i “Annem-babam ve kardeşlerimle”, % 26.0’ ı “Eşim ve çocuklarımla”, % 1.3’ ü “Kardeşimle”, % 0.9’ u “Arkadaşlarımla”, % 1.3’ ü “Yalnız” oturuyorum seçeneğini işaretlerken % 4.7’ si ise “Diğer” seçeneğini işaretlemiştir. Diğer seçeneğini işaretleyenlerin birlikte yaşadıkları kişiler ise yakın amca, dayı, hala ve kayınvalide gibi akrabalar ile eş ve çocuklar yer almaktadır. Bir kişide yurttta kaldığını belirtmiştir. Buna göre boş zaman değerlendirmek için Halk Eğitimi kurslarına boş zamanlarını değerlendirmek için devam edenler genellikle anne-baba ve kardeşleriyle oturanlar oluşturmakta, ikinci sırayı ise eş ve çocuklarıyla oturanlar oluşturmaktadır. Bu da daha çok kişi ile oturanların boş zaman değerlendirmeye daha eğilimli olduğunu göstermektedir. Beraber oturun kişilerin iş bölümü nedeniyle daha çok boş zamanı olduğu

söylenebilir. Bu bulgular medeni durumla ilgili bulgularla da paralellik göstermektedir.

Tablo 11- Kursiyerlerin Birlikte Yaşadıkları Kişiler

Kimle birlikte yaşıyorsunuz?	f	%
Annem-babam ve kardeşlerimle	152	65.8
Eşim ve çocuklarımla	60	26.0
Kardeşimle	3	1.3
Arkadaşlarımla	2	0.9
Yalnız	3	1.3
Diğer (Belirtiniz)	11	4.7
TOPLAM	231	100.0

2.8. Gelir

Halk Eğitimi kurslarına “boş zamanlarını değerlendirmek için” katılan kursiyerlerin aileleri ile birlikte aylık gelirlerine göre dağılımları Tablo-12’ deki gibidir. Buna göre, araştırmanın yapıldığı Mayıs-Haziran 1998’de ankete katılanların % 5.2’ sinin aylık geliri 22.900.000 TL(Asgari ücret) düzeyindedir. % 16.0’ ı ise 23-50 Milyon TL arasında aylık gelire sahipken % 22.9’ unun aylık geliri ise 51-75 Milyon arasında, % 27.3’ ünün aylık geliri ise 76-100 Milyon TL arasında, % 25.5’ inin ise aylık geliri 101 Milyon TL ve üstüdür. Katılanların % 3.0’ ı ise gelirini belirtmemiştir.

Tablo 12-Kursiyerlerin ve Ailelerinin Toplam Gelirleri

Aylık Gelir	f	%
22.900.000 TL (Asgari ücret)	12	5.2
23-50 Milyon TL arası	37	16.0
51-75 Milyon TL arası	53	22.9
76-100 Milyon TL arası	63	27.3
101 Milyon TL ve üstü	59	25.5
Cevapsız	7	3.0
TOPLAM	231	100.0

2.9. Kursiyerlerin Kendilerine Uyan Boş Zaman Tanımı

Halk Eğitimi kurslarına “boş zamanlarını değerlendirmek için” katılan kursiyerlerin, kendilerine uygun olduğunu ifade ettikleri, boş zaman tanımına göre dağılımları Tablo-13’ deki gibidir. Buna göre ankete katılan kursiyerlerin % 19.0’ ı kendisine uyan boş zaman tanımı olarak “Çalışma, uyku ve diğer temel ihtiyaçları karşılamak dışında kalan zamandır” tanımını işaretlemiş, % 10.4’ ise “Okuldan, derslerden ve uykudan arta kalan zamandır” tanımını, % 30.7’ si “Ev işlerinden, uykudan ve aileme ayırdığım zamandan arta kalan zamandır” tanımını, % 14.3’ ü “Hiç bir şey yapmadığım, boş olarak geçirdiğim zamandır” tanımını işaretlemiştir. Ankete katılanların % 22.9’ u ise “Boş zaman diye bir şey olduğunu düşünmüyorum” seçeneğini işaretlemiş, % 1.3’ ü “Başka” seçeneğini işaretlemiştir. Bu seçeneği işaretleyenlere göre boş zaman tanımı: “Televizyon izlediğim ve boş gezdiğim zamandır” ve “Hayal kurduğum zamandır” şeklinde yapılmıştır. Kursiyerlerin % 1.3’ ü bu soruya cevap vermemiştir.

Tablo 13- Kursiyerlerin “Aşağıdaki Boş Zaman Tanımlarından Hangisi Size Daha Çok Uymaktadır?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

Boş zaman tanımları	f	%
1 Çalışma, uyku ve diğer temel ihtiyaçları karşılamak dışında kalan zamandır	44	9.0
2 Okuldan, derslerden ve uykudan arta kalan zamandır	24	10.4
3 Ev işlerinden, uykudan ve aileme ayırdığım zamandan arta kalan zamandır	71	30.7
4 Hiç bir şey yapmadığım, boş olarak geçirdiğim zamandır	33	14.3
5 Boş zaman diye bir şey olduğunu düşünmüyorum	53	22.9
6 Başka (Belirtiniz)	3	1.3
7 Cevapsız	3	.3
TOPLAM	231	100.0

2.10. Sahip Olunan Günlük Boş Zaman Süresi

Halk Eğitimi kurslarına “boş zamanlarını değerlendirmek için” katılan kursiyerlerin, günlük sahip oldukları boş zaman miktarına göre dağılımları Tablo-14’

deki gibidir. Tabloda da görüleceği üzere ankete katılanların, % 22.1' inin 0-2 saat kadar boş zamanı var, % 45.0' inin 3-5 saat arası boş zamanı var, % 11.7' sinin 6-8 saat boş zamanı var, % 2.6' sının 9-11 saat arası boş zamanı var, % 0.9' unun ise 12 saat ve üstünde boş zamanı var iken % 17.7' si ise bu soruya cevap vermemiş ve boş bırakmıştır. Katılanların genellikle 3-5 saat arası boş zamanı vardır.

Konu ile ilgili olarak Coşkun (1985) tarafından yapılan araştırmada ise üniversite öğrencilerinin % 60'ının boş zaman faaliyetlerine günde 1-2 saat, % 40'ının ise üç dört saat zaman ayırabildikleri görülmektedir. Demiray' ın (1987) Açıköğretim Fakültesi örgün bölüm öğrencileri ile ilgili yaptığı araştırmada ise katılımcıların büyük çoğunluğunun aynı zamanda çalıştığı ve günde iki saatten az boş zamanlarının olduğu tespit edilmiştir. Bodur (1988) tarafından yapılan araştırmada ise; üniversite öğrencilerinin %65' inin günde en az 1, en çok 6 saat boş zamanlarının olduğu belirtilmektedir.

Tablo 14- Kursiyerlerin Günlük Sahip Oldukları Boş Zaman Süresi

Sahip Olunan Günlük Boş Zaman (Saat)	f	%
0-2 Saat arası	51	22.1
3-5 Saat	104	45.0
6-8 Saat	27	11.7
9-11 Saat	6	2.6
12 Saat ve üstü	2	0.9
Cevapsız	41	17.7
TOPLAM	231	100.0

2.11. Sahip Olmak İstenilen Günlük Boş Zaman Süresi

Halk Eğitimi kurslarına “boş zamanlarını değerlendirmek için” katılan kursiyerlerin, günlük sahip olmak istedikleri boş zaman miktarına göre dağılımları Tablo-15' deki gibidir. Buna göre ankete katılanların % 18.6' sı 1-2 saat arası boş

zamanı olsun istemektedir, % 32.9' u 3-5 saat arası boş zamanı olsun istemektedir, % 21.6' sı 6-8 saat arası boş zamanı olsun istemektedir, % 2.6' sı 9-11 saat arası boş zamanı olsun istemekte, % 4.8' i 12 saat üzerinde boş zamanı olsun istemektedir. Katılanların % 19.5' i ise bu soruyu cevaplamayıp boş bırakmıştır. Genellikle katılımcılar 3-5 saat arası boş zaman istemektedirler.

Tablo 15- Kursiyerlerin Günlük Sahip Olmak İstedikleri Boş Zaman Süresi

Sahip Olmak İstenilen Günlük Boş Zaman Süresi (Saat)	f	%
0-2 Saat arası	43	18.6
3-5 Saat	76	32.9
6-8 Saat	50	21.6
9-11 Saat	6	2.6
12 Saat ve üstü	11	4.8
Cevapsız	45	19.5
TOPLAM	231	100.0

2.12. Çalışma Durumu

Halk Eğitimi kurslarına “boş zamanlarını değerlendirmek için” katılan kursiyerlerin, çalışma durumlarına göre dağılımları Tablo-16’ daki gibidir. Tabloda da görüldüğü gibi “Herhangi bir işte çalışıyor musunuz?” sorusuna kursiyerlerin % 11.7’ si “Evet” cevabını vermiştir, % 20.8’ i “Ev hanımıyım” cevabını, % 66.7’ si ise “Hayır, çalışmıyorum” cevabını vermiştir. Katılanların % 0.9’ su ise bu soruyu cevapsız bırakmıştır. Buna göre Halk Eğitimi kurs etkinliklerine boş zaman değerlendirmek için gelenler genellikle çalışmayan kursiyerlerdir.

Çalışıyorum diyen kursiyerlerin belirttikleri işler ise şunlardır: 5 kişi işçi, 5 kişi memur, 1 kişi doktor, 1 kişi gönüllü kuruluşlarda çalışıyor, 1 kişi kendi aile

şirketinde çalışıyor, 1 kişi yatırım danışmanı, 1 kişi ev kadını, 2 kişi emekli, 1 kişi öğrenci, 2 kişi nakış kursuna gidiyor ve 1 kişi de işini belirtmemiştir.

Tablo 16-Kursiyerlerin Bir İşte Çalışma Durumu

Herhangi Bir İşte Çalışma Durumu	f	%
Evet (Belirtiniz)	27	11.7
Ev hanımıyım	48	20.8
Hayır, çalışmıyorum	154	66.7
Cevapsız	2	0.9
TOPLAM	231	100.0

2.13 Günlük Çalışma Süresi (Ev Hanımları İçin Ev İşlerinin Günlük Süresi)

Halk Eğitimi kurslarına “boş zamanlarını değerlendirmek için” katılan kursiyerlerin, günlük çalışma sürelerine (Ev Hanımları İçin ev İşlerinin Günlük Süresi) göre dağılımları Tablo-17’ deki gibidir. Tabloda da görüldüğü gibi kursiyerlerin % 35.1’ i günde 0-5 saat arası çalışmaktadır, % 20.3’ ü günde 6-8 saat arası çalışmaktadır, % 18.6’ sı 9-12 saat çalışmaktadır, % 9.1’ i 13 saatten fazla çalışmaktadır, % 9.5’ i ise hiç çalışmamaktadır. Kursiyerlerin % 7.4’ ü bu soruyu cevapsız bırakmıştır. Boş zaman değerlendirme açısından 8 saat üzerinde çalışanlar avantajsız bir durumdadır. Tabloya baktığımızda günlük 8 saatin üzerinde çalışanların toplamı % 27.7 olduğunu görüyoruz.

Tablo 17- Kursiyerlerin Günlük Çalışma Süreleri

Günlük Çalışma Süresi (Saat)	f	%
0-5 Saat arası	81	35.1
6-8 Saat arası	47	20.3
9-12 Saat arası	43	18.6
13 Saatten fazla	21	9.1
Hiç çalışmıyorum	22	9.5
Cevapsız	17	7.4
TOPLAM	231	100.0

2.14. Haftalık Çalışma Süresi (Gün)

Halk Eğitimi kurslarına “boş zamanlarını değerlendirmek için” katılan kursiyerlerin, haftalık çalışma sürelerine (Gün) göre dağılımları Tablo-18’ deki gibidir. Tabloda da görüldüğü gibi kursiyerlerin % 6.1’ i haftada 7 gün çalışmakta, % 3.0’ ı haftada 6 gün çalışmakta, % 14.3’ ü haftada 5 gün, % 0.9’ u haftada 4 gün, % 4.8’ i haftada 3 gün ve daha az çalışmaktadır. Kursiyerlerin % 71 bu soruyu cevapsız bırakmıştır.

Tablo 18- Çalışan Kursiyerlerin Haftalık Çalışma Süreleri

Haftalık Çalışma Süresi	f	%
7 Gün	14	6.1
6 Gün	7	3.0
5 Gün	33	14.3
4 Gün	2	0.9
3 Gün ve daha az	11	4.8
Cevapsız	164	71.0
TOPLAM	231	100.0

2.15. Çalışma Süreleri Daha Kısa Olsa Yapılmak İstenen Etkinlikler

Halk Eğitimi kurslarına “boş zamanlarını değerlendirmek için” katılan kursiyerlerin, çalışma süresinin daha kısa olması durumunda kursiyerlerin yapacakları etkinliklere göre dağılımları Tablo-19’ daki gibidir. Tabloda da görüldüğü gibi kursiyerlerin % 14.3’ ü “Ev işleri ve ailemle ilgilenirdim” seçeneğini, % 13.0’ ı “Spor yapardım” seçeneğini, % 27.3’ ü “Gezerdim”, % 13.0’ ı “Okurdum” seçeneğini, % 2.2’ si “Televizyon izlerdim” seçeneğini, % 8.2’ si “Müzikle ilgilenirdim” seçeneğini işaretlemiştir. Katılanların % 5.2’ si başka seçeneğini işaretlerken, % 16.5’ i ise bu soruyu cevapsız bırakmıştır.

Bu soruda başka seçeneğini işaretleyen kursiyerlerin verdikleri cevaplar; Her saatimi değişik uğraşlarla değerlendirmek isterdim, eşimle yürüyüş yapardım, değişik şeyler öğrenirdim, sosyal faaliyetlere katılırdım, müzikle ilgilenirdim, sosyal faaliyetlere katılırdım, kendi gönlümce bir şeyler yapardım, çeşitli kurslara katılırdım, bilgisayar programcılığı ile uğraşırdım, gezerdim ve müzik dinlerdim, bu faaliyetlerden hepsini ayrı ayrı yapardım ve kendi kendimi yetiştirirdim şeklinde sıralanmıştır.

Tablo 19- Kursiyerlerin Çalışma Süresinin Daha Kısa Olması Durumunda Yapmak İstedikleri Etkinlikler

Yapılmak İstenilen Etkinlikler	f	%
Ev işleri ve ailemle ilgilenirdim	33	14.3
Spor yapardım	30	13.0
Gezerdim	63	27.3
Okurdum	30	13.0
Televizyon izlerdim	5	2.2
Müzikle ilgilenirdim	19	8.2
Başka (Belirtiniz)	13	5.2
Cevapsız	38	16.5
TOPLAM	231	100.0

2.16. Boş Zamanların Geçirildiği Yer

Halk Eğitimi kurslarına “boş zamanlarını değerlendirmek için” katılan kursiyerlerin, boş zamanlarını geçirdikleri yere göre dağılımları Tablo-20’ deki gibidir. Tabloda da görüldüğü gibi kursiyerlerin % 57.6’ sı boş zamanlarını evinde, % 6.5’ i arkadaşının evinde, % 2.2’ si eğlence merkezinde, % 0.4’ ü spor tesisinde, % 29.9’ u Halk Eğitimi Merkezinde, % 3.0’ ı başka yerlerde geçirmektedir. Kursiyerlerin hiçbirisi boş zamanının kafede yada kahvehanede geçirmezken % 0.4’ ü bu soruyu cevapsız bırakmıştır.

Başka seçeneğini işaretleyen kursiyerler, boş zamanlarını; genellikle dışarıda, alışveriş merkezlerinde ve yolda, yurтта, sinemada, tiyatroda, konferansda geçirdiklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 20-Kursiyerlerin Boş Zamanlarını Genellikle Geçirdikleri Yerler

Boş Zamanların Genellikle Geçirildiği Yer	f	%
Evimde	133	57.6
Arkadaşımın evinde	15	6.5
Eğlence merkezinde	5	2.2
Spor tesislerinde	1	0.4
Kafede	0	0.0
Kahvehanede	0	0.0
Halk Eğitiminde	69	29.9
Başka (Belirtiniz)	7	3.0
Cevapsız	1	0.4
TOPLAM	231	100.0

Kursiyerlerin boş zamanlarının en çok geçirdikleri yer evleridir. Bu sonuç Coşkun (1985)' un araştırması ile paralellik göstermektedir. Halk Eğitimi merkezleri kursiyerlerin boş zamanlarını geçirdikleri bir diğer mekandır. Kahvehane seçeneğinin işaretlenmemesinde ankete katılan erkek katılımcıların yüzdesinin çok düşük olması etkili olmuş olabilir. Kursiyerlerin ev ve Halk Eğitim dışında boş zamanlarının geçirdikleri yer yoktur. Bu da, bu mekanların çevrede olmaması ve bu mekanlarda bulunmanın katılımcılar tarafından pek tercih edilmediği şeklinde yorumlanabilir. Aytaç' ın (1991) yaptığı çalışmada ise aile başkanlarının genellikle boş zamanlarının ev dışı mekanlarda geçirdikleri görülmüştür. En önemli mekanda kahvehaneler olarak ifade edilmiş, katılanların % 44.2' si boş zamanlarında eğlence yeri olarak belirttikleri gazino, gece kulübü, birahane, içkili lokanta, park/çay bahçesi ve sinemaya gittiklerini belirtmişlerdir. Bu çalışmada katılımcıların büyük bir çoğunluğunu kadınlar oluştururken Aytaç' ın çalışmasında ise erkekler

oluşturmaktadır. Bu da boş zamanların geçirildiği yerlerin oldukça farklı olmasına etki etmektedir.

2.17. Boş Zamanların En Sık Kimlerle Birlikte Geçirildiği

Halk Eğitimi kurslarına “boş zamanlarını değerlendirmek için” katılan kursiyerlerin, boş zamanlarını en sık birlikte geçirildiği kişilere göre dağılımları Tablo-21’ deki gibidir. Tabloda da görüldüğü gibi, kursiyerlerin % 58.9’ u boş zamanlarını ailesiyle, % 27.7’ si arkadaşlarıyla, % 10.8’ i kendi kendine, % 2.6’ sı ise başka kişilerle geçirmektedir. Belirtilen başka kişiler: Gönüllü kuruluşlar, kuzenlerim, değişik ortamlarda ve çocuklarım şeklinde belirtilmiştir.

Gökmen ve diğerlerinin (1985) yaptığı araştırmada ise üniversite öğrencilerinin % 55’ inin grupta, % 41’ inin ise yalnız olarak boş zaman etkinliklerine katıldıkları görülmüştür.

Tablo 21-Kursiyerlerin Boş Zamanlarını En Sık Birlikte Geçirdikleri Kişiler

Boş Zamanların En Sık Kimlerle Birlikte Geçirildiği	f	%
Ailemle	136	58.9
Arkadaşlarımla	64	27.7
Kendi kendime	25	10.8
Başka (Belirtiniz)	6	2.6
TOPLAM	231	100.0

2.18. Yıllık Tatil Süresi

Halk Eğitimi kurslarına “boş zamanlarını değerlendirmek için” katılan kursiyerlerin yıllık tatil süresine göre dağılımı Tablo-22’ deki gibidir. Tabloda da görüldüğü gibi kursiyerlerin % 26.8’ i yıllık 20 gün ve daha az, % 11.3’ ü 21-25 gün

arası, % 13.0' ı 26-30 gün arası ve % 30.3' ü ise 30 gün ve daha az tatil yaparken % 18.6' sı ise hiç tatil yapmadıklarını belirtmiştir.

Tablo 22-Kursiyerlerin Yıllık Tatil Süresi

Yıllık Tatil Süresi	f	%
20 Gün ve daha az	62	26.8
21-25 Gün arası	26	11.3
26-30 Gün arası	30	13.0
30 Günden fazla	70	30.3
Hiç tatil yapamıyorum	43	18.6
TOPLAM	231	100.0

2.19. Boş Zaman Değerlendirme Olanakları

Halk Eğitimi kurslarına “boş zamanlarını değerlendirmek için” katılan kursiyerlerin sahip oldukları boş zaman olanaklarına göre dağılımları Tablo-23.' deki gibidir. Tabloda da görüldüğü gibi kursiyerlerin % 68.0' ı teyp veya müzik setine, % 51.5' i radyoya, % 81.0' ı televizyona, % 7.4' ü videoya, % 11.7' si bilgisayara, % 54.1 gazete ve dergiye, % 14.7' si bisiklete, % 6.5' i özel otoya, % 6.1' i spor araç ve malzemelerine, % 10.8' i fotoğraf makinesine, % 26.4' ü evde beslenen hayvanlara ve % 3.9' u başka olanaklara sahiptirler. Bunlar ise: Bağlama ve piyano, mutfak, yazı denemeleri, kitap, daha önce çekilmiş fotoğraflar ve örgü makinesi olarak belirtilmiştir.

Benzer bir soru Bodur' un (1988) araştırmasında sorulmuş ve üniversite öğrencilerinin radyo, televizyon ve kaset çalara sahiplik oranları çok düşük bulunmuştur.

**Tablo 23-Kursiyerlerin Sahip Oldukları Boş Zaman
Değerlendirme Olanakları (*)**

Olanaklar	Var		Yok		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Teyp veya müzik seti	157	68.0	73	32.0	231	100.0
Radyo	119	51.5	112	48.5	231	100.0
Televizyon	187	81.0	44	19.1	231	100.0
Video	17	7.4	214	92.6	231	100.0
Bilgisayar	27	11.7	204	88.3	231	100.0
Gazete ve dergi	125	54.1	106	45.9	231	100.0
Bisiklet	34	14.7	207	85.3	231	100.0
Özel oto	15	6.5	216	93.5	231	100.0
Spor araç ve malzemeleri	14	6.1	217	93.9	231	100.0
Fotoğraf makinesi	25	10.8	206	89.2	231	100.0
Evde beslenen hayvanlar	61	26.4	170	73.6	231	100.0
Başka	9	3.9	222	96.1	231	100.0

(*) Bu soruda katılımcılardan birden çok seçenek işaretlemeleri istendiğinden sorunun her bir seçeneği ayrı bir soru gibi işlenmiştir.

2. 19. 1. Boş Zaman Değerlendirme Olanaklarının Bireysel Özelliklerle

İlişkisi

Bu başlık altında kursiyerlerin sahip oldukları boş zaman değerlendirme olanaklarının cinsiyet, yaş, medeni durum ve eğitim durumu gibi bireysel özelliklere göre dağılımı verilmiştir

2. 19. 1. a. Cinsiyete Göre, Sahip Olunan Boş Zaman Değerlendirme

Olanakları

Tablo 23-a' da cinsiyet ile kursiyerlerin boş zaman değerlendirme olanaklarına sahip olmaları arasında anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına bakılmıştır.

Cinsiyet ile teyp veya müzik seti sahibi olmak arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.000$) Kadınların % 68.5' i erkeklerin %58.3' ünün teyp veya müzik seti vardır.

Cinsiyet ile televizyon sahibi olmak arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.040$). Kadınların % 82.2' sinin erkeklerin % 58.3' ünün televizyonu vardır.

Cinsiyet ile spor araç ve malzemelerine sahip olmak arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.000$). Kadınların % 4.1' inin erkeklerin % 41.7' sinin spor araç ve malzemesi vardır.

Cinsiyet ile radyo, video, bilgisayar, gazete ve dergi, bisiklet, özel oto, fotoğraf makinesi ve evde beslenen hayvana sahip olmak arasında .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo- 23. a Cinsiyete Göre, Sahip Olunan Boş Zaman Değerlendirme Olanakları

Olanaklar	Cinsiyet		Kadın		Erkek		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Teyp veya müzik seti								
Var	150	68.5	7	58.3	157	68.0		
Yok	69	31.5	5	41.7	74	32.0		
TOPLAM	219	94.8	12	5.2	231	100.0		
Sd=1		$\chi^2=0.53$					P=.000	
Radyo								
Var	116	53.0	3	25.0	119	51.5		
Yok	103	47.0	9	75.0	112	48.5		
TOPLAM	219	94.8	12	5.2	231	100.0		
Sd=1		$\chi^2=3.56$					P=.059	
Televizyon								
Var	180	82.2	7	58.3	187	81.0		
Yok	39	17.8	5	41.7	44	19.0		
TOPLAM	219	94.8	12	5.2	231	100.0		
Sd=1		$\chi^2=4.19$					P=.040	
Video								
Var	16	7.3	1	8.3	17	7.4		
Yok	203	92.7	11	91.7	214	92.2		
TOPLAM	219	94.8	12	5.2	231	100.0		
Sd=1		$\chi^2=0.07$					P=.964	
Bilgisayar								
Var	25	11.4	2	16.7	27	11.7		
Yok	194	88.6	10	83.3	204	88.3		
TOPLAM	219	94.8	12	5.2	231	100.0		
Sd=1		$\chi^2=0.30$					P=.581	
Gazete ve Dergi								
Var	118	53.9	7	58.3	125	54.1		
Yok	101	46.1	5	41.7	106	45.9		
TOPLAM	219	94.8	12	5.2	231	100.0		
Sd=1		$\chi^2=0.09$					P=.763	

Olanaklar	Cinsiyet		Kadın		Erkek		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Bisiklet								
Var	30	13.7	4	33.3	34	14.7		
Yok	189	86.3	8	66.7	197	85.3		
TOPLAM	219	94.8	12	5.2	231	100.0		
Sd=1		$\chi^2=3.49$					P=.061	
Özel oto								
Var	13	5.9	2	16.7	15	6.5		
Yok	206	94.1	10	83.3	216	93.5		
TOPLAM	219	94.8	12	5.2	231	100.0		
Sd=1		$\chi^2=2.15$					P=.141	
Olanaklar								
Spor araç ve malzemeleri								
Var	9	4.1	4	41.7	14	6.1		
Yok	210	95.9	7	58.3	217	93.3		
TOPLAM	219	94.8	12	5.2	231	100.0		
Sd=1		$\chi^2=28.18$					P=.000	
Fotograf makinesi								
Var	22	10.0	3	25.0	25	10.8		
Yok	197	90.0	9	75.0	206	89.2		
TOPLAM	219	94.8	12	5.2	231	100.0		
Sd=1		$\chi^2=2.63$					P=.104	
Evde beslenen hayvan								
Var	60	27.4	1	8.3	61	26.4		
Yok	159	72.6	11	91.7	170	73.6		
TOPLAM	219	94.8	12	5.2	231	100.0		
Sd=1		$\chi^2=2.12$					P=.144	

2. 19. 1. b-Yaşı Göre, Sahip Olunan Boş Zaman Değerlendirme

Olanakları

Tablo 23-b' de kursiyerlerin yaşı ile sahip oldukları boş zaman değerlendirme olanaklarına sahip olmaları arasında anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına bakılmıştır.

Yaş ile teyp veya müzik setine sahip olmak arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır($P=.001$). 20 yaş ve altında olan kursiyerlerin % 77.2' sinin, 21-45 yaş arasındaki kursiyerlerin %60.2' sinin ve 46 yaş ve üstünde olan kursiyerlerin %42.9' unun teyp veya müzik seti vardır.

Yaş ile özel otoyola sahip olmak arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır($P=.000$). 20 yaş ve altında olan kursiyerlerin % 3.9' unun, 21-45 yaş arasındaki kursiyerlerin % 4.8' inin ve 46 yaş ve üstünde olan kursiyerlerin % 25.6' sının özel otosu vardır.

Yaş ile radyo, televizyon, video, bilgisayar, gazete ve dergi, bisiklet, spor araç ve malzemeleri, fotoğraf makinesi ve evde beslenen hayvana sahip olmak arasında .05 düzeyinde anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 23-b Yaşa Göre, Sahip Olunan Boş Zaman Değerlendirme Olanakları

Yaş		20 ve altı		21-45 arası		46 ve üstü		TOPLAM	
Teyp veya müzik seti		f	%	f	%	f	%	f	%
Var	98	77.2	50	60.2	9	42.9	157	68.0	
Yok	29	22.8	33	39.8	12	57.1	74	32.0	
TOPLAM	127	55.0	83	35.9	21	9.1	231	100.0	
Sd=2		$\chi^2=13.29$		$\chi^2=13.29$		$\chi^2=13.29$		P=.001	
Radyo		f	%	f	%	f	%	f	%
Var	70	55.1	39	47.0	10	47.6	119	51.5	
Yok	57	44.9	44	53.0	11	52.4	112	48.5	
TOPLAM	127	55.0	83	35.9	21	9.1	231	100.0	
Sd=2		$\chi^2=1.46$		$\chi^2=1.46$		$\chi^2=1.46$		P=.480	
Televizyon		f	%	f	%	f	%	f	%
Var	103	81.1	66	79.5	18	85.7	187	81.0	
Yok	24	18.9	17	20.5	3	14.3	44	19.0	
TOPLAM	127	55.0	83	35.9	21	9.1	231	100.0	
Sd=2		$\chi^2=0.42$		$\chi^2=0.42$		$\chi^2=0.42$		P=.810	
Video		f	%	f	%	f	%	f	%
Var	7	5.5	7	8.4	3	14.3	17	7.4	
Yok	120	94.5	76	91.6	18	85.7	214	92.6	
TOPLAM	127	55.0	83	35.9	21	9.1	231	100.0	
Sd=2		$\chi^2=2.25$		$\chi^2=2.25$		$\chi^2=2.25$		P=.324	
Bilgisayar		f	%	f	%	f	%	f	%
Var	19	15.0	7	8.4	1	4.8	27	11.7	
Yok	108	85.0	76	91.6	20	95.2	204	88.3	
TOPLAM	127	55.0	83	35.9	21	9.1	231	100.0	
Sd=2		$\chi^2=3.14$		$\chi^2=3.14$		$\chi^2=3.14$		P=.08	
Teyp veya müzik seti		f	%	f	%	f	%	f	%
Gazete ve Dergi		f	%	f	%	f	%	f	%
Var	60	47.2	51	61.4	14	66.7	125	54.1	
Yok	67	57.8	32	38.6	7	33.3	106	45.9	
TOPLAM	127	55.0	83	35.9	21	9.1	231	100.0	
Sd=2		$\chi^2=5.54$		$\chi^2=5.54$		$\chi^2=5.54$		P=.063	
Bisiklet		f	%	f	%	f	%	f	%
Var	24	18.9	8	9.6	2	9.5	34	14.7	
Yok	103	81.1	75	90.4	19	90.5	197	85.3	
TOPLAM	127	55.0	83	35.9	21	9.1	231	100.0	
Sd=2		$\chi^2=3.92$		$\chi^2=3.92$		$\chi^2=3.92$		P=.141	
Özel oto		f	%	f	%	f	%	f	%
Var	5	3.9	4	4.8	6	28.6	15	6.5	
Yok	122	96.1	79	95.2	15	71.4	216	93.5	
TOPLAM	127	55.0	83	35.9	21	9.1	231	100.0	
Sd=2		$\chi^2=18.60$		$\chi^2=18.60$		$\chi^2=18.60$		P=.000	
Spor araç ve malz.		f	%	f	%	f	%	f	%
Var	7	5.5	5	6.0	2	9.5	14	6.1	
Yok	120	94.5	78	94.0	19	90.5	217	93.9	
TOPLAM	127	55.0	83	35.9	21	9.1	231	100.0	
Sd=2		$\chi^2=$		$\chi^2=$		$\chi^2=$		P>.05	
Fotoğraf makinesi		f	%	f	%	f	%	f	%
Var	12	9.4	8	9.6	5	23.8	25	10.8	
Yok	115	90.6	75	90.4	16	76.2	206	89.2	
TOPLAM	127	55.0	83	35.9	21	9.1	231	100.0	
Sd=2		$\chi^2=4.03$		$\chi^2=4.03$		$\chi^2=4.03$		P=.133	
Evde beslenen hayvan		f	%	f	%	f	%	f	%
Var	28	22.0	28	33.7	5	23.8	61	26.4	
Yok	99	78.0	55	66.3	16	76.2	170	73.6	
TOPLAM	127	55.0	83	35.9	21	9.1	231	100.0	
Sd=2		$\chi^2=3.60$		$\chi^2=3.60$		$\chi^2=3.60$		P=.165	

2. 19. 1. c. Medeni Duruma Göre, Sahip Olunan Boş Zaman Değerlendirme Olanakları

Tablo 23-c' de kursiyerlerin medeni durumu ile sahip oldukları boş zaman değerlendirme olanaklarına sahip olmaları arasında anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına bakılmıştır.

Medeni durum ile teyp veya müzik setine sahip olmak arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.000$). bekarların % 74.6' sının evlilerin % 50.0' sinin teyp veya müzik seti vardır.

Medeni durum ile radyoya sahip olmak arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.039$). bekarların % 55.6' sının, evlilerin % 40.3' ünün radyosu vardır. vardır.

Medeni durum ile bilgisayara sahip olmak arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.050$). bekarların % 14.2' sinin, evlilerin % 4.8' inin bilgisayarı vardır.

Medeni durum ile bisiklete sahip olmak arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.010$). bekarların % 18.3' ünün, evlilerin % 4.8' inin bisikleti vardır.

Medeni durum ile özel otoyola sahip olmak arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır($P=.003$). bekarların % 3.6' sının, evlilerin % 14.5' inin özel otosu vardır.

Medeni durum ile televizyon, video, gazete ve dergi, spor araç ve malzemeleri, fotoğraf makinesi ve evde beslenen hayvan sahibi olmak arasında .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 23-c Medeni Duruma Göre, Sahip Olunan Boş Zaman Değerlendirme Olanakları

Medeni durum Olanaklar	Bekar		Evli		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Teyp veya müzik seti						
Var	126	74.6	31	50.0	157	68.0
Yok	43	25.4	31	50.0	74	32.0
TOPLAM	169	73.2	62	26.8	231	100.0
Sd=1	$\chi^2=12.56$					P=.000
Radyo						
Var	94	55.6	25	40.3	119	51.5
Yok	75	44.4	37	59.7	112	48.5
TOPLAM	169	73.2	62	26.8	231	100.0
Sd=1	$\chi^2=4.25$					P=.039
Televizyon						
Var	135	79.9	52	83.9	187	81.0
Yok	34	20.1	10	16.1	44	19.0
TOPLAM	169	73.2	62	26.8	231	100.0
Sd=1	$\chi^2=0.46$					P=.494
Video						
Var	11	6.5	6	9.7	17	7.4
Yok	158	93.5	56	90.3	214	92.6
TOPLAM	169	73.2	62	26.8	231	100.0
Sd=1	$\chi^2=.668$					P=.14
Bilgisayar						
Var	24	14.2	3	4.8	27	11.7
Yok	145	85.8	59	95.2	204	88.3
TOPLAM	169	73.2	62	26.8	231	100.0
Sd=1	$\chi^2=3.85$					P=.050

Gazete ve Dergi						
Var	87	51.5	38	61.3	125	54.1
Yok	82	48.5	24	38.7	106	45.9
TOPLAM	169	73.2	62	26.8	231	100.0
Sd=1	$\chi^2=1.75$					P=.185
Bisiklet						
Var	31	18.3	3	4.8	34	14.7
Yok	138	81.7	59	95.2	197	85.3
TOPLAM	169	73.2	62	26.8	231	100.0
Sd=1	$\chi^2=6.59$					P=.010
Özel oto						
Var	6	3.6	9	14.5	15	6.5
Yok	163	96.4	53	85.5	216	93.5
TOPLAM	169	73.2	62	26.8	231	100.0
Sd=1	$\chi^2=8.98$					P=.003
Spor araç ve malzemeleri						
Var	9	5.3	5	8.1	14	6.1
Yok	160	94.7	57	91.9	217	93.9
TOPLAM	169	73.2	62	26.8	231	100.0
Sd=1	$\chi^2=0.59$					P=.439
Fotoğraf makinesi						
Var	17	10.1	8	12.9	25	10.8
Yok	152	89.9	54	87.1	206	89.2
TOPLAM	169	73.2	62	26.8	231	100.0
Sd=1	$\chi^2=.380$					P=.538
Evde beslenen hayvan						
Var	41	24.3	20	32.3	61	26.4
Yok	128	75.7	42	67.7	170	73.6
TOPLAM	169	73.2	62	26.8	231	100.0
Sd=1	$\chi^2=1.49$					P=.222

2. 19. 1. d-Eğitim Durumuna Göre, Sahip Olunan Boş Zaman Değerlendirme Olanakları

Tablo 23-d' de kursiyerlerin eğitim düzeyleri ile sahip oldukları boş zaman değerlendirme olanakları arasında anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına bakılmıştır.

Kursiyerlerin eğitim düzeyleri ile radyo sahibi olmak arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.009$). Okur-yazar, ilkokul ve ortaokul mezunu olanların % 41.0' inin, lise mezunu olanların % 60.6' sının ve yüksekokul ve fakülte mezunu olanların % 38.1' inin radyosu var.

Kursiyerlerin eğitim düzeyleri ile gazete ve dergi sahibi olmak arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.000$). Okur-yazar, ilkokul ve ortaokul mezunu olanların % 36.1' inin', lise mezunu olanların % 60.6' sının ve yüksekokul ve fakülte mezunu olanların % 85.7' sinin gazete ve dergisi var.

Kursiyerlerin eğitim düzeyleri ile özel ota sahibi olmak arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.000$). Okur-yazar, ilkokul ve ortaokul mezunu olanların % 2.4' ünün, lise mezunu olanların % 5.5' inin ve yüksekokul ve fakülte mezunu olanların % 28.6' sının özel otosu var.

Eğitim durumu ile teyp veya müzik seti, televizyon, video, bilgisayar, bisiklet, spor araç ve malzemeleri, fotoğraf makinesi ve evde beslenen hayvan sahibi olma arasında .05 düzeyinde anlamlı bir bağımlılık bulunmamıştır.

Tablo 23-d- Eğitim Durumuna Göre, Sahip Olunan

Boş Zaman Değerlendirme Olanakları

Olanaklar		Eğitim Durumu			
		a	b	c	Toplam
Teyp veya müzik seti					
Var	f	55	92	10	157
	%	66.3	72.4	47.6	68.0
Yok	f	28	35	11	74
	%	33.7	27.6	52.4	32.0
Toplam	f	83	127	21	231
	%	36.0	55.0	9.0	100.0
$x^2=5.271$ Sd=2.....P=.072					
radyo		a	b	c	Toplam
Var	f	34	77	8	119
	%	41.0	60.6	38.1	51.5
Yok	f	49	50	13	112
	%	59.0	39.4	61.9	48.5
Toplam	f	83	127	21	231
	%	36.0	55.0	9.0	100.0
$x^2=9.438$ Sd=2.....P=.009					
Televizyon		a	b	c	Toplam
Var	f	64	104	19	187
	%	77.1	81.9	90.5	81.0
Yok	f	19	23	2	44
	%	22.9	18.1	9.5	19.0
Toplam	f	83	127	21	231
	%	36.0	55.0	9.0	100.0
$x^2=2.103$ Sd=2.....P=.349					
Video		a	b	c	Toplam
Var	f	6	9	2	17
	%	7.2	7.1	9.5	7.4
Yok	f	77	118	19	214
	%	92.8	92.9	90.5	92.6
Toplam	f	83	127	21	231
	%	36.0	55.0	9.0	100.0
$x^2=.160$ Sd=2.....P=.923					
Bilgisayar		a	b	c	Toplam
Var	f	6	17	4	27
	%	7.2	13.4	19.0	11.7
Yok	f	77	110	17	204
	%	92.8	86.6	81.0	88.3
Toplam	f	83	127	21	231
	%	36.0	55.0	9.0	100.0
$x^2=3.055$ Sd=2.....P=.217					
Gazete ve dergi		a	b	c	Toplam
Var	f	30	77	18	125
	%	36.1	60.6	85.7	54.1
Yok	f	53	50	3	106
	%	63.9	39.4	14.3	45.9
Toplam	f	83	127	21	231
	%	36.0	55.0	9.0	100.0

$x^2=21.410$ Sd=2.....P=.000					
Bisiklet		a	b	c	Toplam
Var	f	13	20	1	34
	%	15.7	15.7	4.8	14.7
Yok	f	70	107	20	197
	%	84.3	84.3	95.2	85.3
Toplam	f	83	127	21	231
	%	36.0	55.0	9.0	100.0
$x^2=1.825$ Sd=2.....P=.402					
Özel oto		a	b	c	Toplam
Var	f	2	7	6	15
	%	2.4	5.5	28.6	6.5
Yok	f	81	120	15	216
	%	97.6	94.5	71.4	93.5
Toplam	f	83	127	21	231
	%	36.0	55.0	9.0	100.0
$x^2=19.340$ Sd=2.....P=.000					
Spor araç ve malzemeleri		a	b	c	Toplam
Var	f	4	7	3	14
	%	4.8	5.5	14.3	6.1
Yok	f	79	120	18	217
	%	95.2	94.5	85.7	93.9
Toplam	f	83	127	21	231
	%	36.0	55.0	9.0	100.0
$x^2=2.787$ Sd=2.....P=.248					
Fotoğraf makinesi		a	b	c	Toplam
Var	f	6	15	4	25
	%	7.2	11.8	19.0	10.8
Yok	f	77	112	17	206
	%	92.8	88.2	81.0	89.2
Toplam	f	83	127	21	231
	%	36.0	55.0	9.0	100.0
$x^2=2.711$ Sd=2.....P=.258					
Evde beslenen hayvan		a	b	c	Toplam
Var	f	19	37	5	61
	%	22.9	29.1	23.8	26.4
Yok	f	64	90	16	170
	%	77.1	70.9	76.2	73.6
Toplam	f	83	127	21	231
	%	36.0	55.0	9.0	100.0
$x^2=1.087$ Sd=2.....P=.581					

a-Okur-yazar, ilkokul ve ortaokul mezunu

b-Lise mezunu

c-Yüksekokul ve fakülte mezunu

2.20. Boş Zaman Etkinliklerine Katılma Düzeyi

Halk Eğitimi kurslarına “boş zamanlarını değerlendirmek için” katılan kursiyerlerin boş zaman etkinliklerine katılma düzeylerine göre dağılımları Tablo-24’ deki gibidir. Tabloda da görüldüğü gibi kursiyerlerin % 34.2’ si “Her zaman”, % 64.5’ i “Bazen” televizyon izlerken, televizyon izlemediğini belirten kursiyere rastlanmamıştır. Demiray’ ın (1987) yaptığı araştırmada da katılanların boş zamanlarının büyük bir bölümünü kitle iletişim araçları karşısında geçirdikleri görülmektedir. Kursiyerlerin % 51.5’ i “Her zaman”, % 46.3’ ü boş zamanlarında “Bazen” radyo ve teyp dinlediklerini belirtmiştir. Kimse “Hiç bir zaman” seçeneğini işaretlememiştir. Kursiyerlerin % 36.4’ ü “Her zaman”, % 55.8’ i “Bazen” boş zamanlarında kitap, gazete ve dergi okuduklarını belirtirken % 6.9’ u ise “Hiç bir zaman” boş zamanlarında kitap, gazete ve dergi okumadıklarını belirtmişlerdir. Ulutak’ ın (1988) araştırmasında açık öğretim fakültesi örgün bölüm öğrencilerinin % 60’ ının günlük gazete okudukları belirtilmiştir. Bodur’ un (1988) yaptığı araştırmada ise üniversite öğrencilerinin basılı malzemelere ilgisinin radyo, televizyon ve sinemaya oranla yüksek olduğu bulunmuştur. Bu da bizim araştırmamızın bulguları ile farklılık göstermektedir. Bu da her iki araştırmanın evreninin oluşturanların eğitim düzeylerinin ve sahip oldukları boş zaman değerlendirme olanaklarının farklı olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Kursiyerlerin % 39.4’ ü “Her zaman”, % 54.1’ i “Bazen” boş zamanlarını konuşma ve sohbetle geçirdiklerini belirtirken % 4.3’ ü’ ise “Hiç bir zaman” boş zamanlarını konuşma ve sohbetle geçirmediklerini belirtmişlerdir. Kursiyerlerin %

23.8' i "Her zaman", % 66.7' si "Bazen" boş zamanlarını arkadaş ve aile toplantılarına katılarak değerlendirirken, % 8.2' si ise boş zamanlarında "Hiç bir zaman" arkadaş ve aile toplantılarına katılarak değerlendirmemekte. Aytacı' ın (1991) araştırmasında aile başkanlarının % 96' sının boş zamanlarında eşe, dosta, komşuluğa giderek, ev ziyaretleri yaptıkları fakat bu ziyaretleri fazla sık yapmadıkları bulunmuştur. Kursiyerlerin % 11.7' si "Her zaman", % 72.7' si ise "Bazen" boş zamanlarını pikniğe giderek değerlendirmekte. Katılanların %12.6' sı ise "Hiç bir zaman" boş zamanlarını pikniğe giderek değerlendirmemektedir.

Kursiyerlerin % 62.3' ü "Her zaman", % 29.0' ı ise "Bazen" boş zamanlarını ev işleri yaparak değerlendirdiklerini ifade etmekte. Kursiyerlerin % 6.9' u ise "Hiç bir zaman" ev işleri yaparak değerlendirmemektedir. Kursiyerlerin % 41.6' sı "Her zaman", % 39.4' ü "Bazen" boş zamanlarını el işleri yaparak değerlendirirken % 16.0' ı ise "Hiç bir zaman" boş zamanlarında el işi yapmamaktadır.

Kursiyerlerin % 23.4' ü "Her zaman", % 51.9' u "Bazen" boş zamanlarını hayal kurarak değerlendirirken %16.0' ı ise "Hiç bir zaman" boş zamanlarında hayal kurmamaktadır. Kursiyerlerin % 16.5' i "Her zaman", % 62.8' i "Bazen" boş zamanlarını bulmaca çözerek değerlendirirken % 18.6' sı ise "Hiç bir zaman" boş zamanlarında bulmaca çözmemektedir.

Kursiyerlerin % 13.4' ü "Her zaman", % 51.5' i "Bazen" boş zamanlarını spor yaparak değerlendirirken, % 32.0' ı ise "Hiç bir zaman" boş zamanlarında spor yaparak değerlendirmemektedirler. Kursiyerlerin % 43.3' ü "Her zaman", % 41.6' sı "Bazen" boş zamanlarını yürüyerek değerlendirirken, % 13.4' ü ise "Hiç bir zaman" boş zamanlarını yürüyerek değerlendirmiyor. Kursiyerlerin % 5.6' sı "Her zaman",

% 22.9' u "Bazen" boş zamanlarını bisiklete binerek değerlendirirken, % 67.9' u ise "Hiç bir zaman" boş zamanlarını bisiklete binerek geçirmemektedir. Kursiyerlerin % 3.9' u "Her zaman", % 19.5' i "Bazen" boş zamanlarını özel oto kullanarak değerlendirirken % 71.4' ü ise "Hiç bir zaman" boş zamanlarında özel oto kullanmamaktadır. Bunda özel oto sahibi olan kursiyerlerin oranının düşük olmasının da etkisi vardır.

Kursiyerlerin % 5.2' si "Her zaman", % 27.7' si "Bazen" boş zamanlarını yabancı dil öğrenerek değerlendirirken, % 61.9' u ise "Hiç bir zaman" boş zamanlarını yabancı dil öğrenerek geçirmemektedir.

Kursiyerlerin % 6.9' u "Her zaman", % 65.8 "Bazen" boş zamanlarını seyahat ederek değerlendirirken, % 23.4' ü ise "Hiç bir zaman" boş zamanlarını seyahat ederek değerlendirmemektedir. Kursiyerlerin % 3.5' i "Her zaman", % 13.0' ı "Bazen" boş zamanlarını halk oyunları oynayarak değerlendirirken, % 80.1' i ise "Hiç bir zaman" boş zamanlarını halk oyunları oynayarak değerlendirmemektedir. Ulutak' ın (1988) yaptığı araştırmaya göre Açık Öğretim Fakültesi örgün bölüm öğrencilerinin % 38' i halk oyunları ile izleme boyutunda % 8' i katılma boyutunda ilgilenmektedir.

Kursiyerlerin % 6.1' i "Her zaman", % 37.2' si "Bazen" boş zamanlarını kafeye giderek değerlendirirken, % 54.5' i ise "Hiç bir zaman" boş zamanlarını kafeye giderek değerlendirmemektedir. Kursiyerlerin % 3.9' u "Bazen" boş zamanlarını kahvehaneye giderek değerlendirirken, % 90.5' i ise "Hiç bir zaman" boş zamanlarını kahvehaneye giderek değerlendirmemektedir. Kursiyerlerden hiçbiri boş zamanlarında "her zaman" kahvehaneye giderim seçeneğini işaretlememiştir.

Kursiyerlerin % 6.9' u "Her zaman", % 42.9' u "Bazen" boş zamanlarını tavlâ satranç, dama ve kağıt oyunları oynayarak değerlendirirken, % 45.0' ise "Hiç bir zaman" boş zamanlarını tavlâ satranç, dama ve kağıt oyunları oynayarak değerlendirmemektedir. Kursiyerlerin % 3.0' ı "Her zaman", % 29.9' u "Bazen" boş zamanlarını şans oyunları oynayarak değerlendirirken, % 63.2' si ise "Hiç bir zaman" boş zamanlarını şans oyunları oynayarak değerlendirmemektedir.

Kursiyerlerin % 15.6' sı "Her zaman", % 45.9' u "Bazen" boş zamanlarını şiir, anı, günlük veya mektup yazarak değerlendirirken, % 35.9' u ise "Hiç bir zaman" boş zamanlarını şiir, anı, günlük veya mektup yazarak değerlendirmemektedir. Kursiyerlerin % 3.9' u "Her zaman", % 27.3' ü "Bazen" boş zamanlarını resim veya karikatür yaparak değerlendirirken, % 64.5' i ise "Hiç bir zaman" boş zamanlarını resim veya karikatür yaparak değerlendirmemektedir. Ulutak (1988) tarafından yapılan araştırmada da açık öğretim fakültesi örgün bölüm öğrencilerinin % 60' a yakın bir bölümünün boş zamanlarında karikatür, çizgi film, grafik vb. etkinliklerle hiç ilgilenmedikleri bulunmuştur.

Kursiyerlerin % 2.6' sı "Her zaman", % 19.0' ı "Bazen" boş zamanlarını fotoğrafçılıkla uğraşarak değerlendirirken, % 74.5' i ise "Hiç bir zaman" boş zamanlarını fotoğrafçılıkla uğraşarak değerlendirmemektedir. Kursiyerlerin % 12.1' i "Her zaman", % 28.1' i "Bazen" boş zamanlarını koleksiyon yaparak değerlendirirken, % 55.4' ü ise "Hiç bir zaman" boş zamanlarını koleksiyon yaparak değerlendirmemektedir.

Kursiyerlerin % 30.3' ü "Her zaman", % 20.3' ü "Bazen" boş zamanlarını hayvan besleyerek değerlendirirken, % 45.9' u ise "Hiç bir zaman" boş zamanlarını hayvan besleyerek değerlendirmemektedir. Kursiyerlerin % 10.0' ı "Her zaman", % 25.5' i "Bazen" boş zamanlarını bahçe işleri yaparak değerlendirirken, % 61.0' ı ise "Hiç bir zaman" boş zamanlarını bahçe işleri yaparak değerlendirmemektedir. Kursiyerlerin % 56.3' ü "Her zaman", % 26.8' i "Bazen" boş zamanlarını evde çiçek yetiştirerek değerlendirirken, % 15.6' sı ise "Hiç bir zaman" boş zamanlarını evde çiçek yetiştirerek değerlendirmemektedir.

Kursiyerlerin % 6.5' i "Her zaman", % 17.7' si "Bazen" boş zamanlarını dernek vb. kurumlarda gönüllü çalışarak değerlendirirken, % 71.0' ı ise "Hiç bir zaman" boş zamanlarını dernek vb. kurumlarda gönüllü çalışarak değerlendirmemektedir.

Kursiyerlerin % 11.3' ü "Her zaman", % 59.7' si "Bazen" boş zamanlarını tiyatro, sinema veya konsere giderek değerlendirirken, % 24.7' si ise "Hiç bir zaman" boş zamanlarını tiyatro, sinema veya konsere giderek değerlendirmemektedir.

Kursiyerlerin % 2.6' sı "Her zaman", % 42.4' ü "Bazen" boş zamanlarını kütüphaneye giderek değerlendirirken, % 47.6' sı ise "Hiç bir zaman" boş zamanlarını kütüphaneye giderek değerlendirmemektedir. Kursiyerlerin % 1.3' ü "Her zaman" boş zamanlarını belirtilenlerden başka şekillerde değerlendirdiklerini belirtmiştir (Ders çalışarak, bilgisayarla uğraşarak).

Gökmen ve diğerleri (1985) tarafından yapılan araştırmaya göre yüksek öğretim öğrencilerinin en çok gerçekleştirdikleri (% 21-56 arası) boş zaman

Tablo 24-Kursiyerlerin Boş Zaman Etkinliklerine Katılma Düzeyleri

No	ETKİNLİĞİN TÜRÜ	Her Zaman		Bazen		Hiç Bir Zaman		TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%	f	%
01	Televizyon izlemek	79	34.2	149	64.5	0	0.0	228	98.7
02	Radio ve teyp dinlemek	119	51.5	107	46.3	0	0.0	226	97.8
03	Kitap, gazete ve dergi okumak	84	36.4	129	55.8	16	6.9	229	99.1
04	Konuşma ve sohbet	91	39.4	125	54.1	10	4.3	226	97.8
05	Arkadaş ve aile toplantılarına katılmak	55	23.8	154	66.7	19	8.2	228	98.7
06	Pikniğe gitmek	27	11.7	168	72.7	29	12.6	224	97.0
07	Ev işleri yapmak	144	62.3	67	29.0	16	6.9	227	98.3
08	El işleri yapmak	96	41.6	91	39.4	37	16.0	224	97.0
09	Hayal kurmak	54	23.4	120	51.9	51	22.1	225	97.4
10	Bulmaca çözmek	38	16.5	145	62.8	43	18.6	226	97.8
11	Spor yapmak	31	13.4	119	51.5	74	32	224	97.0
12	Yürümek	100	43.3	96	41.6	31	13.4	227	98.3
13	Bisiklete binmek	13	5.6	53	22.9	155	67.7	221	95.7
14	Özel oto kullanmak	9	3.9	45	19.5	165	71.4	219	94.8
15	Yabancı dil öğrenmek	12	5.2	64	27.7	143	61.9	219	94.8
16	Seyahat etmek	16	6.9	152	65.8	54	23.4	222	96.1
17	Halk oyunları oynamak	8	3.5	30	13.0	185	80.1	223	96.5
18	Kafeye gitmek	14	6.1	86	37.2	126	54.5	226	97.8
19	Kahvehaneye gitmek	0	0.0	9	3.9	209	90.5	218	94.4
20	Tavla, satranç, dama ve kağıt oyunları oynamak	16	6.9	99	42.9	104	45.0	219	94.8
21	Şans oyunları oynamak	7	3.0	69	29.9	146	63.2	222	96.1
23	Şiir, anı, günlük veya mektup yazmak	36	15.6	106	45.9	83	35.9	225	97.4
24	Resim veya karikatür yapmak	9	3.9	63	27.3	149	64.5	221	95.7
25	Fotoğrafçılıkla uğraşmak	6	2.6	44	19.0	172	74.5	222	96.1
26	Koleksiyon yapmak	28	12.1	65	28.1	128	55.4	221	95.7
27	Hayvan beslemek	70	30.3	47	20.3	106	45.9	223	96.5
28	Bahçe işleri yapmak	23	10.0	59	25.5	141	61.0	223	96.5
29	Evde çiçek yetiştirmek	130	56.3	62	26.8	36	15.6	228	98.7
30	Dernek vb. kurumlarda gönüllü çalışmak	15	6.5	41	17.7	164	71.0	220	95.2
31	Tiyatro, sinema veya konsere gitmek	26	11.3	138	59.7	57	24.7	221	95.7
32	Kütüphaneye gitmek	6	2.6	98	42.4	110	47.6	214	92.6
33	Başka (Belirtiniz).....	3	1.3	0	0.0	0	0.0	0	1.3

etkinlikleri; müzik dinlemek, arkadaş toplantıları, okumak, sinemaya gitmek, konuşmak, televizyon izlemek, futbol oynamak, yürümek ve radyo dinlemektir. Yine bu araştırmaya göre niversite öğrencilerin orta düzeyde (% 11-18 arası) gerçekleştirdikleri boş zaman etkinlikleri ise; tiyatroya gitmek, satranç, dama, kağıt oyunları ve tavla oynamak, hayal kurmak, bulmaca çözmek, ev işleri yapmak, yabancı dil öğrenmek, el işleri yapmak, kahvehaneye gitmek, yolculuk yapmak, aile toplantılarına katılmak ve basketbol oynamaktır. Üniversite ğrencilerin alt düzeyde (% 5-10) gerçekleştirdikleri boş zaman etkinlikleri ise; voleybol oynamak, su sporları yapmak, özel oto kullanmak, bisiklete binmek, bilardo oynamak, atletizm, halk oyunları oynamak, şiir, öykü, mektup ve deneme yazmak, pikniğe gitmek, resim yapmak, fotoğrafçılıkla uğraşmak koleksiyon yapmak, hayvan beslemek, bahçe işleri yapmak,iek yetiştirmek, bilimsel toplantılara gitmek ve ders vermektir.

2.20.1-Bireysel zelliklere Göre, Boş zaman Değerlendirme Etkinlikleri

2. 20. 1. a-Cinsiyete Göre, Boş Zaman Değerlendirme Etkinlikleri

Tablo 24-a' da kursiyerlerin cinsiyeti ile boş zamanlarında gerçekleştirdikleri boş zaman değerlendirme etkinliklerinin düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına bakılmıştır.

Cinsiyet ile ev işleri yapmak arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.000$). Kadınların % 65.8' si "Her zaman" ev işleri yaparken erkeklerden "Her zaman" düzeyinde ev işi yapana rastlanmamıştır. Kadınların % 28.3' si, erkeklerin

%41.7' i "Bazen" düzeyinde ev işleri yaptıklarını belirtirken, kadınların % 4.6' sı erkeklerin ise % 50.0' ı "Hiçbir zaman" ev işlerini yapmadıklarını belirtmişlerdir.

Cinsiyet ile el işleri yapmak arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.000$). Kadınların % 43.4' ü, erkeklerin % 8.3' ü "Her zaman" el işleri yapmaktadır. Kadınların % 40.6' sı, erkeklerin % 16.7' si "Bazen" el işleri yaparken, kadınların %13.2' si, erkeklerin ise % 66.7' si "Hiçbir zaman" el işleri yapmamaktadır. Gökmen ve diğerlerinin (1985) yaptığı araştırmada da el işleri ve ev işlerinin kızlara özgü etkinlikler olarak algılandığı görülmüştür.

Cinsiyet ile spor yapmak arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.044$). Kadınların % 12.7' si, erkeklerin % 36.4' ü "Her zaman" düzeyinde spor yapmaktadır. Kadınların % 53.1' i, erkeklerin % 54.5' i "Bazen" düzeyinde spor yaparken, kadınların % 34.3' ü, erkeklerin ise % 9.1' i "Hiçbir zaman" spor yapmamaktadır. Bodur' un (1988) ve Gökmen ve arkadaşlarının (1985) yaptıkları araştırmalarda da erkeklerin kızlara göre sporla ilgilenme düzeyi daha yüksek bulunmuştur.

Cinsiyet ile bisiklete binmek arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.000$). Kadınların % 5.3' ü, erkeklerin % 16.7' si "Her zaman". Kadınların % 21.5' i, erkeklerin % 66.7' si "Bazen" bisiklete binerken, kadınların % 73.2' si, erkeklerin ise % 16.7' si "Hiçbir zaman" bisiklete binmemektedir.

Cinsiyet ile yabancı dil öğrenmek arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.001$). Kadınların % 4.3' ü, erkeklerin % 27.3' ü "Her zaman", Kadınların % 30.8' i "Bazen" düzeyinde yabancı dil öğrenirken erkeklerin hiçbiri bu seçeneği

işaretlememiştir. Kadınların % 64.9' u, erkeklerin ise % 72.7' si ' "Hiçbir zaman", boş zamanlarında yabancı dil öğrenmediklerini belirtmiştir.

Cinsiyetle boş zamanlarında kahvehaneye gitmek arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.000$). Buna göre kadınların % 2.9' u ve erkeklerin %27.3' ü "Bazen" düzeyinde kahvehaneye gittiklerini belirtirken, kadınların % 97.1' i ve erkeklerinde % 72.7' si "Hiçbir zaman" kahvehaneye gitmediklerini belirtmişlerdir. Her iki gruptan da "Her zaman" kahvehaneye gidene rastlanmamıştır.

Cinsiyetle boş zamanlarında evde çiçek yetiştirmek arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır ($P=.016$). Buna göre kadınların % 58.5' i ve erkeklerin % 27.3' ü "Her zaman", kadınların % 27.2' si erkeklerin ise % 27.3' ünün "Bazen" evde çiçek yetiştirdikleri görülmektedir. Kadınların % 14.3' ü erkeklerin % 45.5' i "Hiçbir zaman" evde çiçek yetiştirmediklerini belirtmektedirler.

Cinsiyetle boş zamanlarında tiyatro, sinema veya konsere gitmek arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.038$). Buna göre; Kadınların % 10.5' i erkeklerin ise % 33.3' ü "Her zaman" düzeyinde tiyatro, sinema veya konsere gittiklerini belirtmişlerdir. Kadınların % 62.7' si erkeklerin ise % 58.3' ü "Bazen" düzeyinde tiyatro, sinema veya konsere giderken, kadınların % 26.8' i erkeklerin ise % 8.3' ü boş zamanlarında "Hiçbir zaman" düzeyinde tiyatroya, sinema veya konsere gitmediklerini belirtmişlerdir.

Cinsiyet ile boş zamanlarında kütüphaneye gitmek arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.001$). Buna göre kadınların %2.0' ı erkeklerin ise % 22.2' si boş zamanlarında "Her zaman" düzeyinde kütüphaneye gitmektedir. Kadınların %

45.4' ü erkeklerin ise %55.6' sı “Bazen” düzeyinde boş zamanlarında kütüphaneye gitmektedirler. Yine kadınların % 52.7' si erkeklerin ise% 22.2' si “Hiçbir zaman” kütüphaneye gitmediklerini belirtmektedirler.

Cinsiyet ile arasında anlamlı farklılık bulunmayan ($P>.05$) boş zaman değerlendirme etkinlikleri şunlardır; televizyon izlemek, radyo ve teyp dinlemek, kitap, gazete ve dergi okumak, konuşma ve sohbet, arkadaş ve aile toplantılarına katılmak, hayal kurmak, bulmaca çözmek, yürümek, özel oto kullanmak, seyahat etmek, halk oyunları oynamak, kafeye gitmek, tavla, satranç, dama ve kağıt oyunları oynamak, şans oyunları oynamak, şiir, anı, günlük ve mektup yazmak, resim veya karikatür yapmak, fotoğrafçılıkla uğraşmak, koleksiyon yapmak, hayvan beslemek, bahçe işleri yapmak ve dernek vb. kurumlarda gönüllü çalışmak.

Tablo- 24-a- Cinsiyete Göre, Boş Zaman Etkinlikleri

Etkinlikler		cinsiyet		Toplam
Televizyon izlemek		kadın	erkek	
Her zaman	f	73	6	79
		33.6	50.0	34.5
Bazen	f	144	6	150
		66.4	50.0	65.5
Toplam	f	217	12	229
		100.0	100.0	100.0
$\chi^2=1.347$		Sd=1		P=.246
Radyo ve teyp dinlemek		kadın	erkek	Toplam
Her zaman	f	96	3	99
		44.4	25.0	43.4
Bazen	f	112	8	120
		51.9	66.7	52.6
Hiç bir zaman	f	8	1	9
		3.7	8.3	3.9
Toplam	f	216	12	228
		100.0	100.0	100.0
$\chi^2=2.081$		Sd=2		P=.383
Kitap. gazete. dergi okumak		kadın	erkek	Toplam
Her zaman	f	77	7	84
		35.5	58.3	36.7
Bazen	f	125	4	129
		57.6	33.3	56.3
Hiç bir zaman	f	15	1	16
		6.9	8.3	7.0
Toplam	f	217	12	229
		100.0	100.0	100.0
$\chi^2=2.840$		Sd=2		P=.242
Konuşma. sohbet		kadın	erkek	Toplam
Her zaman	f	86	5	91
		40.2	41.7	40.3
Bazen	f	118	7	125
		55.1	58.3	55.3
Hiç bir zaman	f	10		10
		4.7		4.4
Toplam	f	214	12	226
		100.0	100.0	100.0
$\chi^2=.588$		Sd=2		P=.745

Etkinlikler		cinsiyet		Toplam
arkadaş ve aile toplantılarına katılmak		kadın	erkek	
Her zaman	f	51	4	55
		23.6	33.3	24.1
Bazen	f	147	7	154
		68.1	58.3	67.5
Hiç bir zaman	f	18	1	19
		8.3	8.3	8.3
Toplam	f	216	12	228
		100.0	100.0	100.0
$\chi^2=.605$		Sd=2		P=.739
Pikniğe gitmek		kadın	erkek	Toplam
Her zaman	f	26	1	27
		12.3	8.3	12.1
Bazen	f	158	10	168
		74.5	83.3	75.0
Hiç bir zaman	f	28	1	29
Toplam	f	13.2	8.3	12.9
		212	12	224
		100.0	100.0	100.0
$\chi^2=.471$		Sd=2		P=.790
Ev işleri yapmak		kadın	erkek	Toplam
Her zaman	f	144		144
		66.7		63.4
Bazen	f	62	5	67
		28.7	45.5	29.5
Hiç bir zaman	f	10	6	16
		4.6	54.5	7.0
Toplam	f	216	11	227
		100.0	100.0	100.0
$\chi^2=45.328$		Sd=2		P=.000
El işleri yapmak		kadın	erkek	Toplam
Her zaman	f	95	1	96
		44.6	9.1	42.9
Bazen	f	89	2	91
		41.8	18.2	40.6
Hiç bir zaman	f	29	8	37
		13.6	72.7	16.5
Toplam	f	213	11	224
		100.0	100.0	100.0
$\chi^2=26.639$		Sd=2		P=.000

Tablo 24-a (Devam)

Etkinlikler		cinsiyet		Toplam
		kadın	erkek	Toplam
Hayal kurmak				
Her zaman	f	51	3	54
		23.8	27.3	24.0
Bazen	f	115	5	120
		53.7	45.5	53.3
Hiç bir zaman	f	48	3	51
		22.4	27.3	22.7
Toplam	f	214	11	225
		100.0	100.0	100.0
$\chi^2=.294$		Sd=2		P=..863
Bulmaca çözmek				
Her zaman	f	36	2	38
		16.7	18.2	16.8
Bazen	f	138	7	145
		64.2	63.6	64.2
Hiç bir zaman	f	41	2	43
		19.1	18.2	19.0
Toplam	f	215	11	226
		100.0	100.0	100.0
$\chi^2=.018$		Sd=2		P=.991
Spor yapmak				
Her zaman	f	27	4	31
		12.7	36.4	13.8
Bazen	f	113	6	119
		53.1	54.5	53.1
Hiç bir zaman	f	73	1	74
		34.3	9.1	33.0
Toplam	f	213	11	224
		100.0	100.0	100.0
$\chi^2=6.253$		Sd=2		P=.044
Yürümek				
Her zaman	f	95	5	100
		44.2	41.7	44.1
Bazen	f	90	6	96
		41.9	50.0	42.3
Hiç bir zaman	f	30	1	31
		14.0	8.3	13.7
Toplam	f	215	12	227
		100.0	100.0	100.0
$\chi^2=.457$		Sd=2		P=.796
Bisiklete binmek				
Her zaman	f	11	2	13
		5.3	16.7	5.9
Bazen	f	45	8	53
		21.5	66.7	24.0
Hiç bir zaman	f	153	2	155
		73.2	16.7	70.1
Toplam	f	209	12	221
		100.0	100.0	100.0
$\chi^2=17.321$		Sd=2		P=.000

Boş Zaman Etkinl.		cinsiyet		Toplam
		kadın	erkek	Toplam
Özel oto kullanmak				
Her zaman	f	8	1	9
		3.9	8.3	4.1
Bazen	f	42	3	45
		20.3	25.0	20.5
Hiç bir zaman	f	157	8	165
		75.8	66.7	75.3
Toplam	f	207	12	219
		100.0	100.0	100.0
$\chi^2=.800$		Sd=2		P=.670
Yabancı dil öğrenmek				
Her zaman	f	9	3	12
		4.3	27.3	5.5
Bazen	f	64		64
		30.8		29.2
Hiç bir zaman	f	135	8	143
		64.9	72.7	65.3
Toplam	f	208	11	219
		100.0	100.0	100.0
$\chi^2=13.521$		Sd=2		P=.001
Seyahat etmek				
Her zaman	f	14	2	16
		6.6	20.0	7.2
Bazen	f	147	5	152
		69.3	50.0	68.5
Hiç bir zaman	f	51	3	54
		24.1	30.0	24.3
Toplam	f	212	10	222
		100.0	100.0	100.0
$\chi^2=3.038$		Sd=2		P=.219
Halk oyunları oynamak				
Her zaman	f	7	1	8
		3.3	9.1	3.6
Bazen	f	28	2	30
		13.2	18.2	13.5
Hiç bir zaman	f	177	8	185
		83.5	72.7	83.0
Toplam	f	212	11	223
		100.0	100.0	100.0
$\chi^2=1.315$		Sd=2		P=.518
Kafeye gitmek				
Her zaman	f	13	1	14
		6.0	9.1	6.2
Bazen	f	80	6	86
		37.2	54.5	38.1
Hiç bir zaman	f	122	4	126
		56.7	36.4	55.8
Toplam	f	215	11	226
		100.0	100.0	100.0
$\chi^2=1.763$		Sd=2		P=.414

Tablo 24-a (Devam)

Boş Zaman Etkinliği		cinsiyet		Toplam
		kadın	erkek	Toplam
Kahvehaneye gitmek				
Bazen	f	6	3	9
		2.9	27.3	4.1
Hiç bir zaman	f	201	8	209
		97.1	72.7	95.9
Toplam	f	207	11	218
		100.0	100.0	100.0
$\chi^2=15.678$		Sd=1		P=.000
Tavla. satranç. dama ve kağıt oyunları oynamak		kadın	erkek	Toplam
Her zaman	f	14	2	16
		6.7	18.2	7.3
Bazen	f	93	6	99
		44.7	54.5	45.2
Hiç bir zaman	f	101	3	104
		48.6	27.3	47.5
Toplam	f	208	11	219
		100.0	100.0	100.0
$\chi^2=3.095$		Sd=2		P=.213
Şans oyunları oynamak		kadın	erkek	Toplam
Her zaman	f	7		7
		3.3		3.2
Bazen	f	65	4	69
		30.8	36.4	31.1
Hiç bir zaman	f	139	7	146
		65.9	63.6	65.8
Toplam	f	211	11	222
		100.0	100.0	100.0
$\chi^2=.477$		Sd=2		P=.788
Şiir. anı. günlük veya mektup yazmak		kadın	erkek	Toplam
Her zaman	f	34	2	36
		15.9	18.2	16.0
Bazen	f	102	4	106
		47.7	36.4	47.1
Hiç bir zaman	f	78	5	83
		36.4	45.5	36.9
Toplam	f	214	11	225
		100.0	100.0	100.0
$\chi^2=.548$		Sd=2		P=.760

Boş Zaman Etkinliği		cinsiyet		Toplam
		kadın	erkek	Toplam
Resim ve karikatür yapmak				
Her zaman	f	9		9
		4.3		4.1
Bazen	f	61	2	63
		29.0	18.2	28.5
Hiç bir zaman	f	140	9	149
		66.7	81.8	67.4
Toplam	f	210	11	221
		100.0	100.0	100.0
$\chi^2=1.260$		Sd=2		P=.533
Fotoğrafçılıkla uğraşmak		kadın	erkek	Toplam
Her zaman	f	6		6
		2.8		2.7
Bazen	f	40	4	44
		19.0	36.4	19.8
Hiç bir zaman	f	165	7	172
		78.2	63.6	77.5
Toplam	f	211	11	222
		100.0	100.0	100.0
$\chi^2=2197$		Sd=2		P=.333
Kolleksiyon yapmak		kadın	erkek	Toplam
Her zaman	f	27	1	28
		12.9	9.1	12.7
Bazen	f	63	2	65
		30.0	18.2	29.4
Hiç bir zaman	f	120	8	128
		57.1	72.7	57.9
Toplam	f	210	11	221
		100.0	100.0	100.0
$\chi^2=1.052$		Sd=2		P=.591
Hayvan beslemek		kadın	erkek	Toplam
Her zaman	f	68	2	70
		32.1	18.2	31.4
Bazen	f	44	3	47
		20.8	27.3	21.1
Hiç bir zaman	f	100	6	106
		47.2	54.5	47.5
Toplam	f	212	11	223
		100.0	100.0	100.0
$\chi^2=.974$		Sd=2		P=.615

Tablo 24-a (Devam)

Boş Zaman Etkinliği		cinsiyet		Toplam
		kadın	erkek	Toplam
Bahçe işleri yapmak				
Her zaman	f	21	2	23
		9.9	18.2	10.3
Bazen	f	56	3	59
		26.4	27.3	26.5
Hiç bir zaman	f	135	6	141
		63.7	54.5	63.2
Toplam	f	212	11	223
		100.0	100.0	100.0
$\chi^2=.835$		Sd=2		P=.659
Evde çiçek yetiştirmek		kadın	erkek	Toplam
Her zaman	f	127	3	130
		58.5	27.3	57.0
Bazen	f	59	3	62
		27.2	27.3	27.2
Hiç bir zaman	f	31	5	36
		14.3	45.5	15.8
Toplam	f	217	11	228
		100.0	100.0	100.0
$\chi^2=8.235$		Sd=2		P=.016
Dernek vb. kurumlarda gönüllü çalışmak		kadın	erkek	Toplam
Her zaman	f	14	1	15
		6.7	9.1	6.8
Bazen	f	41		41
		19.6		18.6
Hiç bir zaman	f	154	10	164
		73.7	90.9	74.5
Toplam	f	209	11	220
		100.0	100.0	100.0
$\chi^2=2.662$		Sd=2		P=.264

Tiyatro. sinema veya konsere gitmek		kadın	erkek	Toplam
Her zaman	f	22	4	26
		10.5	33.3	11.8
Bazen	f	131	7	138
		62.7	58.3	62.4
Hiç bir zaman	f	56	1	57
		26.8	8.3	25.8
Toplam	f	209	12	221
		100.0	100.0	100.0
$\chi^2=6.551$		Sd=2		P=.038
Kütüphaneye gitmek		kadın	erkek	Toplam
Her zaman	f	4	2	6
		2.0	22.2	2.8
Bazen	f	93	5	98
		45.4	55.6	45.8
Hiç bir zaman	f	108	2	110
		52.7	22.2	51.4
Toplam	f	205	9	214
		100.0	100.0	100.0
$\chi^2=14.387$		Sd=2		P=.001

2. 20. 2. b-Yaşı Göre, Boş Zaman Değerlendirme Etkinlikleri

Tablo 24-b' de kursiyerlerin yaşları ile boş zamanlarında gerçekleştirdikleri boş zaman değerlendirme etkinliklerinin düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına bakılmıştır.

Kursiyerlerin yaşları ile boş zamanlarında radyo ve teyp dinleme düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.001$). Buna göre; 20 ve daha altı yaş grubunda olanların % 53.2' si, 21-45 yaş arasında olanların % 35.4' ü, 46 yaş ve yukarısında olanların ise % 15.0' ı boş zamanlarında “Her zaman” düzeyinde radyo dinlemektedirler. 20 ve daha altı yaş grubunda olanların % 44.4' ü, 21-45 yaş arasında olanların % 6.0' ı, 46 yaş ve yukarısında olanların ise % 70.0' ı boş zamanlarında “Bazen” düzeyinde radyo dinlemektedirler. 20 ve daha altı yaş grubunda olanların % 2.4' ü, 21-45 yaş arasında olanların % 3.7' i, 46 yaş ve yukarısında olanların ise % 15.0' ı boş zamanlarında “Hiçbir zaman” radyo dinlemediklerini belirtmektedirler.

Kursiyerlerin yaşları ile boş zamanlarında hayal kurma düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.001$). Buna göre; 20 ve daha altı yaş grubunda olanların % 29.6' sı, 21-45 yaş arasında olanların % 19.5' i , 46 yaş ve yukarısında olanların ise % 5.6' sı boş zamanlarında “Her zaman” düzeyinde hayal kurduklarını belirtmektedirler. 20 ve daha altı yaş grubunda olanların % 56.8' i, 21-45 yaş arasında olanların % 50.0' ı, 46 yaş ve yukarısında olanların ise % 44.4' ü boş zamanlarında “Bazen” düzeyinde hayal kurduklarını belirtmektedirler. 20 ve daha altı yaş grubunda olanların % 13.6' sı , 21-45 yaş arasında olanların % 30.5' i, 46 yaş ve

yukarısında olanların ise % 50.0' ı boş zamanlarında “Hiçbir zaman” hayal kurmadıklarını belirtmektedirler.

Kursiyerlerin yaşları ile boş zamanlarında bulmaca çözme düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.029$). Buna göre; 20 ve daha altı yaş grubunda olanların % 13.5' i, 21-45 yaş arasında olanların % 24.4' ü, 46 yaş ve yukarısında olanların ise % 5.6' sı boş zamanlarında “Her zaman” düzeyinde bulmaca çözdüklerini belirtmektedir. 20 ve daha altı yaş grubunda olanların % 71.4' ü, 21-45 yaş arasında olanların % 53.7' si, 46 yaş ve yukarısında olanların ise % 61.1'i boş zamanlarında “Bazen” düzeyinde bulmaca çözmektedir. 20 ve daha altı yaş grubunda olanların % 15.1' i , 21-45 yaş arasında olanların % 22.0' ı, 46 yaş ve yukarısında olanların ise % 33.3' ü boş zamanlarında “Hiçbir zaman” bulmaca çözmediklerini belirtmektedirler.

Kursiyerlerin yaşları ile boş zamanlarında şiir, anı, günlük veya mektup yazma düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.001$). Buna göre; 20 ve daha altı yaş grubunda olanların % 23.0' ı, 21-45 yaş arasında olanların % 8.6' sı boş zamanlarında “Her zaman” düzeyinde şiir, anı, günlük veya mektup yazdıklarını belirtirken 46 yaş ve üstünde olanlardan bu seçeneği işaretleyene rastlanmamıştır. 20 ve daha altı yaş grubunda olanların % 50.8' i, 21-45 yaş arasında olanların % 42.0' ı, 46 yaş ve yukarısında olanların ise % 44.4' ü boş zamanlarında “Bazen” düzeyinde şiir, anı, günlük veya mektup yazdıklarını belirtmektedirler. 20 ve daha altı yaş grubunda olanların % 26.2' si, 21-45 yaş arasında olanların % 49.9' u, 46 yaş ve yukarısında olanların ise % 55.6' sı boş zamanlarında “Hiçbir zaman” şiir, anı, günlük veya mektup yazmadıklarını belirtmektedirler.

Kursiyerlerin yaşları ile boş zamanlarında koleksiyon yapma düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.037$). Buna göre; 20 ve daha altı yaş grubunda olanların % 16.8' i, 21-45 yaş arasında olanların % 9.0' ı “Her zaman” düzeyinde boş zamanlarında koleksiyon yaptıklarını belirtirken 46 yaş ve yukarı yaş grubunda yer alanların “Her zaman” düzeyinde koleksiyon yapana rastlanmamıştır. 20 ve daha altı yaş grubunda olanların % 32.8' i, 21-45 yaş arasında olanların % 26.9' u, 46 yaş ve yukarısında olanların ise % 16.7' si boş zamanlarında “Bazen” düzeyinde koleksiyon yaptıklarını belirtmektedirler. 20 ve daha altı yaş grubunda olanların % 50.4' ü, 21-45 yaş arasında olanların % 64.1' i, 46 yaş ve yukarısında olanların ise % 83.3' ü boş zamanlarında “Hiçbir zaman” koleksiyon yapmadıklarını belirtmektedirler.

Kursiyerlerin yaşları ile boş zamanlarında bahçe işleri yapma düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.000$). Buna göre; 20 ve daha altı yaş grubunda olanların % 8.9' u, 21-45 yaş arasında olanların % 9.9' u, 46 yaş ve yukarı yaş grubunda olanların % 21.1' i “Her zaman” düzeyinde boş zamanlarında bahçe işleri yaptıklarını belirtmektedirler. 20 ve daha altı yaş grubunda olanların % 17.1' i, 21-45 yaş arasında olanların % 34.6' sı, 46 yaş ve yukarısında olanların ise % 52.6' sı boş zamanlarında “Bazen” düzeyinde bahçe işleri yaptıklarını belirtmektedirler. 20 ve daha altı yaş grubunda olanların % 74.0' ı, 21-45 yaş arasında olanların % 55.6' ı, 46 yaş ve yukarısında olanların ise % 26.3' ü boş zamanlarında “Hiçbir zaman” bahçe işleri yapmadıklarını belirtmektedirler.

Kursiyerlerin yaşları ile boş zamanlarında kütüphaneye gitme düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.030$). Buna göre; 20 ve daha altı yaş

grubunda olanların % 3.3' ü, 21-45 yaş arasında olanların % 2.6' sı "Her zaman" düzeyinde boş zamanlarında kütüphaneye gittiklerini belirtirken 46 yaş ve yukarı yaş grubunda yer alanların "Her zaman" düzeyinde kütüphaneye gidene rastlanmamıştır. 20 ve daha altı yaş grubunda olanların % 54.5' i, 21-45 yaş arasında olanların % 36.4' ü, 46 yaş ve yukarısında olanların ise % 25.0' ı boş zamanlarında "Bazen" düzeyinde kütüphaneye gittiklerini belirtmektedirler. 20 ve daha altı yaş grubunda olanların % 42.1' i, 21-45 yaş arasında olanların % 61.0' ı, 46 yaş ve yukarısında olanların ise % 75.0' ı boş zamanlarında kütüphaneye "Hiçbir zaman" gitmediklerini belirtmektedirler.

Kursiyerlerin yaşı ile arasında anlamlı bir farklılık bulunmayan ($P>.05$) boş zaman değerlendirme etkinlikleri şunlardır; televizyon izleme, kitap, gazete ve dergi okumak, konuşma-sohbet, arkadaş ve aile toplantılarına katılmak, pikniğe gitmek, ev işleri yapmak, el işleri yapmak, spor yapmak, yürümek, bisiklete binmek, özel oto kullanmak, yabancı dil öğrenmek, seyahat etmek, halk oyunları oynamak, kafeye gitmek, kahvehaneye gitmek, tavla satranç, dama ve kağıt oyunları oynamak, şans oyunları oynamak, resim ve karikatür yapmak, fotoğrafçılıkla uğraşmak, evde hayvan beslemek, evde çiçek yetiştirmek, dernek vb. kurumlarda gönüllü çalışmak ve tiyatro, sinema veya konsere gitmek.

Televizyon izlemek		a	b	c	Toplam
Her zaman	f	51	24	4	79
	%	40.5	28.9	20.0	34.5
Bazen	f	75	59	16	150
	%	59.5	71.1	80.0	65.5
Toplam	f	126	83	20	229
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=4.999$ Sd=2 P=.082					
Radyo ve teyp dinlemek		a	b	c	Toplam
Her zaman	f	67	29	3	99
	%	53.2	35.4	15.0	43.4
Bazen	f	56	50	14	120
	%	44.4	61.0	70.0	52.6
Hiç bir zaman	f	3	3	3	9
	%	2.4	3.7	15.0	3.9
Toplam	f	126	82	20	228
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=18.532$ Sd=4 P=.001					
Kitap. gazete. dergi okumak		a	b	c	Toplam
Her zaman	f	42	32	10	84
	%	33.6	38.6	47.6	36.7
Bazen	f	77	43	9	129
	%	61.6	51.8	42.9	56.3
Hiç bir zaman	f	6	8	2	16
	%	4.8	9.6	9.5	7.0
Toplam	f	125	83	21	229
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=4.567$ Sd=4 P=.335					
Konuşma. sohbet		a	b	c	Toplam
Her zaman	f	51	31	9	91
	%	41.1	37.8	45.0	40.3
Bazen	f	66	48	11	125
	%	53.2	58.5	55.0	55.3
Hiç bir zaman	f	7	3		10
	%	5.6	3.7		4.4
Toplam	f	124	82	20	226
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=1.921$ Sd=4 P=.750					

Her zaman	f	26	24	5	55
	%	20.8	28.9	25.0	24.1
Bazen	f	87	54	13	154
	%	69.6	65.1	65.0	67.5
Hiç bir zaman	f	12	5	2	19
	%	9.6	6.0	10.0	8.3
Toplam	f	125	83	20	228
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=2.381$ Sd=4 P=.666					
Pikniğe gitmek		a	b	c	Toplam
Her zaman	f	15	10	2	27
	%	12.0	12.5	10.5	12.1
Bazen	f	97	58	13	168
	%	77.6	72.5	68.4	75.0
Hiç bir zaman	f	13	12	4	29
	%	10.4	15.0	21.1	12.9
Toplam	f	125	80	19	224
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=2.190$ Sd=4 P=.701					
Ev işleri yapmak		a	b	c	Toplam
Her zaman	f	74	56	14	144
	%	59.2	68.3	70.0	63.4
Bazen	f	39	23	5	67
	%	31.2	28.0	25.0	29.5
Hiç bir zaman	f	12	3	1	16
	%	9.6	3.7	5.0	7.0
Toplam	f	125	82	20	227
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=3.723$ Sd=4 P=.445					
El işleri yapmak		a	b	c	Toplam
Her zaman	f	49	37	10	96
	%	39.2	45.7	55.6	42.9
Bazen	f	51	33	7	91
	%	40.8	40.7	38.9	40.6
Hiç bir zaman	f	25	11	1	37
	%	20.0	13.6	5.6	16.5
Toplam	f	125	81	18	224
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=3.883$ Sd=4 P=.422					
Hayal kurmak		a	b	c	Toplam
Her zaman	f	37	16	1	54
	%	29.6	19.5	5.6	24.0
Bazen	f	71	41	8	120
	%	56.8	50.0	44.4	53.3
Hiç bir zaman	f	17	25	9	51
	%	13.6	30.5	50.0	22.7
Toplam	f	125	82	18	225
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=18.271$ Sd=4 P=.001					

Tablo 24-b (Devam)

Boş Zaman Değerlendirme Etkinliği		Yaş			
Bulmaca çözmek		a	b	c	
Her zaman	f	17	20	1	38
	%	13.5	24.4	5.6	16.8
Bazen	f	90	44	11	145
	%	71.4	53.7	61.1	64.2
Hiç bir zaman	f	19	18	6	43
	%	15.1	22.0	33.3	19.0
Toplam	f	126	82	18	226
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=10793$		Sd=4		P=.029	
Spor yapmak		a	b	c	
Her zaman	f	24	4	3	31
	%	19.4	5.0	15.0	13.8
Bazen	f	61	47	11	119
	%	49.2	58.8	55.0	53.1
Hiç bir zaman	f	39	29	6	74
	%	31.5	36.3	30.0	33.0
Toplam	f	124	80	20	224
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=8.512$		Sd=4		P=.075	
Yürümek		a	b	c	
Her zaman	f	57	33	10	100
	%	45.6	40.7	47.6	44.1
Bazen	f	49	38	9	96
	%	39.2	46.9	42.9	42.3
Hiç bir zaman	f	19	10	2	31
	%	15.2	12.3	9.5	13.7
Toplam	f	125	81	21	227
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=1.606$		Sd=4		P=.808	
Bisiklete binmek		a	b	c	
Her zaman	f	9	3	1	13
	%	7.4	3.7	5.6	5.9
Bazen	f	36	15	2	53
	%	29.5	18.5	11.1	24.0
Hiç bir zaman	f	77	63	15	155
	%	63.1	77.8	83.3	70.1
Toplam	f	122	81	18	221
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=6.904$		Sd=4		P=.141	
Özel oto kullanmak		a	b	c	
Her zaman	f	4	4	1	9
	%	3.3	5.1	5.3	4.1
Bazen	f	21	21	3	45
	%	17.4	26.6	15.8	20.5
Hiç bir zaman	f	96	54	15	165
	%	79.3	68.4	78.9	75.3
Toplam	f	121	79	19	219
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=3.437$		Sd=4		P=.487	

Boş Zaman Değerlendirme Etkinliği		Yaş			
Yabancı dil öğrenmek		a	b	c	
Her zaman	f	5	6	1	12
	%	4.0	7.8	5.6	5.5
Bazen	f	32	24	8	64
	%	25.8	31.2	44.4	29.2
Hiç bir zaman	f	87	47	9	143
	%	70.2	61.0	50.0	65.3
Toplam	f	124	77	18	219
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=4.556$		Sd=4		P=.336	
Seyahat etmek		a	b	c	
Her zaman	f	8	7	1	16
	%	6.5	8.8	5.6	7.2
Bazen	f	82	58	12	152
	%	66.1	72.5	66.7	68.5
Hiç bir zaman	f	34	15	5	54
	%	27.4	18.8	27.8	24.3
Toplam	f	124	80	18	222
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=2.327$		Sd=4		P=.676	
Halk oyunları oyna-mak		a	b	c	
Her zaman	f	4	4		8
	%	3.2	5.0		3.6
Bazen	f	15	9	6	30
	%	12.0	11.3	33.3	13.5
Hiç bir zaman	f	106	67	12	185
	%	84.8	83.8	66.7	83.0
Toplam	f	125	80	18	223
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=7.549$		Sd=4		P=.110	
Kafeye gitmek		a	b	c	
Her zaman	f	9	4	1	14
	%	7.2	4.8	5.6	6.2
Bazen	f	47	36	3	86
	%	37.6	43.4	16.7	38.1
Hiç bir zaman	f	69	43	14	126
	%	55.2	51.8	77.8	55.8
Toplam	f	125	83	18	226
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=5.062$		Sd=4		P=.281	
Kahvehaneye gitmek		a	b	c	
Bazen	f	4	5		9
	%	3.3	6.4		4.1
Hiç bir zaman	f	118	73	18	209
	%	96.7	93.6	100.0	99.5
Toplam	f	122	78	18	226
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=2.024$		Sd=2		P=.364	

Tablo 24-b (Devam)

Boş Zaman Değerlendirme Etkinliği		Yaş		
		a	b	c
Tavla, satranç, dama ve kağıt oyunları oynamak				
Her zaman	f	11	5	16
	%	8.9	6.3	7.3
Bazen	f	60	33	99
	%	48.8	41.8	35.3
Hiç bir zaman	f	52	41	11
	%	42.3	51.9	64.7
Toplam	f	123	79	17
	%	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=4.808$		Sd=4		P=.308
Şans oyunları oyna-mak		a	b	c
Her zaman	f	3	3	1
	%	2.4	3.8	5.6
Bazen	f	36	28	5
	%	28.8	35.4	27.8
Hiç bir zaman	f	86	48	12
	%	68.8	60.8	66.7
Toplam	f	125	79	18
	%	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=1.893$		Sd=4		P=.755
Hair. anı. günlük veya mektup yazmak		a	b	c
Her zaman	f	29	7	36
	%	23.0	8.6	16.0
Bazen	f	64	34	8
	%	50.8	42.0	44.4
Hiç bir zaman	f	33	40	10
	%	26.2	49.4	55.6
Toplam	f	126	81	18
	%	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=19.378$		Sd=4		P=.001
Resim ve karikatür yapmak		a	b	c
Her zaman	f	4	4	1
	%	3.2	5.1	5.3
Bazen	f	37	20	6
	%	29.8	25.6	31.6
Hiç bir zaman	f	83	54	12
	%	66.9	69.2	63.2
Toplam	f	124	78	19
	%	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=.956$		Sd=4		P=.916

Boş Zaman Değerlendirme Etkinliği		Yaş		
		a	b	c
Fotoğrafçılıkla uğraşmak				
Her zaman	f	3	3	6
	%	2.4	3.8	2.7
Bazen	f	21	22	1
	%	16.8	27.8	5.6
Hiç bir zaman	f	101	54	17
	%	80.8	68.4	94.4
Toplam	f	125	79	18
	%	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=7.567$		Sd=4		P=.109
Kolleksiyon yapmak		a	b	c
Her zaman	f	21	7	28
	%	16.8	9.0	12.7
Bazen	f	41	21	3
	%	32.8	26.9	16.7
Hiç bir zaman	f	63	50	15
	%	50.4	64.1	83.3
Toplam	f	125	78	18
	%	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=10.193$		Sd=4		P=.037
Hayvan beslemek		a	b	c
Her zaman	f	37	27	6
	%	29.8	33.3	33.3
Bazen	f	24	19	4
	%	19.4	23.5	22.2
Hiç bir zaman	f	63	35	8
	%	50.8	43.2	44.4
Toplam	f	124	81	18
	%	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=1.252$		Sd=4		P=.870
Bahçe işleri yapmak		a	b	c
Her zaman	f	11	8	4
	%	8.9	9.9	21.1
Bazen	f	21	28	10
	%	17.1	34.6	52.6
Hiç bir zaman	f	91	45	5
	%	74.0	55.6	26.3
Toplam	f	123	81	19
	%	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=20.490$		Sd=4		P=.000
Evde çiçek yetiştirmek		a	b	c
Her zaman	f	69	46	15
	%	54.8	56.1	75.0
Bazen	f	31	27	4
	%	24.6	32.9	20.0
Hiç bir zaman	f	26	9	1
	%	20.6	11.0	5.0
Toplam	f	126	82	20
	%	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=7.493$		Sd=4		P=.112

Tablo 24-b (Devam)

Boş Zaman Değerlendirme Etkinliği		Yaş			
Dernek vb. kurumlar-da gönüllü çalışmak		a	b	c	
Her zaman	f	7	5	3	15
	%	5.8	6.3	15.0	6.8
Bazen	f	19	16	6	41
	%	15.8	20.0	30.0	18.6
Hiç bir zaman	f	94	59	11	164
	%	78.3	73.8	55.0	74.5
Toplam	f	120	80	20	220
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=5.406$		Sd=4		P=.248	
Tiyatro. sinema veya konsere gitmek		a	b	c	
Her zaman	f	19	5	2	26
	%	15.3	6.5	10.0	11.8
Bazen	f	69	53	16	138
	%	55.6	68.8	80.0	62.4
Hiç bir zaman	f	36	19	2	57
	%	29.0	24.7	10.0	25.8
Toplam	f	124	77	20	221
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=8.090$		Sd=4		P=.088	
Kütüphaneye gitmek		a	b	c	
Her zaman	f	4	2		6
	%	3.3	2.6		2.8
Bazen	f	66	28	4	98
	%	54.5	36.4	25.0	45.8
Hiç bir zaman	f	51	47	12	110
	%	42.1	61.0	75.0	51.4
Toplam	f	121	77	16	214
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=10.739$		Sd=4		P=.030	

a: 20 yaş ve altı

b: 21-45 yaş arası

c: 46 yaş ve yukarısı

c- Medeni Duruma Göre, Boş Zaman Etkinlikleri

Tablo 24-c' de kursiyerlerin medeni durumları ile boş zamanlarında gerçekleştirdikleri boş zaman etkinliklerinin düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakılmıştır.

Kursiyerlerin medeni durumu ile boş zamanlarında radyo teyp dinleme düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.007$). Buna göre; bekarların % 49.7' si, evlilerin % 26.2' si "Her zaman" düzeyinde boş zamanlarında radyo ve teyp dinlediklerini belirtmektedirler. Bekarların % 46.7' si, evlilerin % 68.9' u "Bazen" düzeyinde radyo ve teyp dinlediklerini belirtmektedirler. bekarların % 3.6' sı, evlilerin % 4.9' u "Hiçbir zaman" boş zamanlarında radyo ve teyp dinlemediklerini belirtmektedirler.

Kursiyerlerin medeni durumu ile boş zamanlarında el işleri yapma düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.029$). Buna göre; bekarların % 38.8' i, evlilerin % 54.2' i "Her zaman" düzeyinde boş zamanlarında el işleri yaptıklarını belirtmektedirler. Bekarların % 41.2' si, evlilerin % 39.0' ı "Bazen" düzeyinde el işleri yaptıklarını belirtmektedirler. Bekarların % 20.0' i, evlilerin % 6.8' u "Hiçbir zaman" boş zamanlarında el işleri yapmadıklarını belirtmektedirler.

Kursiyerlerin medeni durumu ile boş zamanlarında hayal kurma düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.000$). Buna göre; bekarların % 27.9' u, evlilerin % 13.3' ü "Her zaman" düzeyinde boş zamanlarında hayal kurduklarını belirtmektedirler. Bekarların % 57.0' ı, evlilerin % 43.3' ü "Bazen" düzeyinde hayal

kurduklarını belirtmektedirler. Bekarların % 15.2' si, evlilerin % 43.3' u "Hiçbir zaman"düzeyinde boş zamanlarında hayal kurmadıklarını belirtmektedirler.

Kursiyerlerin medeni durumu ile boş zamanlarında bisiklete binme düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.014$). Buna göre; bekarların % 7.4' ü, evlilerin % 1.7' si "Her zaman" düzeyinde boş zamanlarında bisiklete bindiklerini belirtmektedirler. Bekarların % 27.8' i, evlilerin % 13.6' sı "Bazen" düzeyinde bisiklete bindiklerini belirtmektedirler. Bekarların % 64.8' i, evlilerin % 84.7' si "Hiçbir zaman" düzeyinde boş zamanlarında bisiklete binmediklerini belirtmektedirler.

Kursiyerlerin medeni durumu ile boş zamanlarında şiir, anı, günlük veya mektup yazma düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.000$). Buna göre; bekarların % 21.1' i, evlilerin % 1.7' i "Her zaman" düzeyinde boş zamanlarında şiir, anı, günlük veya mektup yazdıklarını belirtmektedirler. Bekarların % 48.8' i, evlilerin % 42.4' ü "Bazen" düzeyinde boş zamanlarında şiir, anı, günlük veya mektup yazdıklarını belirtmektedirler. Bekarların % 30.1' i, evlilerin % 55.9' u "Hiçbir zaman" boş zamanlarında şiir, anı, günlük veya mektup yazmadıklarını belirtmektedirler.

Kursiyerlerin medeni durumu ile boş zamanlarında koleksiyon yapma düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.020$). Buna göre; bekarların % 16.0' ı, evlilerin % 3.4' ü "Her zaman" düzeyinde boş zamanlarında koleksiyon yaptıklarını belirtmektedirler. Bekarların % 30.7' si, evlilerin % 25.9' u "Bazen" düzeyinde boş zamanlarında koleksiyon yaptıklarını belirtmektedirler. Bekarların %

53.4' ü, evlilerin % 70.7' si “Hiçbir zaman” boş zamanlarında koleksiyon yapmadıklarını belirtmektedirler.

Kursiyerlerin medeni durumu ile boş zamanlarında bahçe işleri yapma düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.001$). Buna göre; bekarların % 9.9' u, evlilerin % 11.5' i “Her zaman” düzeyinde boş zamanlarında bahçe işleri yaptıklarını belirtmektedirler. Bekarların % 19.8' i, evlilerin % 44.3' ü “Bazen” düzeyinde boş zamanlarında bahçe işleri yaptıklarını belirtmektedirler. Bekarların % 70.4' ü, evlilerin % 44.3' ü “Hiçbir zaman” boş zamanlarında bahçe işleri yapmadıklarını belirtmektedirler.

Kursiyerlerin medeni durumu ile boş zamanlarında kütüphaneye gitme düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.000$). Buna göre; bekarların % 3.8' i, “Her zaman” düzeyinde boş zamanlarında kütüphaneye gittiklerini belirtirken evli olanların “Her zaman” düzeyinde kütüphaneye gittikleri görülmemektedir. Bekarların % 54.1' i, evlilerin % 21.8' i “Bazen” düzeyinde boş zamanlarında kütüphaneye gittiklerini belirtmektedirler. Bekarların % 42.1' i, evlilerin % 78.2' si “Hiçbir zaman” boş zamanlarında kütüphaneye gitmediklerini belirtmektedirler.

Kursiyerlerin medeni durumları ile arasında anlamlı bir farklılık bulunmayan ($P>.05$) boş zaman etkinlikleri şunlardır; televizyon izleme, kitap, gazete ve dergi okuma, konuşma, sohbet, arkadaş ve aile toplantılarına katılma, pikniğe gitme, bulmaca çözme, spor yapma, yürüme, özel oto kullanma, yabancı dil öğrenmek, seyahat etme, halk oyunları oynama, kafeye gitme, kahvehaneye gitme, tavla, satranç, dama ve kağıt oynama, şans oyunları oynama, resim veya karikatür yapma

Tablo 24. c- Medeni Duruma Göre, Boş Zaman Etkinlikleri

Boş Zaman Değerlendirme Etkinlikleri		Medeni Durum		
Televizyon izlemek		Bekar	Evli	Toplam
Her zaman	f	62	17	79
	%	36.9	27.9	34.5
Bazen	f	106	44	150
	%	63.1	72.1	65.5
Toplam	f	168	61	229
	%	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=1.617$		Sd=1		P=.204
Radyo ve teyp dinlemek		Bekar	Evli	Toplam
Her zaman	f	83	16	99
	%	49.7	26.2	43.4
Bazen	f	78	42	120
	%	46.7	68.9	52.6
Hiç bir zaman	f	6	3	9
	%	3.6	4.9	3.9
Toplam	f	167	61	228
	%	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=10.031$		Sd=2		P=.007
Kitap. gazete. dergi okumak		Bekar	Evli	Toplam
Her zaman	f	61	23	84
	%	36.5	37.1	36.7
Bazen	f	97	32	129
	%	58.1	51.6	56.3
Hiç bir zaman	f	9	7	16
	%	5.4	11.3	7.0
Toplam	f	167	62	229
	%	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=2.594$		Sd=2		P=.273
Konuşma. sohbet		Bekar	Evli	Toplam
Her zaman	f	64	27	91
	%	38.8	44.3	40.3
Bazen	f	93	32	125
	%	56.4	52.5	55.3
Hiç bir zaman	f	8	2	10
	%	4.8	3.3	4.4
Toplam	f	165	61	226
	%	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=.702$		Sd=2		P=.704
Boş Zaman Değerlendirme Etkinlikleri		Medeni Durum		
arkadaş ve aile toplantılarına katılmak		Bekar	Evli	Toplam
Her zaman	f	36	19	55
	%	21.7	30.6	24.1
Bazen	f	115	39	154
	%	69.3	62.9	67.5
Hiç bir zaman	f	15	4	19
	%	9.0	6.5	8.3
Toplam	f	166	62	228
	%	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=2.135$		Sd=2		P=.344
Pikniğe gitmek		Bekar	Evli	Toplam
Her zaman	f	21	6	27
	%	12.7	10.2	12.1
Bazen	f	121	47	168
	%	73.3	79.7	75.0
Hiç bir zaman	f	23	6	29
	%	13.9	10.2	12.9
Toplam	f	165	59	224
	%	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=.945$		Sd=2		P=.623
Ev işleri yapmak		Bekar	Evli	Toplam
Her zaman	f	97	47	144
	%	58.4	77.0	63.4
Bazen	f	56	11	67
	%	33.7	18.0	29.5
Hiç bir zaman	f	13	3	16
	%	7.8	4.9	7.0
Toplam	f	166	61	227
	%	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=6.700$		Sd=2		P=.035
El işleri yapmak		Bekar	Evli	Toplam
Her zaman	f	64	32	96
	%	38.8	54.2	42.9
Bazen	f	68	23	91
	%	41.2	39.0	40.6
Hiç bir zaman	f	33	4	37
	%	20.0	6.8	16.5
Toplam	f	165	59	224
	%	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=7.072$		Sd=2		P=.029

Bazen	f	94	26	120		%	18.9	25.0	20.5
	%	57.0	43.3	53.3	Hiç bir zaman	f	124	41	165
Hiç bir zaman	f	25	26	51		%	78.0	68.3	75.3
	%	15.2	43.3	22.7	Toplam	f	159	60	219
Toplam	f	165	60	225		%	100.0	100.0	100.0
	%	100.0	100.0	100.0	$\chi^2=2.651$ Sd=2 P=.266				
$\chi^2=20.830$ Sd=2 P=.000					Yabancı dil öğrenmek	Bekar	Evli	Toplam	
Bulmaca çözmek		Bekar	Evli	Toplam	Her zaman	f	8	4	12
Her zaman	f	26	12	38		%	4.9	7.0	5.5
	%	15.7	20.0	16.8	Bazen	f	45	19	64
Bazen	f	112	33	145		%	27.8	33.3	29.2
	%	67.5	55.0	64.2	Hiç bir zaman	f	109	34	143
Hiç bir zaman	f	28	15	43		%	67.3	59.6	65.3
	%	16.9	25.0	19.0	Toplam	f	162	57	219
Toplam	f	166	60	226		%	100.0	100.0	100.0
	%	100.0	100.0	100.0	$\chi^2=1.154$ Sd=2 P=.561				
$\chi^2=3.093$ Sd=2 P=.213					Seyahat etmek	Bekar	Evli	Toplam	
Spor yapmak		Bekar	Evli	Toplam	Her zaman	f	12	4	16
Her zaman	f	27	4	31		%	7.3	6.9	7.2
	%	16.5	6.7	13.8	Bazen	f	108	44	152
Bazen	f	83	36	119		%	65.9	75.9	68.5
	%	50.6	60.0	53.1	Hiç bir zaman	f	44	10	54
Hiç bir zaman	f	54	20	74		%	26.8	17.2	24.3
	%	32.9	33.3	33.0	Toplam	f	164	58	222
Toplam	f	164	60	224		%	100.0	100.0	100.0
	%	100.0	100.0	100.0	$\chi^2=2.257$ Sd=2 P=.324				
$\chi^2=3.778$ Sd=2 P=.151					Halk oyunları oynamak	Bekar	Evli	Toplam	
Yürümek		Bekar	Evli	Toplam	Her zaman	f	7	1	8
Her zaman	f	73	27	100		%	4.3	1.7	3.6
	%	44.0	44.3	44.1	Bazen	f	19	11	30
Bazen	f	68	28	96		%	11.6	18.6	13.5
	%	41.0	45.9	42.3	Hiç bir zaman	f	138	47	185
Hiç bir zaman	f	25	6	31		%	84.1	79.7	83.0
	%	15.1	9.8	13.7	Toplam	f	164	59	223
Toplam	f	166	61	227		%	100.0	100.0	100.0
	%	100.0	100.0	100.0	$\chi^2=2.513$ Sd=2 P=.285				
$\chi^2=1.149$ Sd=2 P=.563					Kafeye gitmek	Bekar	Evli	Toplam	
Bisiklete binmek		Bekar	Evli	Toplam	Her zaman	f	12	2	14
Her zaman	f	12	1	13		%	7.2	3.3	6.2
	%	7.4	1.7	5.9	Bazen	f	67	19	86
Bazen	f	45	8	53		%	40.4	31.7	38.1
	%	27.8	13.6	24.0	Hiç bir zaman	f	87	39	126
Hiç bir zaman	f	105	50	155		%	52.4	65.0	55.8
	%	64.8	84.7	70.1	Toplam	f	166	60	226
Toplam	f	162	59	221		%	100.0	100.0	100.0
	%	100.0	100.0	100.0	$\chi^2=3.208$ Sd=2 P=.201				
$\chi^2=8.495$ Sd=2 P=.014									

Tablo 24-c (Devam)

Boş Zaman Değerlendirme Etkinlikleri		Medeni Durum		
		Bekar	Evli	Toplam
Kahvehaneye gitmek				
Bazen	f	6	3	9
	%	3.7	5.3	4.1
Hiç bir zaman	f	155	54	209
	%	96.3	94.7	95.9
Toplam	f	161	57	218
	%	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=.251$		Sd=1		P=.616
Tavla. satranç. dama ve kağıt oyunları oynamak				
Her zaman	f	13	3	16
	%	8.1	5.2	7.3
Bazen	f	76	23	99
	%	47.2	39.7	45.2
Hiç bir zaman	f	72	32	104
	%	44.7	55.2	47.5
Toplam	f	161	58	219
	%	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=2.010$		Sd=2		P=.366
Şans oyunları oynamak				
Her zaman	f	5	2	7
	%	3.1	3.4	3.2
Bazen	f	49	20	69
	%	30.1	33.9	31.1
Hiç bir zaman	f	109	37	146
	%	66.9	62.7	65.8
Toplam	f	163	59	222
	%	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=.333$		Sd=2		P=.846
Şiir. anı. günlük veya mektup yazmak				
Her zaman	f	35	1	36
	%	21.1	1.7	16.0
Bazen	f	81	25	106
	%	48.8	42.4	47.1
Hiç bir zaman	f	50	33	83
	%	30.1	55.9	36.9
Toplam	f	166	59	225
	%	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=18.471$		Sd=2		P=.000
Boş Zaman Değerlendirme Etkinlikleri		Medeni Durum		
		Bekar	Evli	Toplam
Resim ve karikatür yapmak				
Her zaman	f	6	3	9
	%	3.7	5.0	4.1
Bazen	f	46	17	63
	%	28.6	28.3	28.5
Hiç bir zaman	f	109	40	149
	%	67.7	66.7	67.4
Toplam	f	161	60	221
	%	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=.182$		Sd=2		P=.913
Fotoğrafçılıkla uğraşmak				
Her zaman	f	4	2	6
	%	2.5	3.4	2.7
Bazen	f	34	10	44
	%	20.9	16.9	19.8
Hiç bir zaman	f	125	47	172
	%	76.7	79.7	77.5
Toplam	f	163	59	222
	%	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=.524$		Sd=2		P=.770
Kolleksiyon yapmak				
Her zaman	f	26	2	28
	%	16.0	3.4	12.7
Bazen	f	50	15	65
	%	30.7	25.9	29.4
Hiç bir zaman	f	87	41	128
	%	53.4	70.7	57.9
Toplam	f	163	58	221
	%	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=7.829$		Sd=2		P=.020
Hayvan beslemek				
Her zaman	f	51	19	70
	%	31.3	31.7	31.4
Bazen	f	31	16	47
	%	19.0	26.7	21.1
Hiç bir zaman	f	81	25	106
	%	49.7	41.7	47.5
Toplam	f	163	60	223
	%	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=1.814$		Sd=2		P=.404

Tablo 24-c (Devam)

Boş Zaman Değerlendirme Etkinlikleri		Medeni Durum		
Bahçe işleri yapmak		Bekar	Evli	Toplam
Her zaman	f	16	7	23
	%	9.9	11.5	10.3
Bazen	f	32	27	59
	%	19.8	44.3	26.5
Hiç bir zaman	f	114	27	141
	%	70.4	44.3	63.2
Toplam	f	162	61	223
	%	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=14.948$		Sd=2		P=.001
Evde çiçek yetiştirmek		Bekar	Evli	Toplam
Her zaman	f	94	36	130
	%	56.3	59.0	57.0
Bazen	f	43	19	62
	%	25.7	31.1	27.2
Hiç bir zaman	f	30	6	36
	%	18.0	9.8	15.8
Toplam	f	167	61	228
	%	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=2.407$		Sd=2		P=.300
Dernek vb. kurumlarda gönüllü çalışmak		Bekar	Evli	Toplam
Her zaman	f	12	3	15
	%	7.5	5.0	6.8
Bazen	f	26	15	41
	%	16.3	25.0	18.6
Hiç bir zaman	f	122	42	164
	%	76.3	70.0	74.5
Toplam	f	160	60	220
	%	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=2.421$		Sd=2		P=.298
Boş Zaman Değerlendirme Etkinlikleri		Medeni Durum		
Tiyatro. sinema veya konsere gitmek		Bekar	Evli	Toplam
Her zaman	f	23	3	26
	%	14.2	5.1	11.8
Bazen	f	97	41	138
	%	59.9	69.5	62.4
Hiç bir zaman	f	42	15	57
	%	25.9	25.4	25.8
Toplam	f	162	59	221
	%	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=3.697$		Sd=2		P=.157
Kütüphaneye gitmek		Bekar	Evli	Toplam
Her zaman	f	6		6
	%	3.8		2.8
Bazen	f	86	12	98
	%	54.1	21.8	45.8
Hiç bir zaman	f	67	43	110
	%	42.1	78.2	51.4
Toplam	f	159	55	214
	%	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=21.696$		Sd=2		P=.000

d-Eğitim Durumuna Göre, Boş Zaman Etkinlikleri

Tablo 24-d' de kursiyerlerin eğitim düzeyleri ile boş zamanlarında gerçekleştirdikleri boş zaman etkinliklerinin düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına bakılmıştır.

Kursiyerlerine eğitim düzeyleri ile boş zamanlarında kitap, gazete, dergi okuma düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.000$). Buna göre; Okur-yazar, ilk ve ortaokul mezunu olanların %23.5' i, lise mezunlarının %42.5' i ve Yüksekokul ve fakülte mezunlarının % 52.4' ü boş zamanlarında "Her zaman" düzeyinde kitap, dergi ve gazete okumaktadırlar. Okur-yazar, ilk ve ortaokul mezunu olanların % 60.5' i, lise mezunlarının % 55.9' u ve Yüksekokul ve fakülte mezunlarının % 42.9' u boş zamanlarında "Bazen " düzeyinde kitap, dergi ve gazete okumaktadırlar. Okur-yazar, ilk ve ortaokul mezunu olanların % 16.0' ı, lise mezunlarının % 1.6' sı ve Yüksekokul ve fakülte mezunlarının % 4.8' i boş zamanlarında "Hiçbir zaman " kitap, dergi ve gazete okumamaktadırlar.

Kursiyerlerine eğitim düzeyleri ile boş zamanlarında ev işleri yapma düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.025$). Buna göre; Okur-yazar, ilk ve ortaokul mezunu olanların % 74.1' i, lise mezunlarının % 59.5' i ve Yüksekokul ve fakülte mezunlarının % 45.0' ı boş zamanlarında "Her zaman" düzeyinde .ev işleri yapmaktadırlar. Okur-yazar, ilk ve ortaokul mezunu olanların % 17.3' ü, lise mezunlarının % 34.1' i ve Yüksekokul ve fakülte mezunlarının % 50.0' ı boş zamanlarında "Bazen " düzeyinde ev işleri yapmaktadırlar. Okur-yazar, ilk ve ortaokul mezunu olanların % 8.6' sı, lise mezunlarının % 6.3' ü ve Yüksekokul ve

fakülte mezunlarının % 5.0' ı boş zamanlarında “Hiçbir zaman ” ev işleri yapmamaktadırlar.

Kursiyerlerine eğitim düzeyleri ile boş zamanlarında el işleri yapma düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.000$). Buna göre; Okur-yazar, ilk ve ortaokul mezunu olanların % 58.0' ı, lise mezunlarının % 38.2' si ve Yüksekokul ve fakülte mezunlarının % 10.0' ı boş zamanlarında “Her zaman” düzeyinde el işleri yapmaktadırlar. Okur-yazar, ilk ve ortaokul mezunu olanların % 30.9' u, lise mezunlarının % 41.5' i ve Yüksekokul ve fakülte mezunlarının % 75.0' ı boş zamanlarında “Bazen ” düzeyinde el işleri yapmaktadırlar. Okur-yazar, ilk ve ortaokul mezunu olanların % 11.1' i, lise mezunlarının % 20.3' ü ve Yüksekokul ve fakülte mezunlarının % 15.0' ı boş zamanlarında “Hiçbir zaman ” el işi yapmamaktadırlar.

Kursiyerlerine eğitim düzeyleri ile boş zamanlarında yabancı dil öğrenme düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.025$). Buna göre; Okur-yazar, ilk ve ortaokul mezunu olanların % 5.1' i, lise mezunlarının % 5.8' i ve Yüksekokul ve fakülte mezunlarının % 5.3' ü boş zamanlarında “Her zaman” düzeyinde yabancı dil öğrenmektedirler. Okur-yazar, ilk ve ortaokul mezunu olanların % 20.3' ü, lise mezunlarının % 30.6' sı ve Yüksekokul ve fakülte mezunlarının % 57.9' u boş zamanlarında “Bazen” düzeyinde yabancı dil öğrenmektedirler. Okur-yazar, ilk ve ortaokul mezunu olanların % 74.7' si, lise mezunlarının % 63.6' sı ve Yüksekokul ve fakülte mezunlarının % 36.8' i boş zamanlarında “Hiçbir zaman ” yabancı dil öğrenmemektedirler.

Kursiyerlerine eğitim düzeyleri ile boş zamanlarında seyahat etme düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.046$). Buna göre; Okur-yazar, ilk ve

ortaokul mezunu olanların % 7.5' i, lise mezunlarının % 8.1' i "Her zaman" düzeyinde seyahat etmektedirler. Yüksek okul ve fakülte mezunlarından "Her Zaman" düzeyinde seyahat edene rastlanmamıştır. Okur-yazar, ilk ve ortaokul mezunu olanların % 57.5' i, lise mezunlarının % 74.0' ı ve Yüksekokul ve fakülte mezunlarının % 78.9' u boş zamanlarında "Bazen" düzeyinde seyahat etmektedirler. Okur-yazar, ilk ve ortaokul mezunu olanların % 35.0' ı, lise mezunlarının % 17.9' u ve Yüksekokul ve fakülte mezunlarının % 21.1' i boş zamanlarında "Hiçbir zaman " seyahat etmemektedirler.

Kursiyerlerine eğitim düzeyleri ile boş zamanlarında kafeye gitme düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P=.002$). Buna göre; Okur-yazar, ilk ve ortaokul mezunu olanların % 1.2' si, lise mezunlarının % 8.1' i ve Yüksekokul ve fakülte mezunlarının % 15.0' ı boş zamanlarında "Her zaman" düzeyinde kafeye gitmektedirler. Okur-yazar, ilk ve ortaokul mezunu olanların % 26.8' i, lise mezunlarının % 45.2' si ve Yüksekokul ve fakülte mezunlarının % 40.0' ı boş zamanlarında "Bazen" düzeyinde kafeye gitmektedirler. Okur-yazar, ilk ve ortaokul mezunu olanların % 72.0' ı, lise mezunlarının % 46.8' i ve Yüksekokul ve fakülte mezunlarının % 45.0' ı boş zamanlarında "Hiçbir zaman " kafeye gitmemektedirler.

Kursiyerlerin eğitim düzeyleri ile arasında anlamlı bir farklılık bulunmayan ($P>.05$) boş zaman etkinlikleri şunlardır: televizyon izleme, radyo ve teyp dinleme, konuşma, sohbet, arkadaş ve aile toplantılarına katılma, pikniğe gitme, hayal kurma, bulmaca çözme, spor yapmak, yürümek, bisiklete binmek, özel oto kullanmak, halk oyunları oynamak, kahvehaneye gitmek, tavla, satranç, dama ve kağıt oyunları oynamak, şans oyunları oynamak, şiir, anı, günlük ve mektup yazmak, resim veya karikatür yapmak, fotoğrafçılıkla uğraşmak, koleksiyon yapmak, hayvan beslemek,

bahçe işleri yapmak, evde iek yetiştirmek, dernek ve benzeri kurumlarda gönüllü çalışmak, tiyatro ve sinemaya veya konsere gitmek, ve kütüphaneye gitmek.

Tablo 24-d Eğitim Durumuna Göre, Boş Zaman Etkinlikleri

Boş Zaman Etkinliği	Eğitim Durumu			
	a	b	c	Toplam
Televizyon izlemek				
Her zaman	f 36 % 43.9	37 29.4	6 28.6	79 34.5
Bazen	f 46 % 56.1	89 70.6	15 71.4	150 65.5
Toplam	f 82 % 100.0	126 100.0	21 100.0	229 100.0
$\chi^2=5.005$ Sd=2 P=.082				
Radyo ve teyp dinlemek				
Her zaman	f 39 % 47.6	54 43.2	6 28.6	99 43.4
Bazen	f 40 % 48.8	67 53.6	13 61.9	120 52.6
Hiç bir zaman	f 3 % 3.7	4 3.2	2 9.5	9 3.9
Toplam	f 82 % 100.0	125 100.0	21 100.0	228 100.0
$\chi^2=3.387$ Sd=4 P=.429				

Boş Zaman Etkinliği	Eğitim Durumu			
	a	b	c	Toplam
Kitap, gazete, dergi okumak				
Her zaman	f 19 % 23.5	54 42.5	11 52.4	84 36.7
Bazen	f 49 % 60.5	71 55.9	9 42.9	129 56.3
Hiç bir zaman	f 13 % 16.0	2 1.6	1 4.8	16 7.0
Toplam	f 81 % 100.0	127 100.0	21 100.0	229 100.0
$\chi^2=22.377$ Sd=4 P=.000				
Konuşma, sohbet				
Her zaman	f 31 % 38.8	49 39.2	11 52.4	91 40.3
Bazen	f 45 % 56.3	71 56.8	9 42.9	125 55.3
Hiç bir zaman	f 4 % 5.0	5 4.0	1 4.8	10 4.4
Toplam	f 80 % 100.0	125 100.0	21 100.0	226 100.0
$\chi^2=1.614$ Sd=4 P=.806				

Tablo 24-d (Devam)

Boş Zaman Etkinliği	Eğitim Durumu			
	a	b	c	Toplam
arkadaş ve aile toplantılarına katılmak				
Her zaman	f 25	25	5	55
	% 30.9	19.8	23.8	24.1
Bazen	f 47	93	14	154
	% 58.0	73.8	66.7	67.5
Hiç bir zaman	f 9	8	2	19
	% 11.1	6.3	9.5	8.3
Toplam	f 81	126	21	228
	% 100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=5.687$ Sd=4 P=.224				
Pikniğe gitmek				
Her zaman	f 13	14		27
	% 16.0	11.5		12.1
Bazen	f 59	93	16	168
	% 72.8	76.2	76.2	75.0
Hiç bir zaman	f 9	15	5	29
	% 11.1	12.3	23.8	12.9
Toplam	f 81	122	21	224
	% 100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=5.882$ Sd=4 P=.208				

Boş Zaman Etkinliği	Eğitim Durumu			
	a	b	c	Toplam
Ev işleri yapmak				
Her zaman	f 60	75	9	144
	% 74.1	59.5	45.0	63.4
Bazen	f 14	43	10	67
	% 17.3	34.1	50.0	29.5
Hiç bir zaman	f 7	8	1	16
	% 8.6	6.3	5.0	7.0
Toplam	f 81	126	20	227
	% 100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=11.176$ Sd=4 P=.025				
El işleri yapmak				
Her zaman	f 47	47	2	96
	% 58.0	38.2	10.0	42.9
Bazen	f 25	51	15	91
	% 30.9	41.5	75.0	40.6
Hiç bir zaman	f 9	25	3	37
	% 11.1	20.3	15.0	16.5
Toplam	f 81	123	20	224
	% 100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=20.285$ Sd=4 P=.000				

Tablo 24-d (Devam)

Boş Etkinliği	Zaman	Eğitim Durumu			
		a	b	c	Toplam
Haval kurnak					
Her zaman	f	26	26	2	54
	%	31.7	21.1	10.0	24.0
Bazen	f	38	72	10	120
	%	46.3	58.5	50.0	53.3
Hiç bir zaman	f	18	25	8	51
	%	22.0	20.3	40.0	22.7
Toplam	f	82	123	20	225
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=8.467$		Sd=4		P=.076	
Bulmaca çözmek					
Her zaman	f	8	26	4	38
	%	9.8	21.0	20.0	16.8
Bazen	f	52	82	11	145
	%	63.4	66.1	55.0	64.2
Hiç bir zaman	f	22	16	5	43
	%	26.8	12.9	25.0	19.0
Toplam	f	82	124	20	226
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=9.609$		Sd=4		P=.048	

Boş Etkinliği	Zaman	Eğitim Durumu			
		a	b	c	
Spor yapmak					
Her zaman	f	14	16	1	31
	%	17.5	13.0	4.8	13.8
Bazen	f	33	74	12	119
	%	41.3	60.2	57.1	53.1
Hiç bir zaman	f	33	33	8	74
	%	41.3	26.8	38.1	33.0
Toplam	f	80	123	21	224
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=8.651$		Sd=4		P=.070	
Yürümek					
Her zaman	f	37	53	10	100
	%	46.3	42.1	47.6	44.1
Bazen	f	31	56	9	96
	%	38.8	44.4	42.9	42.3
Hiç bir zaman	f	12	17	2	31
	%	15.0	13.5	9.5	13.7
Toplam	f	80	126	21	227
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=1.009$		Sd=4		P=.908	

Tablo 24-d (Devam)

Boş Etkinliği	Zaman	Eğitim Durumu			
		a	b	c	Toplam
Bisiklete binmek		5	7	1	13
Her zaman	f	6.4	5.6	5.3	5.9
	%				
Bazen	f	16	33	4	53
	%	20.5	26.6	21.1	24.0
Hiç bir zaman	f	57	84	14	155
	%	73.1	67.7	73.7	70.1
Toplam	f	78	124	9	221
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=1.110$		Sd=4 P=.893			
Özel kullanmak	oto	a	b	c	Toplam
Her zaman	f	1	6	2	9
	%	1.3	5.0	9.5	4.1
Bazen	f	12	28	5	45
	%	15.4	23.3	23.8	20.5
Hiç bir zaman	f	65	86	14	165
	%	83.3	71.7	66.7	75.3
Toplam	f	78	120	21	219
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=5.907$		Sd=4 P=.206			

Boş Etkinliği	Zaman	Eğitim Durumu			
	dil	a	b	c	Toplam
Yabancı öğrenmek					
Her zaman	f	4	7	1	12
	%	5.1	5.8	5.3	5.5
Bazen	f	16	37	11	64
	%	20.3	30.6	57.9	29.2
Hiç bir zaman	f	59	77	7	143
	%	74.7	63.6	36.8	65.3
Toplam	f	79	121	19	219
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=11.116$		Sd=4 P=.025			
Seyahat etmek		a	b	c	Toplam
Her zaman	f	6	10		16
	%	7.5	8.1		7.2
Bazen	f	46	91	15	152
	%	57.5	74.0	78.9	68.5
Hiç bir zaman	f	28	22	4	54
	%	35.0	17.9	21.1	24.3
Toplam	f	80	123	19	222
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=9.709$		Sd=4 P=.046			

Tablo 24-d (Devam)

Boş Etkinliği	Zaman	Eğitim Durumu			
Halk oyunları oynamak		a	b	c	Toplam
Her zaman	f	2	5	1	8
	%	2.5	4.1	5.3	3.6
Bazen	f	8	19	3	30
	%	9.9	15.4	15.8	13.5
Hiç bir zaman	f	71	99	15	185
	%	87.7	80.5	78.9	83.0
Toplam	f	81	123	19	223
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=2.063$		Sd=4 P=.724			
Kafeye gitmek		a	b	c	Toplam
Her zaman	f	1	10	3	14
	%	1.2	8.1	15.0	6.2
Bazen	f	22	56	8	86
	%	26.8	45.2	40.0	38.1
Hiç bir zaman	f	59	58	9	126
	%	72.0	46.8	45.0	55.8
Toplam	f	82	124	20	226
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=16.928$		Sd=4 P=.002			

Boş Etkinliği	Zaman	Eğitim Durumu			
Kahvehaneye gitmek		a	b	c	Toplam
Bazen	f	3	5	1	9
	%	3.9	4.1	5.3	4.1
Hiç bir zaman	f	74	117	18	209
	%	96.1	95.9	94.7	95.9
Toplam	f	77	122	19	218
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=0.73$		Sd=2 P=.964			
Tavla. satranç. dama ve kağıt oyunları oynamak		a	b	c	Toplam
Her zaman	f	4	11	1	16
	%	5.1	9.0	5.6	7.3
Bazen	f	30	63	6	99
	%	38.0	51.6	33.3	45.2
Hiç bir zaman	f	45	48	11	104
	%	57.0	39.3	61.1	47.5
Toplam	f	79	122	18	219
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=7.600$		Sd=4 P=.107			

Tablo 24-d (Devam)

Boş Etkinliği	Zaman	Eğitim Durumu			
Şans oyunları oynamak		a	b	c	Toplam
Her zaman	f	2	4	1	7
	%	2.5	3.3	5.3	3.2
Bazen	f	29	32	8	69
	%	35.8	26.2	42.1	31.1
Hiç bir zaman	f	50	86	10	146
	%	61.7	70.5	52.6	65.8
Toplam	f	81	122	19	222
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=3.756$		Sd=4 P=440			
Şiir. anı. günlük veya mektup yazmak		a	b	c	Toplam
Her zaman	f	11	22	3	36
	%	13.4	17.7	15.8	16.0
Bazen	f	37	64	5	106
	%	45.1	51.6	26.3	47.1
Hiç bir zaman	f	34	38	11	83
	%	41.5	30.6	57.9	36.9
Toplam	f	82	124	19	225
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=6.978$		Sd=4 P=137			

Boş Etkinliği	Zaman	Eğitim Durumu			
Resim ve karikatür yapmak		a	b	c	Toplam
Her zaman	f	3	5	1	9
	%	3.8	4.1	5.3	4.1
Bazen	f	20	39	4	63
	%	25.0	32.0	21.1	28.5
Hiç bir zaman	f	57	78	14	149
	%	71.3	63.9	73.7	67.4
Toplam	f	80	122	19	221
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=1.819$		Sd=4 P=769			
Fotoğrafçılıkla uğraşmak		a	b	c	Toplam
Her zaman	f	3	3		6
	%	3.8	2.4		2.7
Bazen	f	11	27	6	44
	%	13.8	22.0	31.6	19.8
Hiç bir zaman	f	66	93	13	172
	%	82.5	75.6	68.4	77.5
Toplam	f	80	123	19	222
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=4.481$		Sd=4 P=345			

Tablo 24-d (Devam)

Boş Zaman Etkinliği	Eğitim Durumu			
	a	b	c	Toplam
Koleksiyon yapmak				
Her zaman	f 9	18	1	28
	% 11.3	14.8	5.3	12.7
Bazen	f 22	41	2	65
	% 27.5	33.6	10.5	29.4
Hiç bir zaman	f 49	63	16	128
	% 61.3	51.6	84.2	57.9
Toplam	f 80	122	19	221
	% 100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=7.753$ Sd=4 P=.101				
Hayvan beslemek				
Her zaman	f 24	41	5	70
	% 30.0	33.3	25.0	31.4
Bazen	f 19	24	4	47
	% 23.8	19.5	20.0	21.1
Hiç bir zaman	f 37	58	11	106
	% 46.3	47.2	55.0	47.5
Toplam	f 80	123	20	223
	% 100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=1.148$ Sd=4 P=.887				

Tablo Devam

Boş Zaman Etkinliği	Eğitim Durumu			
	a	b	c	Toplam
Bahçe işleri yapmak				
Her zaman	f 12	9	2	23
	% 15.2	7.3	10.0	10.3
Bazen	f 19	34	6	59
	% 24.1	27.4	30.0	26.5
Hiç bir zaman	f 48	81	12	141
	% 60.8	65.3	60.0	63.2
Toplam	f 79	124	20	223
	% 100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=3.452$ Sd=4 P=.485				
Evde çiçek yetiştirmek				
Her zaman	f 50	68	12	130
	% 61.0	54.0	60.0	57.0
Bazen	f 21	36	5	62
	% 25.6	28.6	25.0	27.2
Hiç bir zaman	f 11	22	3	36
	% 13.4	17.5	15.0	15.8
Toplam	f 82	126	20	228
	% 100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=1.185$ Sd=4 P=.881				

Tablo 24-d (Devam)

Boş Etkinliği	Zaman	Eğitim Durumu			
		a	b	c	Toplam
Dernek vb. kurumlar-da gönüllü çalışmak					
Her zaman	f	6	6	3	15
	%	7.8	4.8	15.8	6.8
Bazen	f	13	25	3	41
	%	16.9	20.2	15.8	18.6
Hiç bir zaman	f	58	93	13	164
	%	75.3	75.0	68.4	74.5
Toplam	f	77	124	19	220
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=3.532$		Sd=4		P=.473	
Tiyatro. sinema veya konsere gitmek					
Her zaman	f	10	13	3	26
	%	12.7	10.6	15.8	11.8
Bazen	f	42	81	15	138
	%	53.2	65.9	78.9	62.4
Hiç bir zaman	f	27	29	1	57
	%	34.2	23.6	5.3	25.8
Toplam	f	79	123	19	221
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=8.104$		Sd=4		P=.088	

Tablo Devam

Boş Etkinliği	Zaman	Eğitim Durumu			
		a	b	c	Toplam
Kütüphaneye gitmek					
Her zaman	f	1	4	1	6
	%	1.3	3.4	5.9	2.8
Bazen	f	31	59	8	98
	%	38.8	50.4	47.1	45.8
Hiç bir zaman	f	48	54	8	110
	%	60.0	46.2	47.1	51.4
Toplam	f	80	117	17	214
	%	100.0	100.0	100.0	100.0
$\chi^2=4.682$		Sd=4		P=.321	

- a. Okur-yazar, ilk ve orta okul mezunu
b. Lise mezunu
c. Yüksekokul ve fakülte mezunu

2.21. Halk Eğitimi Merkezinde Gerçekleştirilebilen Boş Zaman Etkinlikleri

Halk Eğitimi kurslarına “boş zamanlarını değerlendirmek için” katılan kursiyerlerin Halk Eğitiminde gerçekleştirebildikleri boş zaman etkinliklerine göre dağılımları Tablo-25’ deki gibidir. Bu soru açık uçlu olarak sorulmuş ve katılımcılardan bir önceki soruda verilen boş zaman etkinliklerinden Halk Eğitiminde gerçekleştirebildikleri etkinliklerin numaralarını yazmaları istenmiştir.

Tabloda da görüldüğü gibi kursiyerlerin % 45.9 u Halk Eğitiminde gerçekleştirebildikleri boş zaman etkinliği olarak el işleri yaptıklarını, % 37.2’ si konuştuklarını ve sohbet ettiklerini, % 10.0’ ı arkadaş ve aile toplantılarına katıldıklarını ve % 6.5’ i pikniğe gittiklerin % 5.2’ si radyo ve teyp dinlediklerin, % 5.2’ si ise yürüyüş yaptıklarını belirtmişlerdir. Kursiyerlerin % 4.8’ i hayal kurduğunu belirtmiştir.

Kursiyerlerin Halk Eğitiminde gerçekleştirebildikleri diğer etkinlikler oldukça düşük düzeyde gerçekleşmiş olup sırasıyla şunlardır: kitap, gazete ve dergi okumak, yabancı dil öğrenmek, tavla, satranç, dama ve kağıt oyunları oynamak, televizyon izlemek, bulmaca çözmek, spor yapmak, kafeye gitmek, şiir, anı, günlük veya mektup yazmak, ev işleri yapmak, seyahat etmek, halk oyunları oynamak, özel oto kullanmak, resim ve karikatür yapmak, fotoğrafçılıkla uğraşmak ve tiyatro, sinema veya konsere gitmek. Verilen cevaplar arasında Halk Eğitiminde gerçekleştirilmesi mümkün olmayan etkinliklerinde işaretlendiği görülmektedir.

Tablo 25-Kursiyerlerin Halk Eğitiminde Merkezinde Gerçekleştirebildikleri

Boş Zaman Etkinlikleri (*)

Halk Eğitiminde Merkezinde Gerçekleştirebilen Etkinlikler	f	%
Televizyon izlemek	4	1.7
Radyo ve teyp dinlemek	12	5.2
Kitap, gazete ve dergi okumak	7	3.0
Konuşma ve sohbet	86	37.2
Arkadaş ve aile toplantılarına katılmak	23	10.0
Pikniğe gitmek	15	6.5
Ev işleri yapmak	2	0.9
El işleri yapmak	106	45.9
Hayal kurmak	11	4.8
Bulmaca çözmek	4	1.7
Spor yapmak	3	1.3
Yürümek	12	5.2
Özel oto kullanmak	1	0.4
Yabancı dil öğrenmek	6	2.6
Seyahat etmek	2	0.9
Halk oyunları oynamak	2	0.9
Kafeye gitmek	3	1.3
Tavla, satranç, dama ve kağıt oyunları oynamak	5	2.2
Şiir, anı, günlük veya mektup yazmak	3	1.3
Resim veya karikatür yapmak	1	0.4
Fotoğrafçılıkla uğraşmak	1	0.4
Tiyatro, sinema veya konsere gitmek	1	0.4

(*)Bu soruda kursiyerlerden birden fazla seçenek işaretlemeleri istendiği için her seçenek için ayrı bir soru gibi yüzde ve frekans alınmıştır. Bu nedenle toplam frekans ve yüzde alınmamıştır.

2.22. Devam Edilen Kurs

Ankete katılan kursiyerlerin devam ettikleri kurs/kurslara göre dağılımları Tablo-26' daki gibidir. Tabloda da görüldüğü gibi kursiyerlerin % 20.3' ü el sanatları kursuna, % 18.2' si bilgisayar kursuna, yine % 18.2' si makine nakışı kursuna, % 4.8' i bilgisayar ve daktilo kursuna, % 3.5' i giyim kursuna, % 3.5' i konfeksiyon kursuna katılmaktadır. Kursiyerlerin % 10.7' si iki kursa birden devam etmektedir. İki kursa birden devam edenlerin devam ettikleri kurslar şunlardır: Biçki dikiş- Kalıp

Tablo 26- Kursiyerlerin Devam Ettikleri Kurs Türü

KURS TÜRÜ			
I. Kurs	II. Kurs	f	%
Anne Çocuk Eğitimi		5	2.2
Biçki-Dikiş		4	1.7
Biçki Dikiş	Kalıp Geliştirme	1	0.4
Biçki Dikiş	Makine Nakşı	2	0.9
Bilgisayar		42	18.2
Bilgisayar	İngilizce	2	0.9
Bilgisayar	Sürücü Kursu	1	0.4
Bilgisayar	Daktilo	11	4.8
Cilt Bakımı	Giyim	1	0.4
Daktilo		3	1.3
El Sanatları		47	20.3
El sanatları	Bilgisayar	1	0.4
Giyim		8	3.5
Giyim	Makine Nakşı	1	0.4
Konfeksiyon		8	3.5
Konfeksiyon	Muhasebe	1	0.4
Kuaförlük		4	1.7
Makine Nakşı		42	18.2
Makine Nakşı	El Sanatları	2	0.9
Muhasebe		1	0.4
Muhasebe	El Sanatları	1	0.4
Okuma-Yazma		2	0.9
Trikotaj		1	0.4
Yabancı Dil		3	1.3
Yabancı Dil	El Sanatları	1	0.4
Katıldığı kursu bildirmeyen		36	15.6
TOPLAM		231	100.0

Tablo 27- Kursiyerlerin Devam Ettiklerin Kursların Süresi

Kurs Süresi	f	%
2 Ay	5	2.2
4 Ay	31	13.4
8 Ay	179	77.5
Cevapsız	15	6.5
TOPLAM	231	100.0

geliştirme, Biçki dikiş-Makine nakşı, Bilgisayar-İngilizce, Bilgisayar-sürücü kursu, Bilgisayar-daktilo, cilt bakımı-giyim, el sanatları-bilgisayar, giyim-makine nakşı, konfeksiyon-muhasebe, makine nakşı-el sanatları, muhasebe-el sanatları ve yabancı dil el sanatların kurslarıdır.

Ankete katılanların %15.6' sı katıldıkları kursu ifade etmemişlerdir.

2.23. Kurs Süresi

Halk Eğitimi kurslarına “boş zamanlarını değerlendirmek için” katılan kursiyerlerin devam ettikleri kurs sürelerine göre dağılımları Tablo-27’ deki gibidir.

Tabloda da görüldüğü gibi ankete katılan kursiyerlerin % 2.2’ sinin devam ettikleri kurs 2 ay sürelidir, kursiyerlerin % 13.4’ ünün devam ettiği kurs 4 ay sürelidir, kursiyerlerin %77.5’ i ise 8 ay süreli kurslara devam etmektedir. Ankete katılan kursiyerlerin % 6.5’ i bu soruyu cevapsız bırakmıştır.

2.24. Daha Önce Katıldıkları Kurslar

Halk Eğitimi kurslarına “boş zamanlarını değerlendirmek için” katılan kursiyerlerin daha önce katıldıkları kurslara göre dağılımları Tablo-28’ deki gibidir.

Tabloda da görüldüğü gibi kursiyerlerin % 64.9’ u daha önce her hangi bir Halk Eğitimi kursuna katılmamış, yani ilk kez Halk Eğitimi kurslarına katılmaktadır. Daha önce kursa katılanların % 6.1’ i makine nakşı kursuna, % 5.6’ sı el sanatları kursuna, %3.9’ u biçki dikiş kursuna yine % 3.9’ u bilgisayar kursuna % 2.6’ ı biçki

dikiş ve el sanatları kurslarına, % 2.6' sı biçki dikiş ve makine nakşı kursuna, % 1.7 si daktilo kursuna, % 1.3' ü bilgisayar ve daktilo kursuna devam etmiştir.

Geriye kalan % 7.2' si ise şu seçenekleri işaretlemiştir: 1- Bilgisayar, makine nakşı, daktilo kurslarına, 2- Bilgisayar muhasebe kurslarına, 3- Giyim kursuna, 4- Muhasebe daktilo kurslarına, 5- Anne-çocuk eğitimi kursuna, 6- Bilgisayar, daktilo ve İngilizce kurslarına, 7- Bilgisayar, daktilo, kalıp geliştirme, biçki dikiş ve yabancı dil kurslarına, 8- Giyim ve nakış kurslarına, 9- Konfeksiyon kursuna, 10- Makine nakşı, el sanatları kurslarına, 11- Stilislik, modelistlik, teknik resim, mimari proje kurslarına ve 12-Trikotaj kursuna devam etmektedir.

2.25. Kursa Katılma Zamanı

Halk Eğitimi kurslarına “boş zamanlarını değerlendirmek için” katılan kursiyerlerin kursa katılma zamanlarına göre dağılımları Tablo-32' deki gibidir.

Tabloda da görüldüğü gibi kursiyerlerin % 32.9' u kurslara hafta içi sabahları, %26.4' ü hafta içi tam gün, %20.8' i hafta içi öğleden sonra, % 7.8' i hafta sonu gündüz, % 3.0' ı hafta içi akşamları, % 1.7' si hafta sonu akşamları, % 1.3' ü ise hafta sonu tam gün kurslara katılmaktadırlar. Kursiyerlerin % 6.1' i ise bu soruyu cevapsız bırakmıştır.

Tablo 28-Kursiyerlerin Daha Önce Katıldıkları Kurslar

Kurslar	f	%
Anne-çocuk eğitimi	1	0.4
Biçki dikiş	9	3.9
Biçki dikiş, el sanatları	6	2.6
Biçki dikiş, makine nakışı	6	2.6
Bilgisayar	9	3.9
Bilgisayar, daktilo	3	1.3
Bilgisayar, daktilo, İngilizce	1	0.4
Bilgisayar, daktilo, kalıp geliştirme, biçki dikiş, yabancı dil	1	0.4
Bilgisayar, İngilizce	1	0.4
Bilgisayar, makine nakışı, daktilo	2	0.9
Bilgisayar, muhasebe	2	0.9
Daktilo	4	1.7
El sanatları	13	5.6
Giyim	2	0.9
Giyim, nakış	1	0.4
Konfeksiyon	1	0.4
makine nakışı	14	6.1
makine nakışı, el sanatları	1	0.4
Muhasebe, daktilo	2	0.9
Stilistik, modelistik, teknik resim, mimari proje	1	0.4
Trikotaj	1	0.4
Daha önce herhangi bir kursa katılmamış	150	64.9
TOPLAM	231	100.0

Tablo 29-Kursiyerlerin Kurs Katılma Zamanları

Kursa Katılma Zamanı	f	%
Hafta içi sabahları	76	32.9
Hafta içi öğleden sonra	48	20.8
Hafta içi tam gün	61	26.4
Hafta içi akşamları	7	3.0
Hafta sonu gündüz	18	7.8
Hafta sonu akşam	4	1.7
Hafta sonu tam gün	3	1.3
Cevapsız	14	6.1
TOPLAM	231	100.0

2.26. Katılmak İçin Düzenlenmesi İstenen Halk Eğitimi Kurs Programları Ve Etkinlikleri

Halk Eğitimi kurslarına “boş zamanlarını değerlendirmek için” katılan kursiyerlerin katılmak için düzenlenmesini istedikleri Halk Eğitimi kurs programları ve etkinliklerine göre dağılımları Tablo-30’ deki gibidir.

Tabloda da görüldüğü gibi kursiyerlerin % 48.9’ u katılmak için tiyatro etkinliklerinin düzenlenmesini, % 44.6’ sı katılmak için sosyal kültürel kurslarının (Müzik, halk oyunları, ilk yardım, sağlık, nüfus planlaması, sivil savunma, beslenme eğitimi, yazışma, hızlı okuma, güzel konuşma vb.) düzenlenmesini, % 39.8’ i katılmak için gezi ve inceleme etkinliklerinin düzenlenmesini, % 35.1’ i katılmak için konser düzenlenmesini, % 31.2’ si katılmak için yabancı dil kurslarının düzenlenmesini, % 25.1’ i katılmak için sergi ve defileler düzenlenmesini, % 23.4’ ü katılmak için halk oyunları gösterilerinin düzenlenmesini, % 23.3’ ü katılmak için film gösterimi, % 21.6’ sı katılmak için spor müsabakaları ve çeşitli yarışmalar düzenlenmesini, %19.5’ i katılmak için mesleki ve genel bilgi kursları (Biçki dikiş, el sanatları vb.) düzenlenmesini, % 17.7’ si katılmak için bilgisayar kursu düzenlenmesini, % 13.0’ ı katılmak için muhasebe kursu düzenlenmesini, % 8.2’ si katılmak için sanayi eğitimi kursları (Elektrik-elektronik, doğal gaz tesisatçılığı, motor, metal işleri, teknik resim vb.) düzenlenmesini , % 8.2’ si katılmak için anma ve kutlama gösterileri düzenlenmesini, % 7.8’ i katılmak için ilk okuma-yazma kursu düzenlenmesini, % 5.6’ sı katılmak için daktilo kursu düzenlenmesini istemektedir.

Katılımcıların % 2.2' si ise diğer seçeneğini işaretlemişlerdir. Bu seçenekte yazılı olarak ifade edilen kurslar: Anne olacak hanımlar için çocuk eğitimi, halı dokuma ve biblo, ipek boyama ve müzik dersleri şeklinde ifade edilmiştir.

Coşkun'un (1985) yaptığı araştırmada üniversite öğrencilerinin en çok katılmak istedikleri boş zaman etkinlikleri; yabancı dil öğrenmek, özel oto kullanmak, fotoğrafçılık, tiyatro, yolculuk, bilimsel toplantı, su sporları, dağcılık, kış sporları ve dans olarak belirtilmiştir. Gökmen ve diğerlerinin (1985) yaptıkları araştırmaya göre üniversite öğrencilerini katılmak istedikleri boş zaman etkinlikleri: yabancı dil öğrenmek, özel oto kullanmak, halk oyunları oynamak, fotoğrafçılıkla uğraşmak, tiyatroya gitmek, yolculuk yapmak, bilimsel toplantılara katılmak, spor yapmak ve dans etmektir. Halk Eğitimi kurslarına boş zamanlarını değerlendirmek için katılan kursiyerlerin de boş zamanlarında katılmak için bu etkinliklere paralel kurslar düzenlemesini istedikleri görülmektedir.

2.27. Halk Eğitimi Etkinliklerine Katılmama Nedenleri

Halk Eğitimi kurslarına “boş zamanlarını değerlendirmek için” katılan kursiyerlerin katılmak isteyip de katılmadıkları etkinliklere katılmama nedenlerine göre dağılımları Tablo-31.' deki gibidir.

Tabloda da görüldüğü gibi kursiyerlerin % 27.7' si boş zamanları olmadığı için katılmadıklarını, % 24.7' si bu kursların düzenlenmediği için katılmadıklarını, % 17.3' ü kurs saatleri uygun olmadığı için katılmadıklarını, % 8.7' si ekonomik durumunun iyi olmaması nedeni ile katılmadığını, %5.2' si ailesinin izin vermemesi

nedeni ile katılmadıklarını, % 0.9' u çevreden hoş karşılanmayacağı endişesi ile katılmadıklarını, % 7.4' ü ise başka nedenlerle katılmadıklarını belirtirken, %8.2' si ise bu soruyu cevapsız bırakmıştır.

Başka seçeneğinde görüş bildirenler, katılmama nedenlerini: Bu kursların açılıp açılmadığını bilmeme, kursların uzak olması, kurs kayıtlarına yetişememe, genellikle özel kursları tercih etme, yaz mevsimi kursların olmaması, çocuklarının okul durumu, diğer kursiyerlerin yaşlarının kendinden küçük olması ve kursa katılan öğrencilerin eğitim seviyelerinin aynı düzeyde olmaması şeklinde ifade etmişlerdir.

Coşkun' un (1985) yaptığı çalışmada, üniversitenin öğrencilere sunduğu boş zaman değerlendirme olanaklarından öğrencilerin ancak % 8' inin yararlandığı bulunurken, öğrenciler bu imkanlardan yararlanmama nedenlerini; faaliyetlerin öğrencilerin boş zamanlarına uygun düzenlenmeyiş ve faaliyetlerin düzenlendiği merkezlerin öğrencilerin kaldığı yere ve okula uzak olması olarak ifade etmişlerdir. Gökmen ve diğerlerinin (1985) yaptığı çalışmada ise üniversite öğrencilerinin istedikleri etkinliklere katılmayış nedenleri; bu etkinliklerin çevrede olmayışı, katılmak istenilen etkinliğin donanım ve tesis gerektirmesi olarak belirtilmiştir. Bodur' un (1988) yaptığı çalışmada ise üniversite öğrencileri boş zaman faaliyetlerine katılmama nedeni olarak çevrenin uygun olmaması ve ekonomik yetersizlik gösterilmiştir. Bunlara ek olarak Ulutak' ın (1988) çalışmasında ayrıca Açık Öğretim Fakültesi örgün bölüm öğrencileri katılmama nedenlerine; boş zaman etkinliklerine nasıl katılması gerektiğine ilişkin kendisini yönlendirecek kimsenin bulunmaması seçeneğini ilave etmişlerdir. Bu da katılmama nedenlerinin bazı araştırmalarla paralellikler gösterirken bazı noktalarda ise seçeneklerin farklı

düzeylerde olduğu görülmektedir. Bunu araştırmaların farklı evrenlerinin olmasıyla ve farklı kurumlarda uygulanmasıyla açıklayabiliriz.

Tablo 30-Kursiyerlerin Katılmak için Düzenlenmesini istedikleri Halk Eğitimi

Kurs Programları Ve Etkinlikleri (*)

Katılmak İçin Düzenlenmesi İstenen Halk Eğitimi Kurs Programları ve Etkinlikleri	f	%
İlkokuma-yazma kursu	18	7.8
Mesleki ve genel bilgi kursları (Biçki dikiş, el sanatları vb.)	45	19.5
Daktilo	13	5.6
Bilgisayar	41	17.7
Muhasebe	30	13.0
Yabancı dil	72	31.2
Sanayi eğitimi kursu (Elektrik-elektronik, doğal gaz tesisatçılığı, motor, metal işleri, teknik resim vb.)	19	8.2
Sosyal Kültürel Kurslar (Müzik, halk oyunları, ilk yardım, sağlık, nüfus planlaması, sivil savunma, beslenme eğitimi, yazışma, hızlı okuma, güzel konuşma vb.)	103	44.6
Konferans, açık oturum, toplantı, panel ve seminerler	48	20.7
Spor müsabakaları ve çeşitli yarışmalar	50	21.6
Sergi ve defileler	58	25.1
Film gösterimi	54	23.3
Konser	81	35.1
Halk oyunları gösterileri	54	23.4
Anma ve kutlama gösterileri	19	8.2
Gezi ve incelemeler	92	39.8
Tiyatro	113	48.9
Diğer (Belirtiniz)	5	2.2

(*) Bu soruda kursiyerlerden birden fazla seçenek işaretlemeleri istenmiştir. Frekans ve yüzdelere her satır için ayrı bir soru gibi hesaplanmıştır.

Tablo 31-Kursiyerlerin Katılmak İsteyip de Katılmadıkları Halk Eğitimi

Etkinliklerine Katılmama Nedenleri

Katılmama Nedenleri	f	%
Bu kursların düzenlenmemesi	57	24.7
Kurs saatlerinin uygun olmaması	40	17.3
Boş zamanımın olmaması	64	27.7
Ailemin izin vermemesi	12	5.2
Çevreden hoş karşılanmayacak endişesi	2	0.9
Ekonomik durumumun iyi olmaması	20	8.7
Başka (Belirtiniz)	17	7.4
Cevapsız	19	8.2
TOPLAM	231	100.0

2.28. Halk Eğitimi Merkezlerinde Boş Zamanların Değerlendirilme Durumu

Halk Eğitimi kurslarına “boş zamanlarını değerlendirmek için” katılan kursiyerlerin “Halk Eğitiminde boş zamanlarınızı yeterince değerlendirdiğinizi düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı Tablo-32’ deki gibidir.

Tabloda da görüldüğü gibi kursiyerlerin % 55.0’ ı evet cevabını vermiştir. % 32.9’ u kısmen cevabını, %12.1’ i ise hayır cevabını vermiştir.

Tablo 32-Kursiyerlerin Halk Eğitimi Merkezinde Boş Zamanlarını Yeterince Değerlendirip Değerlendiremediği

Boş Zaman Değerlendirme Düzeyi	f	%
Evet	127	55.0
Hayır	28	12.1
Kısmen	76	32.9
TOPLAM	231	100.0

2.29. Kurs Sonrası Genellikle Yapılan Etkinlikler

Halk Eğitimi kurslarına “boş zamanlarını değerlendirmek için” katılan kursiyerlerin “kurs saatleri sona erince genellikle ne yapıyorsunuz” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımları Tablo-33’ deki gibidir.

Tabloda da görüldüğü gibi kursiyerlerin % 81.0’ ı hemen eve dönüyorum cevabını vermiş, % 6.1’ i kurs arkadaşlarımla kurs çıkışında geziyorum cevabını vermiş, % 4.8’ i bir süre daha Halk Eğitiminde kalıyorum cevabını vermiş, % 1.3’ ü

öğretmenlerimizle sohbet ediyoruz cevabını vermiş, % 6.1' i bu soruya başka seçeneğini işaretleyerek cevap vermiş ve katılanların % 0.4' ü bu soruyu cevapsız bırakmıştır.

Başka seçeneğini işaretleyen kursiyerler kurs saatlerinden sonra; İşe gittiklerini, gönüllü çalıştıkları vakıf ve derneğe gittiklerini, arkadaşlarıyla biraz sohbet edip eve gittiklerini, evlerine döndüklerini ve çocuklarıyla gezip, ilgilendiklerini, kurstan sonra halk oyunları oynadıklarını, yurda dönüp ders çalıştıklarını, arkadaşlarıyla buluşup eve gittiklerini, özel işlerini düzenlediklerini İşe gittiklerini, kafeye gittiklerini ve yürüyerek eve döndüklerini belirtmişlerdir.

Tablo 33-Kursiyerlerin Kurs Sonrası Yaptıkları Etkinlikler

Kurs Saatleri Sona Erince Genellikle Yapılanlar	f	%
Bir süre daha Halk Eğitiminde kalıyorum	11	4.8
Kurs arkadaşlarımla kurs çıkışında geziyoruz	14	6.1
Hemen eve dönüyorum	187	81.0
Öğretmenlerimizle sohbet ediyoruz	3	1.3
Başka	14	6.1
Cevapsız	1	0.4
TOPLAM	231	100.0

2.30. Kurs Sonrası Kalınabilecek Mekan

Halk Eğitimi kurslarına “boş zamanlarını değerlendirmek için” katılan kursiyerlerin “kurs sonrasında Halk Eğitiminde kalabileceğiniz mekan var mı?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı Tablo-34’ deki gibidir.

Tabloda da görüldüğü gibi kursiyerlerin % 73.2’ si hayır yok cevabını vermiş, % 15.2’ si var ama yetersiz cevabını vermiş ve %10.0’ ı evet var cevabını vermiştir. Kursiyerlerin % 1.7’ si bu soruyu cevapsız bırakmıştır.

Tablo 34- Kurs Sonrasında Halk Eğitimi Merkezinde Kalabilecek Mekanın Olup Olmadığı

Cevaplar	f	%
Evet var	23	10.0
Var ama yetersiz	35	15.2
Hayır yok	169	73.2
Cevapsız	4	1.7
TOPLAM	231	100.0

2.31. Kurslar Dışında Düzenlenmesi İstenilen Etkinlikler

Halk Eğitimi kurslarına “boş zamanlarını değerlendirmek için” katılan kursiyerlerin “kurslar dışında Halk Eğitiminde ne tür etkinlikler yapılsın istersiniz?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımları Tablo-35’ deki gibidir.

Tabloda da görüldüğü gibi kursiyerlerin % 51.5’ i piknik gezileri düzenlenmesini, % 43.7’ si konser ve müzik dinletileri düzenlenmesini, % 42.0’ ı sinema ve tiyatro gösterileri düzenlenmesini, % 27.3’ ü sergi yada fuar gezileri düzenlenmesini, %25.5’ i anne-baba eğitimi düzenlenmesini, % 18.2’ si tavlama, satranç, masa tenisi vb. müsabakaların düzenlenmesini, yine %18.2’ si konferans, panel ve söyleşi gibi toplantılara katılmak, başka bir % 18.2’ lik grup ise yapılan işlerin sergilenmesini, % 16.5’ i aile planlaması konusunda bilgi verilmesini, % 11.3’ ü doğum günü kutlamaları yapılmasını, % 10.8 Halk Eğitimi Merkezinde duvar gazetesi çıkarılmasını, % 5.6’ sı şiir okuma günlerinin düzenlenmesini, % 5.2’ si belirli gün ve haftaların kutlanmasını istemektedir. Kursiyerlerin %1.7’ si ise başka etkinlikler düzenlensin istemektedir. İstedikleri bu etkinlikler ise; İlk yardım, basketbol, futbol müsabakaları ve kompozisyon yarışmasıdır.

Tablo 35-Kursiyerlerin Kurslar Dışında Halk Eğitimi

Merkezinde Yapılmasını İstedikleri Etkinlikler (*)

Kurslar Dışında Halk Eğitiminde Ne Tür Etkinlikler Yapılmasını İstersiniz?	f	%
Doğum günü kutlamaları	26	11.3
Konser ve müzik dinletileri	101	43.7
Piknik gezileri	119	51.5
Tavla, satranç, masa tenisi vb. müsabakaları	42	18.2
Yapılan işlerin sergilenmesi	42	18.2
Sergi yada fuar gezileri	63	27.3
Belirli gün ve hafta kutlamaları	12	5.2
Şiir okuma günleri	13	5.6
Halk Eğitiminde duvar gazetesi etkinlikleri	25	10.8
Konferans, panel ve söyleşi gibi toplantılara katılma	42	18.2
Sinema ve tiyatro gösterileri	97	42.0
Anne-baba eğitimi	59	25.5
Aile planlaması konusunda bilgi verilmesi	38	16.5
Başka	4	1.7

(*) Bu soruda birden fazla seçenek işaretlendiğinden her seçenek ayrı bir soru gibi işlenmiştir.

2.32. İdeal Halk Eğitimi Merkezinde Olması Gereken Nitelikler

Halk Eğitimi kurslarına “boş zamanlarını değerlendirmek için” katılan kursiyerlerin “İdeal bir Halk Eğitim nasıl olmalıdır?” açık uçlu sorusuna verdikleri yanıtlar Tablo-36’ daki gibidir. Tablo da görüldüğü gibi kursiyerlerin % 88.3’ ü bu soruyu cevaplandırmıştır, % 11.7’ si ise bu soruyu cevapsız bırakılmıştır.

Verilen cevaplar belli başlıklar altında toplanmıştır.

2. 32. a-Kurs programları açısından İdeal Halk Eğitim:

- Kurslar eğitici olmalı ve iyi insan yetiştirmelidir,
- Herkes kendi seviyesine göre yetiştirilmelidir,
- Çalışma saatleri daha geç olmalıdır,

- Her yaşı ve herkese hitap edebilmeli,
- Mesleki eğitim veren daha çok çeşitli bölümler açılmalı,
- Kurs aylarını ve günlerini biraz daha uzatmalı, süre yetersiz,
- Aile eğitimi verilmeli.
- Kurslar halkın istekleri doğrultusunda planlamalı ve bölümler açılmalıdır,
- Yetişkin eğitimine uygun öğretim programları olmalıdır.

2. 32 .b- İnsan ilişkileri açısından İdeal Halk Eğitimi Merkezi:

- Disiplinli, yardımlaşmanın olduğu, saygı ve sevgi dolu bir ortam olmalı,
- İlişkiler düzeyli olmalı ve iyi arkadaşlık ilişkileri kurulabilmeli.

2. 32 .c- Eğitim öğretim açısından İdeal Halk Eğitimi Merkezi:

- Mesleği güzel öğretmeli ve iş sahibi yapmalıdır,
- Halk Eğitimi merkezleri insanların eksik yanlarını telafi etmelidir ve daha çok eğitim vermelidir,
- Eğitim sosyal içerikli, denetim altında, sevecen ve verici olmalıdır, Öğretimde katı kurallar olmamalıdır,
- Kişinin rahat bir ortamda çalışması sağlanmalıdır. Devam edilen alanda yeterince eğitim verilmeli.
- Öğrencilerin her türlü ihtiyaçlarına cevap verebilmeli,
- Kurs sonrasında bilgiler yenilenmeli, kursiyerler iş hayatına yabancı kalmayacak şekilde yetiştirilmelidir,
- Kurs bittikten sonra Halk Eğitiminde uygulama yapılabilmesi ve uygulamalar daha fazla olmalıdır,

- Özel kurslardaki eğitim kalitesi yakalanmalıdır.

2. 32. d-Çevre düzeni ve temizlik açısından İdeal Halk Eğitimi Merkezi:

- Sınıflar daha düzenli, temiz ve aydınlatılmış olmalıdır,
- Halk Eğitimi Merkezinin genel temizliği için müstahdem atanmalı ve öğrencilere temizlik yaptırılmamalıdır
- Sınıflar ve kurs mekanları yeterince geniş, büyük ve göze hitap edecek şekilde olmalıdır,
- Isınma sorunu olmamalı.

2. 32. e-Merkez Yönetimi ve Yöneticiler açısından İdeal Halk Eğitimi Merkezi:

- İdareciler daha otoriter ve disiplinli olmalıdır,
- Yetişkin insanlara ilk ve orta dereceli çocuk muamelesi yapılmamalı, yetişkin muamelesi görmeli ve bu okulların disiplini uygulanmamalıdır.
- Yöneticiler ve öğrenciler arasında uyum sağlanmalı,
- Öğrenci, öğretmen ve yönetici ilişkileri seviyeli, saygılı olmalıdır,
- Yöneticiler akademik kariyer sahibi olmaları ve ailevi problemlerini işe taşımamalılar,
- Öğrenciler arasında ayırım yapılmamalıdır.

2. 32. f-Öğretmenler açısından İdeal Halk Eğitimi Merkezi

- Kurs öğretmenleri daha bilgili, alanında uzman, eğitim düzeyi yüksek, her yönden bilinçli bilgili ve faal olmalı,

- Merkezin psikoloğu olmalıdır,
- Hocaları hoşgörölü, temiz, düzenli, öğrencilere karşı saygılı, mesafeli, yetişkin psikolojisinden anlayan, kaprissiz, anlayışlı olmalıdır ve öğrencilerle daha çok ilgilenmelidir.

2. 32 .g-Araç gereç ve imkanlar açısından İdeal Halk Eğitimi Merkezi:

- Araçlar daha fazla olmalı (Kişi başına bir bilgisayar gibi), ihtiyaç duyulan araç gereç bulunmalı, teknolojiyi yakalamak için en son kaynakların kullanılmalı,
- Kurslarla ilgili slayt ve video gösterileri olmalıdır,
- Yemek yenilebilecek kantini olmalı, öğlen saatlerinde oturabilecek, öğrencilerin her türlü ihtiyaçlarına cevap verecek kaliteli bir kafesi olmalı ve hafif müzik yayını yapılmalı,
- Çocukların da oyalanabilecekleri ortamları olmalı,
- Bazı kursiyerlere maddi yardımda bulunulmalı.

2. 32 .h- Sosyal kültürel faaliyetler açısından İdeal Halk Eğitimi Merkezi:

- Okey ve kağıt oyunları gibi sosyal faaliyetler olmalıdır,
- Boş zamanlarını değerlendirmek için yeterli etkinlikleri olmalı. kültürel faaliyetler herkese hitap etmelidir,
- Eğlenceler, sanatsal, kültürel ve sportif etkinlikler, geziler, konserler, defileler ve çeşitli etkinlikler düzenlenmelidir,
- Kurs dışında da etkinlikler olmalıdır,

- Anma toplantılarına kursiyerlerde katılmalıdır,
- Kütüphanesi olmalıdır,

Tablo 36- Kursiyerlerin “İdeal Bir Halk Eğitim Merkezi Nasıl Olmalıdır?”

Sorusuna Cevap Verme Durumları

Cevap Verme Durumu	f	%
Cevaplandıran	204	88.3
Cevapsız	27	11.7
TOPLAM	231	100.0

2.33. Halk Eğitimi Merkezinin Beklentileri Karşılama Düzeyi

Halk Eğitimi kurslarına “boş zamanlarını değerlendirmek için” katılan kursiyerlerin “Halk Eğitim beklentilerinizi karşılıyor mu?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımları Tablo-47’ daki gibidir.

Tabloda da görüldüğü gibi kursiyerlerin % 68.8’ i bu soruya evet şeklinde cevap vermiş, % 29.4’ ü hayır şeklinde cevap vermiş ve % 1.7’ si ise ‘ ü bu soruyu cevapsız bırakılmıştır.

Soruya "Hayır" cevabı veren kursiyerlerin belirttikleri sebepler belli başlıklar altında toplanmıştır.

2. 33. a. Kurs programları açısından:

- Ders saatlerinin az ve uygunsuz olması, kursların haftada bir gün olması yeterli olmuyor,
- İsteddiğimiz kursların olmaması

- Devam ettiğim kurs saatinin boş zamanlarımı değerlendirmeme yeterince olanak sağlamaması

- Eğitimde yaş grupları dikkate alınmıyor.

2. 33. b. İnsan ilişkileri açısından

- Yetişkin kursiyerlere öğrenciden çok arkadaş gibi davranmalıdır,

- Öğrenci ve öğretmen arasındaki ilişkiler dengesiz,

- Arkadaşlar arasında kültür ve eğitim farklılığının olması.

2. 33. c. Eğitim öğretim açısından

- İstediğim düzeyde eğitim ve bilgi verilmiyor, fazla bir şey öğrendiğimi zannetmiyorum,

- Kurslar kalabalık,

- Kurs saati kısa, uygulama yapamıyoruz,

- Çalışma hayatına atılmak için kurslara devam ediyorum fakat iş ortamına göre yetiştirilmiyorum,

- Kurs sonrasında kursiyerlerle ilgilenilmiyor,

2. 33. d. Çevre temizlik ve düzeni açısından

- Tuvaletler temiz değil;

- Sınıflar küçük ve kalabalık eğitim yapılan yerler ihtiyacı karşılamıyor,

- Sınıflar temiz tutulmalı,

2. 33. e. Merkezin Yönetimi ve Yöneticiler açısından

- Kurs yönetimine gerekli önem verilmiyor ve bilinçli kadrosu yok, yöneticiler yetersiz,

2. 33. f. Öğretmenler açısından

- Bazı öğretmenler iyi konu anlatamıyor ve ilgisiz bu nedenle öğrenciler öğrenemiyor. Öğretmenler daha duyarlı olmalı ve eğitim kaliteli olmalıdır.

2. 33. g. Araç gereç açısından

- Yeterli araç gereç yok,
- Bir bilgisayarda 3 kişi çalışıyoruz ve yeterince kullanamadığımız için eksik öğreniyoruz,
- Makinelere verilen zararlar giderilmiyor.

2. 33. h. İmkanlar açısından

- Olanaklar kısıtlı,
- Kantin ihtiyacımızı karşılayamıyor, daha iyi olabilir,
- Yapılan işleri değerlendirecek imkanlar yaratılmıyor,
- Kütüphane, bahçe vb. mekanları olmalı.

2. 33. ı. Sosyal kültürel faaliyetler açısından

- Boş zamanlarımızı değerlendirmemi sağlıyor ama yeterince değil,
- Kültürel ve sosyal faaliyetler çok az yada yok,

- Eğlendirici bir faaliyeti yok.

Tablo 37- Halk Eğitimi Merkezinin Beklentileri Karşılama Durumu

Cevap Verme Durumu	f	%
Evet	159	68.8
Hayır (Sebeplerini yazınız)	68	29.4
Cevapsız	4	1.7
TOPLAM	231	100.0

B- BULGULARIN YORUMLARI

a- Kişisel Bilgilerle İlgili Bulguların Yorumları:

Halk Eğitimi kurslarına boş zamanlarını devam edenlerin büyük çoğunluğunu kadınlar oluştururken erkekler çok küçük bir yüzdeyi (% 5.2) oluşturmaktadır. Bu durum Halk Eğitimi kurslarının daha çok kadınların boş zamanlarını değerlendirmelerine olanak sağladığı şeklinde yorumlanabilir (Tablo 9).

Halk Eğitimi kurslarına boş zamanlarını değerlendirmek için devam edenlerin yarısından çoğu 20 yaşın altında olan kursiyerlerdir. Bunun nedeni kursların bu kesime daha çok hitap etmesi olabileceği gibi yetişkin ve yaşlıların boş zaman değerlendirmek için Halk Eğitimi merkezlerine katılacak daha az zamanlarının olabileceği şeklinde de yorumlamak mümkündür (Tablo 9).

Halk Eğitimi kurslarına bekar olanlar evli olanlardan daha çok boş zamanlarını değerlendirme için devam etmektedirler (Tablo 9). Bunda bekarların boş zamanlarının daha çok olması da etkili olabilir.

Halk Eğitimi kurslarına boş zamanlarını değerlendirmek için devam edenler içinde ilk sırada lise mezunları yer alırken, onları ortaokul ve ilkokul mezunları takip etmektedir. Bunda bu eğitim düzeyindekilerin Halk Eğitimi kurslarına daha çok katılmasının etkisi olabilir. Özellikle üniversiteyi kazanamayan lise mezunlarının Halk Eğitimi kurslarına daha çok katıldıkları görülmektedir. Eğitim düzeyi düşük olanların yüzdesinin düşük olması ise bu kesimin Halk Eğitimi kurslarına boş zaman değerlendirme kurslarından daha farklı amaçlarla kurslara devam ettiklerini göstermektedir (Tablo 9).

Katılanların büyük çoğunluğunun apartman dairesinde oturması ekonomik durumu iyi olanların Halk Eğitimi kurslarına boş zaman değerlendirmek amacıyla katıldıklarını göstermektedir (Tablo 10).

Halk Eğitimi kurslarına boş zamanlarını değerlendirmek için katılanlar genellikle anne-babası ve kardeşiyle oturmaktadır, onları eşiyle oturanlar izlemektedirler. Ailesi ile oturanların sorumlulukları daha az olduğu için boş zamanları da daha çok olmaktadır (Tablo 11).

Halk Eğitimi kurslarına boş zamanlarını değerlendirmek için devam eden kursiyerler genellikle ekonomik durumu iyi olan kursiyerlerdir. Gelir düştükçe boş zaman değerlendirmek için Halk Eğitimi kurslarına katılanların oranı da düşmektedir. Bu da boş zaman değerlendirme gelir arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir (Tablo 12).

b- Boş Zaman Değerlendirmeye İlişkin Yaklaşımlarla İlgili Bulguların

Yorumları:

Halk Eğitimi merkezlerine boş zamanlarını değerlendirmek için devam eden kursiyerlerin kendilerine uyduğunu belirttikleri boş zaman tanımı “Ev işlerin, uykudan ve aileme ayırdığım zamandan arta kalan zamandır” şeklinde yapılan tanımdır. Bunda katılımcıların daha çok kadın olması etkili olmuş olabilir. İkinci sırada “Boş zaman diye bir şey olduğunu düşünmüyorum” tanımının olması üçüncü sırada ise “Hiç bir şey yapmadığım, boş olarak geçirdiğim zamandır” tanımının olması boş zamanın doğru olarak algılanamadığı şeklinde yorumlanabilir (Tablo 13).

Kursiyerlerin en çok sahip olmak istedikleri günlük boş zaman süresi 3-5 saat iken bunu 6-8 saat seçeneği izlemektedir. Genelde sahip olunmak istenen boş zaman süresi 8 saat ve daha az süreyi kapsamakta olup gerçekçi bir istektir. Kursiyerlerin % 19,5’ inin ise bu soruyu cevapsız bırakması boş zaman konusunda görüşlerinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir (Tablo 15).

Kursiyerler boş zamanlarının daha çok olması durumunda en çok gezinti yapmak istedikleri, bunu “Ev işleri” ve “ailemle ilgilenirdim”, “Spor yapardım” ve “okurdum” seçeneği izlemektedir (Tablo 22).

Katılımcıların yarısından fazlası boş zamanlarını evinde geçirilmektedir. Bu Coşkun’ un üniversite gençliği ile ilgili araştırması ile paralellik göstermektedir. Aytaç’ ın araştırmasında aile reisleri ile yaptığı araştırmada ise ev dışı mekanlar daha ön plandadır. Bunun nedeni cinsiyet ile ilgili farklılıktan kaynaklanmaktadır. Kursiyerlerin boş zamanlarını değerlendirdikleri ikinci bir mekan ise Halk Eğitimi

merkezleridir. Bu da Halk Eğitimi merkezlerinin ev dışında kursiyerlerin boş zamanlarını değerlendirebilecekleri en önemli yer olduğunu göstermektedir. Diğer kurumlarda boş zamanların geçirilmesi yüzdesinin düşük olması bu kurumların boş zaman değerlendirmeye olanak sağlamamasıyla ve bu kurumlara gidilmesinin çevreden hoş karşılanmaması ile açıklanabileceği gibi katılımcıların büyük çoğunluğunun kadın olmasıyla da açıklanabilir (Tablo 20).

Katılımcılar boş zamanlarının genellikle ailesi ve arkadaşı ile geçirmekte, kendi başına boş zamanlarını geçirenler düşük bir yüzdeyi oluşturmaktadır. Bu da boş zaman değerlendirmede grup etkinliklerinin bireysel etkinliklere tercih edildiğini göstermektedir (Tablo 21).

Halk Eğitimi kurslarına boş zamanlarını değerlendirmek için katılan kursiyerler genellikle el sanatları, bilgisayar ve makine nakşı kurslarına katılmaktadır (Tablo 26).

Kurslara katılanlar genellikle 8 aylık kurslara katılmaktadır. Bunu kursiyerlerin yılın uzun bir bölümünde boş zamana sahip oldukları şeklinde yorumlayabileceğimiz gibi Halk Eğitimi kurslarının genellikle bu şekilde programlandığı şeklinde de yorumlamak mümkündür (Tablo 27).

Kurslara katılanların yarısından fazlası daha önce herhangi bir Halk Eğitimi kursuna katılmamış olup ilk defa Halk Eğitimi kursuna katılmaktadır. Daha önce en çok katıldıkları kurslar sırasıyla makine nakşı, el sanatları ve bilgisayar kursudur. Bu da beze Halk Eğitimi merkezlerinde bu kursların daha çok açıldığını göstermektedir (Tablo 28).

Boş zamanlarını değerlendirmek için Halk Eğitimi kurslarına katılanları daha çok hafta içi sabah kurslarına devam etmektedir, bunu hafta içi tam gün ve hafta içi öğlen seçeneği izlemektedir (Tablo 29). Bu sonucu kursiyerlerin boş zaman etkinlikleri için daha çok hafta içi sabahları boş zaman zamanlarının olduğu şeklinde yorumlayabiliriz.

Kursiyerlerin boş zaman değerlendirmelerine olanak sağlayan Halk Eğitimi kurslarına katılmama nedenlerin sorulduğunda en çok “Boş zamanlarının olmaması”, daha sonra ise “Bu kursların düzenlenmemesi” ve “Kurs saatlerinin uygun olmaması” cevaplarını verdiklerini görmekteyiz. Kurslara katılmak ve bu kurslar vasıtasıyla boş zamanları değerlendirmeye engel olarak “Ailenin izin vermemesi”, “Çevreden hoş karşılanmayacak endişesi” ve “Ekonomik durumunun iyi olmaması” gibi seçeneklerin düşük olması olumlu bir durumdur. Halk Eğitimi merkezleri daha çok katılım sağlamak için farklı zamanlarda daha kısa süreli ve çeşitli kurslar düzenleyebilir (Tablo 31).

c- Boş Zaman Değerlendirme İmkanları İle İlgili Bulguların Yorumları:

Halk eğitim kurslarına boş zamanlarını değerlendirmek için katılan kursiyerlerinin yarıdan fazlasının her hangi bir işte çalışmadığı beşte birinin ise ev hanımı olduğu görülmektedir. Bunun nedeni Halk Eğitimi kurslarının çalışmayanlara ve ev hanımlarına yönelik kurslar olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca Halk Eğitimi kurslarına katılımı artırmak için çalışanların boş zamanlarını değerlendirebileceği zamanlarda da kurslar düzenlenebilir (Tablo 16).

Halk Eğitimi kurslarına boş zaman değerlendirmek için devam eden kursiyerlerin günlük sahip oldukları boş zaman süresinin genellikle 3-5 saat olduğu görülmektedir. Daha sonra 0-2 saat boş zamanı olanlar ve 6-8 saat boş zamanı olanlar gelmektedir. Katılımcıların % 17.7' sinin soruyu cevapsız bırakması günlük boş zaman süresinin günden güne değiştiği için kursiyerlerin kararsız kaldığı şeklinde yorumlanabilir (Tablo 14). Araştırma bulguları bu konuda yapılan diğer araştırmalarla tam olarak olmasa da yakın benzerlikler benzerlik göstermektedir. Kursiyerlerin sahip olmak istedikleri boş zamanın ile sahip oldukları boş zamandan daha uzun olduğu görülmektedir. Bu da sahip olunan boş zamanın yeterince değerlendirilemediği için boş zaman isteğinin olandan çok olmadığından kaynaklanıyor olabilir.

Katılımcıların çalışma sürelerine baktığımızda ki buna ev hanımlarının evde yaptıkları günlük iş süresi de dahildir, genelde 12 saat ve altında çalışanlar olduğu görülmektedir. Günlük sekiz saatin üzerinde çalışanlar % 27.7' dir. Buna rağmen boş zamanlarında Halk Eğitimi kurslarına katılmaktadırlar. Çalışma süresi kısa olanların Halk Eğitimi kurslarına daha çok katıldıkları ve çalışma süreleri arttıkça boş zaman değerlendirmek için Halk Eğitimi kurslarına katılanların oranlarının düştüğü görülmektedir. Bunu boş zamanı çok olanların kendilerini geliştirmeye daha çok fırsat buldukları şeklinde yorumlayabiliriz (Tablo 17).

Kursiyerlerin haftalık çalışma sürelerine baktığımızda %71' inin bu soruyu çalışmadıkları için cevaplamadıkları görülmektedir. Çalışanların genellikle haftada 5 gün çalışıyor oldukları görülmektedir (Tablo 18).

Halk Eğitimi kurslarına boş zaman değerlendirmek için gelenlerin yıllık tatil sürelerine baktığımızda en çok işaretlenen seçeneğin 30 günden fazla seçeneği olduğu bunu 20 gün ve daha az tatil yapanların ve yıllık hiç tatil yapamayanların izlediği görülmektedir. Bu da Halk Eğitimi kurs programlarına devam edenlerin fazla boş zaman değerlendirecek zamanlarının olmadığını göstermektedir (Tablo 22).

Halk Eğitimi kurslarına boş zaman değerlendirmek için katılanların sahip oldukları boş zaman değerlendirme araçlarına baktığımızda ise en çok sahip olunan araçların televizyon, teyp veya müzik seti, gazete-dergi, radyo ve evde beslenen hayvan olduğu en az sahip olunan boş zaman değerlendirme araçlarının ise spor araç malzemeleri, özel oto, video, fotoğraf, bilgisayar, bisiklet olduğu görülmektedir. Kursiyerlerin en fazla sahip oldukları boş zaman değerlendirme araçları bir ev için zorunlu olarak bulunması gereken araçlar ve ortak kullanılan iken özel olarak sahip olunmaları gereken ve maddi olanak gerektiren araçlara yeterince sahip olmadıkları görülmüştür (Tablo 23). Katılımcıların boş zaman değerlendirmek için yeterince araç gerece sahip olduklarını söyleyemeyiz.

d- Boş zaman değerlendirme etkinlikleri ile ilgili bulguların yorumları:

Kursiyerlerin “Her zaman” düzeyinde en çok gerçekleştirdikleri boş zaman etkinlikleri sırasıyla ev işleri yapmak, evde çiçek yetiştirmek, radyo ve teyp dinlemek, yürümek, el işleri yapmak, konuşmak ve sohbet etmek, kitap gazete ve dergi okumak ve televizyon izlemek olduğu görülmektedir.

Kursiyerlerin “Bazen” düzeyinde en çok gerçekleştirdikleri boş zaman etkinlikleri sırasıyla pikniğe gitmek, arkadaş ve aile toplantılarına katılmak, seyahat etmek, televizyon izlemek bulmaca çözmek, tiyatro, sinema veya konsere gitmek, kitap gazete ve dergi okumak, konuşma sohbet, hayal kurmak, spor yapmak, radyo teyp dinlemek, şiir, anı, günlük veya mektup yazmak, tavla, satranç, dama ve kağıt oyunları oynamak şeklindedir.

Kursiyerlerin en az katıldıkları boş zaman etkinlikleri ise kahvehaneye gitmek, halk oyunları oynamak, fotoğrafçılıkla uğraşmak, dernek vb. kurumlarda gönüllü çalışmak, bisiklete binmek, özel oto kullanmak, resim veya karikatür yapmak, şans oyunları oynamak, yabancı dil öğrenmek, bahçe işleri yapmaktır (Tablo 24).

Kursiyerlerin Halk Eğitiminde gerçekleştirebildikleri boş zaman etkinlikleri genellikle el sanatları, konuşma ve sohbet, arkadaş ve aile toplantılarına katılmak, pikniğe gitmek, radyo teyp dinlemek, yürümek ve hayal kurmak olarak sıralanmış olup diğerlerinin yüzdeleri oldukça düşük yada hiç belirtilmemiştir. Bundan da anlaşılabacağı gibi Halk Eğitimi Merkezi kursiyerlere boş zamanlarını yeterince değerlendirme olanağı sağlamamaktadır.

e- Kursiyerlerin Katılmak İstedikleri Halk Eğitimi Kurs Programları Ve Boş Zaman Etkinlikleri İle İlgili Bulguların Yorumları:

Kursiyerlerin katılmak için en çok düzenlenmesini istedikleri Halk Eğitimi kurs programları ve etkinlikleri tiyatroya gitme, sosyal kültürel kurslara katılma, gezi

ve incelemeler, konser, yabancı dil, sergi ve defileler, halk oyunları gösterileri, film gösterimi, spor müsabakaları ve yarışmalar, konferans, açık oturum, toplantı, panel ve seminerler şeklindeki Halk Eğitimi uygulamaları olup genellikle boş zaman değerlendirmeye yöneliktir. En az düzenlenmesi istenilen kur programları ve etkinlikleri ise daktilo kursu, ilkokuma-yazma kursu, sanayi eğitimi kursları, anma ve kutlama günleri, muhasebe kursu, bilgisayar kursu ve mesleki genel bilgi kurslarıdır. Bu da gösteriyor ki kursiyerler sosyal kültürel Halk Eğitimi kursları ve uygulamalarının düzenlenmesini geleneksel hale gelmiş Halk Eğitimi kurslarından daha çok istemektedir. Kursiyerler bir kurum olarak Halk Eğitiminden boş zamanlarını değerlendirmelerine olanak sağlayacak ve yardımcı olacak etkinlikler beklemektedir. Her yıl rutin hale gelen Halk Eğitimi kurslarının açılırken Halk Eğitimi merkezlerinin hitap ettikleri çevrede ihtiyaç belirleme çalışması yapıp ona göre kurslar düzenlenmesi gerekmektedir. Böylece Halk Eğitimi kurslarına daha çok kişi katılacaktır (Tablo 30).

Kursiyerlerin Halk Eğitiminde kurslar dışında en çok düzenlenmesini istedikleri boş zaman etkinlikleri ise piknik gezileri, konser ve müzik dinletileri, sinema ve tiyatro gösterileri, sergi yada fuar gezileri, anne-baba eğitimi, tavla, satranç, masa tenisi vb. müsabakalar, yapılan işlerin sergilenmesi, konferans, panel ve söyleşi gibi toplantılara katılma ve aile planlaması konusunda bilgi verilmesidir (Tablo 35). Tüm bu isteklerin Halk Eğitimi merkezleri tarafından karşılanması Halk Eğitimi merkezlerini örgün eğitim kurumlarının benzeri kurumlar olmaktan kurtaracak ve birer toplum merkezi olmalarını sağlayacaktır.

f- Halk Eğitim Merkezlerinin Kursiyerlerin Boş Zamanlarının Değerlendirmelerine Ne Düzeyde Olanak Sağladığına İlişkin Bulguların Yorumları:

Kursiyerlerin yarısından az fazlası "Halk Eğitiminde boş zamanlarınızı yeterince değerlendirdiğinizi düşünüyor musunuz?" sorusuna evet cevabı vermiştir. Hayır diyenler %12.1 iken kısmen diyenler % 32.9' dur. Kursiyerlerin yarısı Halk Eğitimi Merkezinin boş zamanlarının yeterince değerlendirdiğini düşünse de "Hayır" ve "Kısmen" diyenlerin yarıya yakın olması Halk Eğitimi merkezlerinin bu konuda daha çok çalışması gereğini ortaya çıkarıyor. Bir kısım kursiyerlerin "Evet" demesinde kursiyerlerin boş zamanlarının değerlendirebilecek başka bir örgütlü bir kurumun olmamasından da kaynaklanıyor olabilir (Tablo 32).

Kursiyerlerin kurs sonrasında % 81.0' inin eve dönüyor olması ve çok azının Halk Eğitiminde kalması ve öğretmenleri ile sohbet etme olanağı bulması Halk Eğitimi merkezlerinin örgün eğitim kurumları gibi algılanmasından kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca merkezin katılanların boş zamanlarını değerlendirme fonksiyonlarının derslerle sınırlı olduğu ders dışı boş zaman değerlendirme etkinliklerinin Halk Eğitimi merkezlerinde hiç göz önünde bulundurulmadığından kaynaklanıyor olabilir (Tablo 33).

Kursiyerler tarafından halk eğitim merkezlerinde kursiyerlerin boş zamanlarını geçirmelerine olanak sağlayacak dershaneler dışında mekanların olmadığı belirtilmektedir. Halk Eğitimi merkezlerinin kursiyerlerin boş zamanlarının

daha etkili değerlendirmelerine olanak sağlayabilmesi için dershaneler dışında katin, kütüphane ve spor salonu yada sahası gibi mekanlara ihtiyaı vardır (Tablo 34).

Kursiyerler genellikle Halk Eğitim Merkezlerinin beklentilerini karşılamakta olduğunu belirttikleri görölmektedir (Tablo 37). Bunda Halk Eğitimi Merkezlerinden kurs dışında fazla beklentilerinin olmaması etkili olmuş olabilir.

G- Bireysel Özelliklerle Boş Zaman Değerlendirme Olanakları Ve Boş Zaman Değerlendirme Etkinlikleri Arasında Anlamalı Bir Farklılık Bulunup Bulunmadığına İlişkin Bulguların Yorumları:

Kadınlar teyp veya müzik setine ve televizyona erkeklerden daha çok sahip iken erkeklerin ise spor araç ve malzemelerine kadınlardan daha çok sahip oldukları görölmüştür. Kadınların ve erkeklerin radyo, video, bilgisayar, gazete ve dergi, bisiklet, özel oto, , fotoğraf makinesi ve evde beslenen hayvana sahip olma düzeyleri arasında farklılığa rastlanmaması bu olanaklara sahip olma düzeylerinin birbirine yakın olduğunu göstermektedir (Tablo 23- a).

20 yaş ve altında olan kursiyerlerin diğer yaş gruplarına göre daha yüksek oranda teyp veya müzik setine sahip olmaları bu aracın gençlerin hayatında önemli bir yer tutması ile açıklanabilir. 46 yaş ve üstünde olanların ise diğer yaş gruplarına göre diğerlerine göre daha yüksek olması, otomobilin pahalı bir araç olması ve tükemizde sahip olabilmek için belli bir ekonomik birikim gerektirmesiyle açıklanabilir. Diğer boş zaman değerlendirme araçları ve yaş düzeyleri arasında

anamlı bir farklılığa rastlanmamamsı bu olanaklara değişik yaş gruplarının birbirine yakın düzeyde sahip oldukları anlamına gelmektedir (Tablo 23- b).

Bekarların boş zaman değerlendirme olanaklarından teyp veya müzik setine, radyoya, bilgisayara ve bisiklete evli olanlardan daha yüksek düzeyde sahip oldukları görölmesi bu bekarlar tarafından daha çok tercih edildiğini göstermektedir. Evlilerin ise bekarlara göre ekonomik durumları daha iyi olduğu için daha yüksek düzeyde özel otoyoya sahip oldukları görölmemektedir. Bekarların ve evlilerin aşağı yukarı eşit düzeyde sahip oldukları boş zaman değerlendirme olanakları ise; televizyon, video, gazete ve dergi, spor araç ve malzemeleri, fotoğraf makinesi ve evde beslenen hayvandır (Tablo 23- c).

Lise mezunları okur-yazar, ilk ve ortaokul mezunların ve yüksek okul ve fakölte mezunlarına göre daha yüksek düzeyde radyo sahibi olmaların radyoya daha çok ilgi duydukları anlamına gelmektedir. Yüksek okul ve fakölte mezunları diğer eğitim düzeylerine göre daha yüksek düzeyde gazete ve dergi sahibi oldukları görölmesi bu eğitim düzeyinde olanların okumaya daha çok önem vermeleri ile açıklanabilir. Ayrıca yüksekokul ve fakölte mezunları diğer eğitim düzeylerine göre daha yüksek düzeyde özel otoyoya sahip olmaları bu grubun ekonomik durumunun iyi olduğu şeklinde yorumlanabilir. Teyp veya müzik seti, televizyon, bilgisayar, bisiklet, spor araç ve malzemesi, fotoğraf makinesi ve evde beslenen hayvan sahibi olma durumu eğitim düzeyleri arasında bir farklılık yaratmamıştır (Tablo 23- d).

Genellikle sahip olunan boş zaman değerlendirme olanakları ile cinsiyet, yaş, medeni durum ve eğitim durumu gibi bireysel özelliklerle boş zaman değerlendirme olanakları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaması bu olanaklara herkesimin aynı düzeyde sahip olduklarını göstermektedir.

Cinsiyete göre boş zaman etkinliklerine katılma düzeyine baktığımızda (Tablo 24-a) erkeklerin “Her zaman” düzeyinde hiç ev işi yapmadıkları, “Bazen” düzeyinde ise kadınlardan yüksek oranda ev işleri yaptıklarını görmekteyiz. Bu da ev işlerinin kadınların işi olarak algılanmasıyla açıklanabilir. Erkeklerin yarısı “Hiçbir zaman” ev işleri yapmadıklarını belirtirken ev işi yapmayan kadınların oranı ancak % 4.6’ dır. Kadınların erkeklerden daha çok el işi yapmaları, evde çiçek yetiştirmeleri, bu tür etkinliklerin kadınlara özgü algılanması ile açıklanabilir. Erkeklerin kadınlardan daha yüksek oranda spor yaptıkları ve bisiklete bindikleri, yabancı dil öğrendikleri, kahvehaneye gittikleri, tiyatro, konser veya sinemaya ve kütüphaneye gittikleri görülmekte. Bu da gerçekleştirilen boş zaman etkinlikleri ile toplumsal rollerinin algılanışının paralellik taşımakta olduğunu göstermektedir. Diğer boş zaman etkinlikleri cinsiyete göre farklılık göstermemiştir.

Yaşa göre boş zaman değerlendirme etkinliklerin düzeyine baktığımızda (Tablo 24. b) gençlerin yetişkin ve yaşlılardan daha yüksek bir oranda radyo ve teyp dinlemekte, hayal kurmakta, şiir, anı, günlük veya mektup yazmakta, koleksiyon yapmakta ve kütüphaneye gitmekte oldukları görülmektedir. Yaşlıların ise yetişkin ve gençlerden daha yüksek bir oranda bahçe işleri yapmakta oldukları görülmektedir. Gençlerle yetişkin ve yaşlıların gerçekleştirdikleri boş zaman etkinlikleri farklılık göstermektedir. Yani her yaşın kendine özgü boş zaman etkinlikleri vardır.

Medeni duruma göre boş zaman değerlendirme etkinliklerin düzeyine baktığımızda (Tablo 24. c); bekar olanların evli olanlara göre boş zamanlarında daha yüksek düzeyde radyo ve teyp dinlemekte, hayal kurmakta, bisiklete binmekte, şiir, anı, günlük ve mektup yazmakta, koleksiyon yapmakta, ve kütüphaneye gitmekte oldukları görülmektedir. Evli olanların ise bekarlara göre boş zamanlarında daha fazla ev işleri yaptıkları, el işi ve bahçe işleri yaptıkları görülmektedir. Buna göre bekar olanların daha çok boş zaman etkinliklerine katıldıkları ve evli olanların ise boş zaman etkinliklerin daha çok ev ile ilgili işlerle olduğu söylenebilir.

Eğitim düzeyine göre boş zaman değerlendirme etkinliklerin düzeyine baktığımızda (Tablo 24. d); Okur-yazar, ilk ve ortaokul mezunlarının boş zamanlarında ev işleri yapma ve el işleri yapma düzeyinin diğer gruplara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu da eğitim düzeyi düşük olanların boş zamanlarında yapabilecekleri boş zaman etkinliklerini bilmediklerini ve ev ile ilgili işleri yaptıklarını, boş zaman değerlendirme ile ev işi yapmanın birbirine girdiğini göstermektedir. Lise mezunlarının boş zamanlarında diğer eğitim düzeyinde olanlara göre “Bazen” düzeyinde daha fazla kitap, gazete ve dergi okudukları ve kafeye gittikleri ve “Her zaman” düzeyinde yabancı dil öğrendikleri görülürken, yüksekokul ve fakülte mezunlarının boş zamanlarında diğer eğitim düzeyinde olanlara göre “Her zaman” düzeyinde daha çok kitap, gazete ve dergi okudukları, “Bazen” düzeyinde ise daha çok ev işleri yaptıkları, el işleri yaptıkları, yabancı dil öğrendikleri, seyahat ettikleri görülmektedir. Bu da eğitim düzeyi yükseldikçe boş zaman etkinliklerinde çeşitlilik ve seçicilik görülmektedir.

BÖLÜM V

ÖZET, SONUÇ ve ÖNERİLER

Özet

Sanayi devrimi sonrasında çalışanların zamanı, çalışma zamanı ve çalışma dışı zaman olarak ikiye ayrıldı. Sanayi devriminin yeni gerçekleştiği dönemlerde çalışma süreleri oldukça uzundu. Çalışma dışı zamanlar kısa ve insanlar ancak evlerine gidip ancak uyuyacak zaman bulabiliyorlardı. İşçi ve işverenler arasında uzun yıllar süren mücadeleler sonrasında çalışma süreleri kısaldı. Bu da iş dışındaki zamanın artmasını sağladı.

Çalışma dışı zamanlarda insanlar uyurlar, yemek yerler ve diğer bedensel ihtiyaçlarını giderirler ve ailesi ile ilgilenirler. Tüm bu ihtiyaç ve zorunlulukların dışında kalan ve bireyin kendi inisiyatifinde kullandığı ve kendini geliştirdiği zamana ise boş zaman denir. Boş zamanın ortaya çıkmasıyla birlikte değerlendirilmesi sorunu gündeme gelmiştir.

Boş zamanların iyi değerlendirilmemesi durumunda kişilerde ruhsal bozukluklar, suça yönelme ve kötü alışkanlıklara kazanma söz konusu

olabilmektedir. Bununla beraber boş zamanların çeşitli boş zaman etkinlikleriyle iyi değerlendirilmesi durumunda kişiye bir çok yararı vardır.

Boş zamanların çeşitli etkinliklerle olumlu bir şekilde değerlendirilmesi bir medeniyet ve eğitim sonucudur. Boş zamanların iyi değerlendirilebilmesi için kişinin iyi bir eğitim alması hatta boş zaman eğitiminden geçmesi gerekir. Bu nedenle eğitim kurumlarının görevlerinden biri de bireylere boş zamanlarını iyi ve yararlı bir şekilde nasıl değerlendireceklerini öğretmek ve boş zaman değerlendirme alışkanlığı kazandırmaktır

Bu görev örgün eğitimin olduğu kadar Halk Eğitiminin de görevidir ve yasalar bunu emrederken, bir taraftan da Halk Eğitimine katılanlar da boş zaman değerlendirmek amacı gütmektedirler.

Bu araştırmada, Halk Eğitimi Merkezlerini kurslarına boş zamanlarını değerlendirmek için katılan kursiyerlerin bireysel özelliklerinin neler olduğu, boş zaman değerlendirme alışkanlıkları, boş zaman değerlendirme ile ilgili görüş ve beklentileri ile katıldıkları Halk Eğitimi kurslarının boş zamanlarını değerlendirmelerine hangi düzeyde etkili olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmada Ankara'nın Altındağ, Çankaya, Etimesgut, Gölbaşı, Keçiören, Mamak, Yenimahalle, Sincan Halk Eğitimi Merkezleri çalışma evreni olarak alınmıştır. Önce adı geçen bu merkezlere 1997-1998 Öğretim Yılı Bahar Döneminde devam eden tüm kursiyerlere (1753 kişi) beş soruluk ön araştırma anketi uygulandı. Bu anketle kursiyerlerin Halk Eğitimi Kurslarına katılma nedenleri belirlendi. Halk

Eğitimi kurslarına boş zamanlarını değerlendirmek için devam ettiğini belirten 753 kursiyer tespit edildi.

İkinci anket için araştırmanın örneklemine 247 kursiyer girmiştir. Ancak bazı kursiyerlerin devamsızlığı nedeniyle ulaşılamaması ve bazı anketlerin eksik ve hatalı doldurulması nedeniyle 231 anket değerlendirmeye alınmıştır. Böylece, toplam 231 kursiyer, rneklemi oluşturmuştur.

Araştırma tarama modelindedir. Verilen bu amaçla geliştirilen bilgi toplama aracı yolu ile 1997-1998 ğretim yılında yukarıda bulunan sekiz Halk Eğitim'nde eğitim gören 231 kursiyerden elde edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulguları şu şekilde özetleyebiliriz:

Halk Eğitimi kurslarına boş zamanlarını değerlendirmek için katılan kursiyerlerin tamamına yakını kadındır ve yarıdan fazlası 20 yaş ve altında olan kursiyerlerdir. Dörtte üçü ise bekar kursiyerlerdir.

Halk Eğitimi kurslarına boş zamanlarını değerlendirmek için katılan kursiyerlerin yarısı olup okur yazarların ve ilkokul mezunu olanların toplam oranları ise ancak % 15.2' dir.

Kursiyerlerin $\frac{3}{4}$ ' apartman dairesinde oturmaktadır.

Kursiyerlerin yarıdan fazlası anne-baba ve kardeşleriyle yaşamaktadır.

Gelir düzeyi yüksek olan kursiyerlerin Halk Eğitimi kurslarına boş zaman değerlendirmek için daha çok katıldığı görülmektedir.

Kursiyerlerin 1/3'üne yakını kendine boş zamanı "Ev işlerinden, uykudan ve aileme ayırdığım zamandan arta kalan zamandır" şeklinde tanımlarken, % 22.9' u ise "Boş zaman diye bir şey olduğunu düşünmüyorum" şeklinde cevap vermiştir.

Kursiyerlerin 1/3'ü günlük 3-5 saat arası boş zamana ihtiyaç duyduklarını belirtmektedir.

Kursiyerlerin yarısından fazlası boş zamanlarını evinde geçirirken boş zamanlarını Halk Eğitiminde geçirenlerin tüm kursiyerlerin ¼'ünden fazladır.

Kursiyerlerin tamamına yakını boş zamanlarını başkaları ile birlikte geçirmektedirler.

Halk Eğitimi kurslarına boş zamanlarının değerlendirmek için katılan kursiyerler genellikle el sanatları, bilgisayar kursuna ve makine nakşı kursuna devam etmektedir.

Kursiyerlerin ¾'ü 8 ay süreli kurslara devam etmektedir.

Halk Eğitimi kurslarına boş zamanlarını değerlendirmek için katılan kursiyerlerin 3/5'i daha önce herhangi bir halk eğitim kursuna katılmamış ve ilk defa kurslara katılmaktadır.

Kursiyerler kurslara genellikle hafta içi sabahları, öğlenden sonra ve tam gün devam etmektedirler.

Kursiyerlerin katılmak isteyipte katılamadıkları Halk Eğitimi kurs programlarına katılmama nedenleri genel olarak; boş zamanlarının olmaması, bu kursların düzenlenmemesi ve kurs saatlerinin uygun olmaması şeklindedir

Halk Eğitimi kurslarına boş zaman değerlendirmek için devam eden kursiyerlerin yarısına yakının günlük 3-5 saat boş zamanı var.

Kursiyerlerin 4/5'i herhangi bir işte çalışmıyor ve ev kadınıdır.

Kursiyerlerin yarısının günlük çalışma süresi (Ev kadınları için ev işlerinin süresi) 8 saat ve daha azdır.

Kursiyerlerin yaklaşık 4/5'ine yakını yıllık izin ve tatil yapmaktadır.

Kursiyerlerin sahip oldukları boş zaman olanakları televizyon, müzik seti, gazete, dergi ve radyo gibi araçlar olup; spor araç ve malzemeleri, özel oto, video, fotoğraf makinesi, bilgisayar ve bisiklet gibi araçlara çok az kişinin sahip olduğu görülmüştür.

Halk eğitim kurslarına boş zamanlarını değerlendirmek için katılan kursiyerlerin “Her zaman” düzeyinde en çok gerçekleştirdikleri boş zaman etkinlikleri; ev işleri yapmak, evde çiçek yetiştirmek, radyo ve teyp dinlemek, yürümek, el işleri yapmak, konuşma ve sohbet, televizyon izlemek ve hayvan beslemektir. “Bazen” düzeyinde gerçekleştirdiklerini belirttikleri etkinlikler içinde en çok gerçekleşen etkinlikler; pikniğe gitmek, arkadaş ve aile toplantılarına katılmak, seyahat etmek, televizyon izlemek, bulmaca çözmek, kitap, gazete ve dergi okumak,

konuşma ve sohbet, hayal kurmak, spor yapmak ve tiyatro sinema veya konsere gitmektir.

Kursiyerlerin en az gerçekleştirdikleri boş zaman etkinlikleri ise kahvehaneye gitmek, halk oyunları oynamak, fotoğrafçılıkla uğraşmak, özel oto kullanmak, dernek vb. kurumlarda gönüllü çalışmak, bisiklete binmek, resim veya karikatür yapmak, yabancı dil öğrenmek ve bahçe işleri yapmaktır.

Kursiyerlerin Halk Eğitimi Merkezinde gerçekleştirebildikleri boş zaman etkinlikleri genellikle sınırlı olup sırasıyla; el işleri yapmak, konuşma ve sohbet etmek, arkadaş ve aile toplantılarına katılmak, yürümek şeklindedir.

Kursiyerlerin boş zamanlarını değerlendirmek için en çok düzenlenmesini istedikleri Halk Eğitimi kurs programları ve etkinlikleri sırasıyla; tiyatro, sosyal kültürel kurslar, gezi ve incelemeler, konser, yabancı dil kursları, sergi ve defileler, halk oyunları gösterileri, film gösterimi, spor müsabakaları ve çeşitli yarışmalar ve konferans, açık oturum, toplantı, panel ve seminerler, mesleki ve genel bilgi kursları, bilgisayar kursu ve muhasebe kursu şeklindedir.

Kursiyerler ayrıca kurslar dışında Halk Eğitimi Merkezlerinde piknik gezileri, konser ve müzik dinletileri, sinema ve tiyatro gösterileri, sergi yada fuar gezileri, anne-baba eğitimi gibi etkinliklerin düzenlenmesini istemektedirler.

Kursiyerlerin yarısı Halk Eğitimi Merkezinde boş zamanlarını yeterince değerlendirdiklerini düşünmektedir. 1/3'ü ise kısmen değerlendirdiklerin düşünürken kursiyerlerin az bir bölümü Halk Eğitim Merkezlerinde boş zamanlarını yeterince değerlendiremediklerini belirtmiştir.

Kursiyerlerin beşte dördü kurs sonrasında hemen eve döndüklerini belirtirken kurs sonrasında Halk Eğitiminde kalan ve kurs sonrasında öğretmenleri ile sohbet eden kursiyerlerin oranlarının toplamı ancak % 5.9' dur. Ayrıca kursiyerlerin dörtte üçüne yakını kurs sonrasında Halk Eğitiminde kalabilecekleri bir yerin olmadığını belirtmişlerdir.

Kursiyerlerin 3/5'i Halk Eğitiminin beklentilerini karşıladığını belirtmişlerdir.

Kursiyerlerin cinsiyeti ile sahip oldukları boş zaman değerlendirme olanaklarından spor araç ve malzemelerine ve televizyon sahibi olmak arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır.

Kursiyerlerin yaşı ile özel otoyol, teyp veya müzik setine sahip olmak arasında anlamlı bir bağımlılığa rastlanmıştır.

Kursiyerlerin medeni durumu ile teyp veya müzik setine, özel otoyol radyo, video, bilgisayar ve bisiklete sahip olma arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır.

Kursiyerlerin eğitim durumu gazete ve dergi, radyo ve özel oto sahibi olma arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır.

Kursiyerlerin cinsiyeti ile ev işi yapma, el işi yapma, bisiklete binme, yabancı dil öğrenme, kahvehaneye gitmek, evde çiçek yetiştirmek, kütüphaneye gitme, seyahat etme düzeyi anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır.

Kursiyerlerin yaşı ile radyo ve teyp dinleme, kitap, gazete ve dergi okuma, pikniğe gitme, hayal kurma, bulmaca çözme, kafeye gitme, şiir, anı, günlük veya

mektup yazma, koleksiyon yapma, bahçe işleri yapma , kütüphaneye gitme, el işleri yapma, yürümek, bisiklete binmek, halk oyunları oynamak, tavla, satranç, dama ve kağıt oyunları oynama, fotoğrafçılıkla uğraşma, ve evde çiçek yetiştirme düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Kursiyerlerin medeni durumu hayal kurma, yabancı dil öğrenme, şiir, an, günlük ve mektup yazma, bahçe işleri yapma, kütüphaneye gitme radyo ve teyp dinleme, ev işleri yapma, el işleri yapma, bisiklete binme ve koleksiyon yapma düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Kursiyerlerin eğitim durumu ile kitap gazete ve dergi okuma ve bahçe işleri yapma düzeyleri arasında anlamlı bir bağımlılık bulunmuştur.

Sonuç

Bu araştırmadan çıkan genel sonuçları şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Halk Eğitimi Merkezlerindeki kurslara katılan kursiyerlerin bu kurslara katılma nedenlerinden biri de boş zaman değerlendirmektir,
2. Halk Eğitim Merkezlerindeki kurslara boş zaman değerlendirmek için katılan kursiyerler genellikle Halk Eğitimi açısından öncelikli olmayan 20 yaş altında, lise mezunu, gecekonduda oturmayan ve ekonomik durumu iyi olan gruplardır,
3. Halk Eğitim Merkezlerindeki kurslara boş zaman değerlendirmek için katılan kursiyerler daha çok toplu olarak gerçekleştirilen boş zaman etkinliklerine katılmakta ve genellikle boş zamanlarını ev ortamında

geçirmekte olup ev dışındaki boş zamanlarını genellikle halk eğitimi kurslarına devam ederek geçirmektedirler,

4. Halk Eğitim Merkezlerindeki kurslara boş zaman değerlendirmek için katılan kursiyerlerin gerçekleştirdikleri boş zaman etkinlikleri genellikle sınırlı etkinliklerdir (Ev işleri ve el işleri yapmak, televizyon izlemek ve radyo dinlemek vb.),
5. Halk Eğitimi Merkezi kursiyerler için boş zaman etkinliklerini çeşitlendirmek açısından bir değişiklik yaratmamaktadırlar. Halk Eğitimi Merkezinde de evlerinde yaptıkları boş zaman etkinliklerinin ancak bazılarını gerçekleştirebilmektedirler,
6. Kursiyerlerin bir kısmı boş zaman kavramını tanımlayamamakta ve boş zaman eğitimine ihtiyaçları vardır,
7. Halk Eğitim Merkezlerindeki kurslara boş zaman değerlendirmek için katılan kursiyerler daha çok el sanatları ve meslek kurslarına devam etmektedirler. Fakat katılmak istedikleri kurs ve etkinlikler ise daha çok sosyal kültürel kurslardır,
8. Halk Eğitim Merkezlerindeki yöneticiler daha çok örgün eğitimden geldikleri için kurslar örgün eğitim kurumlarının eğitim-öğretim takvimi ile başlamakta ve sona ermekte, genellikle yıllık ve hafta içi gündüz kursları şeklinden sürdürülmektedir.

9. Halk Eğitim Merkezlerindeki kurslara boş zaman değerlendirmek için katılan kursiyerlerin boş zaman değerlendirmeye olanak sağlayacak yeterli araç-gereci yoktur, Halk Eğitimi Merkezinde de kursiyerlerin boş zamanlarını değerlendirmelerine imkan sağlayacak araç-gereç, boş zaman geçirecek mekan ve kurslar dışında katılabilecek boş zaman etkinlikleri yoktur,

10. Kursiyerlerin boş zaman değerlendirme açısından Halk Eğitimi Merkezinden beklentileri azdır.

Öneriler

Yapılan bu çalışmanın sonucunda ülkemizde Halk Eğitimi Merkezleri kurslarına katılımı artıracak ve kursiyerlerin boş zamanlarının daha iyi değerlendirmesine yardımcı olabileceği umulan önerileri şu şekilde özetlenebilir:

1. Halk Eğitim Merkezlerindeki kurslar planlanırken kursiyerlere meslek edindirme yanında onların boş zamanlarının değerlendirilmesi amacı da göz önünde bulundurulmalıdır,
2. Halk Eğitim Merkezlerindeki kurslara halk eğitim açısından öncelikli grupların da katılımı sağlanmalıdır,
3. Halk Eğitim Merkezleri kursiyerlere boş zaman değerlendirme olanakları da sağlayacak sosyal-kültürel kurslar ve sosyal etkinlikler düzenlenmeli, boş zaman değerlendirmeye olanak sağlayacak, kütüphane, kafeterya, spor salonu veya tesisleri, sinema, tiyatro vb. mekanlar yaratılmalıdır,

4. Halk Eğitim Merkezleri örgün eğitim kurumlarının benzeri görüntüsünden kurtarılıp, daha çok bir toplum merkezi görünümüne kavuşturulmalıdır,
5. Halk Eğitim Merkezleri boş zamana değerlendirme olanakları kısıtlı olan kursiyerlere boş zaman değerlendirme olanakları sağlamalıdır,
6. Halk Eğitim Merkezlerindeki kurslara katılan kursiyerlere bu merkezler tarafından boş zaman değerlendirme ihtiyacı hissettirilmeli ve boş zamanlarını nasıl değerlendirebileceklerine ilişkin boş zaman değerlendirme eğitimi verilmelidir,
7. Halk Eğitim Merkezlerinde çalışan öğretmen ve usta öğreticiler kurs dışı etkinlikler düzenlemeleri için özendirilmelidirler.

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Halk Eğitimi Merkezleri tarafından düzenlenen kurslara boş zamanlarını değerlendirmek üzere katılan kursiyerlerin demografik özelliklerini, boş zaman değerlendirme alışkanlıklarını, boş zaman değerlendirme ile ilgili görüş, öneri ve beklentilerini belirlemektir.

Bu amaçla veri toplama aracı olarak iki anket geliştirilmiştir. Bu anketlerden birincisinde Halk Eğitimi kurslarına boş zamanlarını değerlendirmek için devam eden kursiyerler belirlenmiştir. İkinci anket ise bu kursiyerlerden örnekleme yolu ile seçilen 231 kursiyere uygulanmıştır.

Sonuçta, Halk Eğitimi kurslarına boş zamanlarını değerlendirmek için katılan kursiyerlerin genellikle Halk Eğitimi açısından hedef kitleye dahil kişiler olmadıkları görülmüştür.

Kursiyerlerin boş zaman değerlendirme olanakları açısından yoksun durumda oldukları ve genellikle boş zamanlarını ev işi yaparak, el işi yapmak, televizyon izleyerek, radyo dinleyerek, arkadaş ve aile toplantılarına katılarak değerlendirdikleri ortaya çıkmıştır.

Kursiyerlerin Halk Eğitimi merkezlerinde boş zamanlarını yeterince değerlendiremedikleri ortaya çıkmış.

Kursiyerlerin devam ettikleri Halk Eğitimi kursları ile uygulanmasını istedikleri Halk Eğitimi kursları ve etkinlikleri arasında farklılık bulunmuştur. Uygulamada daha çok meslek kursları yer alırken, kursiyerlerin beklentileri ise sosyal kültürel kurslar ve etkinlikler yönündedir.

ABSTRACT

This study is conducted with the purpose of determining demographic characteristics, spare time spending habits, opinions, suggestions and expectations about spare time spending of the people that are attending courses organized by Adult Education Centers to spend their spare time.

To collect data two instruments were developed by the researcher. One of them was developed to determine the persons who are attending adult education courses to spend their spare time. The other instrument was developed to determine demographic characteristics, spare time spending habits, and opinions, suggestions and expectations about spare time spending of the 231 Adult Education Course participants that are selected by sampling from the population of people attending Adult Education Courses organized by Adult Education Centers in Ankara, to spend their spare time.

At the end of the statistical analysis it is determined that, the course participants who are attending adult education courses to spend their spare time, generally are not the target persons from the adult education perspective. Because course participants are poor of facilities to spend their spare time effectively, for that reason in their spare time, they usually do house works and hand works, watch TV, listen to radio and go to peer and family meetings.

The other finding of this study is, course participants do not spend their spare time effectively at adult education centers.

In addition to this, it is found that, there is a difference between the courses that the participants are attending and the courses that they are expecting. This means that, although present courses are mostly vocational courses, course participants want to attend social, cultural courses and activities.

KAYNAKÇA

ABADAN, Nermin, **Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri**,
Ankara:AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No: 135-117, 1961.

APPLEBAUM, Herbert, "İş ve Boş Zaman", **Cogito (Çalışmak Yorar)**, YKY,
(Çeviren: Nermin Saatçioğlu) S.12, 1997, s. 47-52.

ARGIN, Şükrü, "Boş Zamanların Toplumsal Anlamı Üzerine Notlar", **Birikim**, S.
43, 1992, s. 29-41.

ArtıHaber, "21. Yüzyılın meslekleri", S. 11, 1998.

ASLANYÜREK, Şükrü ve Yarcan, Şükrü, **Boş Zaman Dinlence ve Turizm**, (Ders
Notları) İstanbul: BİÜ, Ön lisans Yüksek Okulu, 1979.

ATALAY, Beşir ve diğerleri, **Türk Aile Yapısı Araştırması DPT Sosyal Planlama**
Genel Müdürlüğü, 1993.

AYHAN, Serap, "Halk Eğitiminde Katılma ve Ankara'daki Halk Eğitimi
Merkezlerinde Açılan Kurslara Katılanların Demografik Özellikleri,
Katılmalarına Gütüleyen Etmenler ve Programa İlişkin Görüşleri"
(Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara: AÜ Eğitim Bilimleri Fakültesi, 1988.

———, "Halk Eğitiminde Katılma İle İlgili Araştırmalar", **Eğitim Bilimleri**
Fakültesi Dergisi Ankara: AÜ Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, C. 23 S. 21,
1990, s. 307-332.

AYTAÇ, Ömer, “Elazığ’ ın Mustafa Kemal Paşa Mahallesi’ nde Oturan Aile Başkanlarının Boş Zaman Etkinliklerinin Sosyolojik Açıdan İncelenmesi”(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Elazığ:Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Ana Bilim Dalı, 1991.

BAMBERGER, Richard, “Boş Zamanları Değerlendirmede Kitabın Rolü”, **Boş Zamanları Değerlendirme Semineri (7-14 Nisan 1964)**, İstanbul: Halk Sağlığı Komitesi, 1966, s. 12-15.

BELGE, Murat, “Lale Devri” **Cogito (Çalışmak Yorar)**, YKY, S. 12, 1997, s. 107-112.

BODUR,Feyyaz, “Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Eğilimleri”,(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Eskişehir:AÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1988.

BOZ, Cumhur Menderes. **Boş Zamanların Ekonomik Olarak Hesaplanması ve Refaha Katkısı**, Ankara: DPT SPB, 1990.

CEMAL, Mustafa, **Eşitlikçi Toplamlar** (Birinci Baskı), İstanbul: Belge Yayınları, Kuramsal Dizi, 1996.

COŞKUN, Sadullah, “Ankara Üniversitesi Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Sorunu”(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara:AÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1985.

ÇORBACI, Abdulkadir, “Tatil Köylerinde Boş Zaman Değerlendirme Faaliyetlerinde Türk Kültür Motiflerinin Kullanımı” (Yayınlanmamış Doktora Tezi) İstanbul:İÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm Anabilim Dalı, 1993.

ÇUBUKÇU, Aydın, “Haftada Bir Gün Dinlenir Yedi Gün Çalışırız!” **Evrensel Pazar** Yıl:1, S.1, Eylül 1998, s. 3-4.

DEBORD, Guy, **Gösteri Toplumu ve Yorumlar**, (Çevirenler: Ayşen Ekmekçi ve Oktay Taşkent) Ayrıntı yayınevi, i. Baskı 1996.

DEMİRAY, Uğur, **Açık Öğretim Fakültesi Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Eğilimleri**, Eskişehir:AÜ Yayınları No: 252, Açık Öğretim Fakültesi Yayın No: 121, 1987.

DÖNMEZER, Sulhi, **Çocuk ve Gençlik Suçluluğunda Boş Zamanların Rolü**, İstanbul: İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası, c. xxx, S.1/2 den ayrı basım, 1964.

DPT, **Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989) 1988 Yılı Programı**, Ankara: DPT Yayın NO: 2118, 1988.

———, **Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı 1990-1994**, Ankara: DPT Yayın No:2174, 1989.

———, **Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı Öncesinde Gelişmeler 1984-1988**, Ankara: 1990.

———, **Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı 1993 Yılı Programı Destek Çalışmaları (Ekonomik ve Sosyal Sektörlerdeki Gelişmeler)**, Ankara: 1993.

DÜZGÖREN, Bahar Öcal, “Oblomov-Şoltz Aralığında Oynanan Oyun”, **Cogito (Çalışmak Yorar)**, YKY S. 12, 1997, s. 133-152.

ECO, Umberto, “Zeki Bir Tatil Nasıl Yapılır?”, (Çev,Kemal Atakay), **Cogito (Çalışmak Yorar)**, YKY, S. 12, 1997, s. 191-194.

EĞİTİCİ ÇALIŞMALAR YÖNETMELİĞİ 25,5,1983 Tarih ve 18057 Sayılı Resmi Gazete.

GEDİKOĞLU, Şevket, **Türkiye’ de Yaygın Eğitimden Çağdaş Halk Eğitime**, Ankara:Gül Yayınevi, 1991.

GENÇLİK SERVİSLERİ MERKEZİ, **GSM İle Dünya Sizin** (Broşür) , Ankara, 1996.

GERAY, Cevat, **Halk Eğitimi**, Ankara:AÜ Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, 1978.

———, **Halk Eğitimi Siyasetleri ve Sorunlar**, Ankara: AÜ EBF Dergisi, c. 26 S. 2 den ayrı baskı, 1995.

GORZ, Andre, **İktisadi Aklın Eleştirisi** (Çeviren: Işık Ergüden), Birinci basım, İstanbul:Ayrıntı yayınları, 1995.

GÖKÇE, Birsen, “Gençlik ve Boş Zaman”, **Milliyet**, 7 Ağustos 1979.

GÖKMEN, Hülya ve diğerleri, **Yükseköğrenim Öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinlikleri Kendilerini Gerçekleştirme Düzeyleri**, Ankara:MEG ve SB Yayınları 456,1985.

İBRAHİM, Hilmi, “Atipik Boş Zaman Davranışları”, **Cogito (Çalışmak Yorar)**, YKY, S. 12, 1997, s. 181-190.

İNAN, M, Rauf, “Köylerde Boş Zamanları Değerlendirme Köyümüzün Kaderi” **Boş Zamanları Değerlendirme Semineri (7-14 Nisan 1964)**, İstanbul: Halk Sağlığı Komitesi, 1966, s. 32-48.

———, **Orta Avrupa’ da Gelişmenin ve Demokrasinin Temeli:Eğitim**, Ankara:Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları Faydalı Eserler Dizisi:9, 1971.

İNAN, Şefik, **Köylerde Boş Vakitlerin Tanzimi**, İstanbul: Dahiliye Vekaleti Yayınlarından, Seri:1, S. 3, 1945.

KARASAR, Niyazi, **Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler** (4. Basım) Ankara:1991.

KAZGAN, Gülten, “Toplum Kalkınmasında Boş Zamanları Değerlendirme Yolları”, **Boş Zamanları Değerlendirme Semineri (7-14 Nisan 1964)**, İstanbul: Halk Sağlığı Komitesi, 1966, s. 24-31.

KEMALOĞLU, Murat, “Gökyüzünde İki Gökkuşluğu Gördüm”, **Cogito (Çalışmak Yorar)**, YKY , S. 12, 1997, s. 201-212.

KILBAŞ, Şükran, “Ankara Yenimahalle ve Çankaya Gençlik Merkezleri’ ne İlişkin Görüşleri” (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1989.

KÖKNEL, Özcan, **Cumhuriyet Gençliği ve Sorunları**, İstanbul: Cem Yayınevi Kültür Dizisi, 1981.

LAFARGUE, Paul, “Tembellik Hakkından Seçmeler” **Cogito (Çalışmak Yorar)**, YKY, S. 12, 1997, s.11-22.

LOWE, John, **Dünyada Yetişkin Eğitime Toplu Bakış** (Çev.: Turhan Oğuzkan), Ankara: Unesco Türkiye Milli Komisyonu, 1985.

MANGIR, Mine ve Yaşare AKTAŞ, **Gecekondu Gençliğinde Boş Zaman Etkinlikleri**, Ankara: AÜ Ziraat Fakültesi Yayını No: 1268, 1992.

MEG ve SB, **Gençliğin Serbest Zaman Faaliyetleri I**, Gençlik Şurası Ön Çalışma Raporu Ankara, 1988 a.

MEG ve SB, “Beş Yıllık Kalkınma Planları Yıllık Programlarında (1968-1988) Gençlik”, **I, Gençlik Şurası**, Ankara: Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 1988 b.

MEB ÇYEGM, **Halk Eğitim Merkezleri 1995/1996 Öğretim Yılı faaliyetleri**, Ankara, 1996.

MİLLİ EĞİTİM TEMEL KANUNU (1739 S.K) Resmi Gazete, 14574; 24 Haziran 1973.

MÜNİROĞLU, Sürhat, “Uyumsuz Çocukların Eğitiminde Boş Zaman Etkinliklerinin Rolü” **Çağdaş Eğitim**, Yıl: 21, S. 218, 1996, s. 24-25.

ÖNDER, İzzettin, “Tembellik Hakkı” **Cogito (Çalışmak Yorar)**, YKY, S. 12, 1997, s. 73-78.

RESMÎ GAZETE, Yedinci Beş Yıllık (1996-200) Kalkınma Planının Onaylandığına İlişkin 18,7,1995 tarih ve 374 nolu TBMM Kararı, 1995.

RUSEL, Bertrand, **Aylaklığa Övgü**, (Çev.: Mete Ergin) Altın Kitaplar Yayınevi, 1969, s. 61-73.

TALAS. Cahit, **Toplumsal Politika**, (İkinci basım) Ankara: İmge yayınevi, 1990.

TATLIDİL, Ercan, **Kentleşme ve Gecekondu**, İzmir: EÜ Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 47, 1989.

TEZCAN, Mahmut, “Hafta Tatilleri ve Boş Zamanları Değerlendirme” **Bilim ve Teknik Dergisi**, TÜBİTAK C. 7, S 83, 1974.

———, “Hobi (Hobby) Nedir?”, **Bilim ve Teknik Dergisi**, C. 10, S 111, 1977 a,

———, “Çocuk ve Boş Zaman Uğraşları”, **Bilim ve Teknik Dergisi** C. 10, S 112, 1977 b.

———, “Tatil ve Boş Zamanların Değerlendirilmesi”, **Eğitim ve Bilim**, C. 2, S 9, 1977 c.

———, “Yaşlılıkta Boş Zamanların Değerlendirilmesi”, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, C. 15, S 2, 1982, s. 179-191.

———, “Gençlikte Serbest Zamanların Değerlendirilmesi”, **Aile ve Çocuk**, İstanbul: Ak Yayınları, 1985.

———, “1991 Yılında Ülkemiz Ailesinde Boş Zamanları Değerlendirme Sorunu Üzerine” **Türkiye Aile Yılığ**, 1991, s. 357-359.

———, **Boş Zamanlar Sosyolojisi**, Ankara: AÜ Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No: 174, 1993.

TÜRKİYE ÇALIŞMA KAMPLARI TEŞVİK DERNEĞİ, “Gönüllü Çalışma Kampları ve Boş zamanların Değerlendirilmesi” **Boş Zamanları Değerlendirme Semineri (7-14 Nisan 1964)**, İstanbul: Halk Sağlığı Eğitimi Komitesi, 1966, s. 77-79.

ULUTAK, İlknur, “Kitle İletişim Araçları ve İletişim Ortamlarının Boş Zaman Değerlendirilmesi Açısından Bir Yüksek Öğrenim Kurumunda Sınanması” (Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi), Eskişehir: AÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1988.

VEBLEN, Thorstein, “Açıkça Görülen Serbest Zaman” (Çeviren: Salman, Yurdanur ve Filiz Aydoğan) **Cogito (Çalışmak Yorar)**, YKY, S. 12, 1997, s. 29-46.

YILDIRAK, Nurettin, **Toplumsal-Ekonomik Durumları ve Sorunlarıyla Türkiye’de Köy Çocukları**, Ankara: 1990.

EKLER

EK-A: ARAŞTIRMA İZNİ

EK-B: ANKET FORMU A (ÖN ÇALIŞMA ANKETİ)

EK-C: ANKET FORMU B (BOŞ ZAMAN DEĞERLENDİRME ANKETİ)

EK-A: ARAŞTIRMA İZNİ

KONU :Anket çalışması.

VALİLİK MAKAMINA
ANKARA

Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halk Eğitimi Anabilim Dalı 94603708 numaralı Yüksek Lisans öğrencisi Ömer SAYGIN'ın İlimiz Merkez İlçe Halk Eğitim Merkezlerine devam eden kursiyerlere "Boş Zaman Değerlendirme" konulu Anket çalışması yapmak isteğine ilişkin Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'nün 9.Şubat 1998 tarih ve B.30.2.ANK.O.El.00.00-607 sayılı yazısı incelenmiştir.

Adı geçen öğrencinin İlimiz 8 Merkez İlçe Halk Eğitim Merkezlerinde Anket çalışması yapması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızda Uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

EKLER

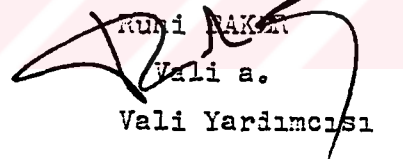
EK:1.Anket formu(10 sayfa)

Bençet İAVUZ

Milli Eğitim Müdürü

O L U R

12/2/1998

Rumi AKKAR

Vali a.

Vali Yardımcısı

Hangi bölüm gün ve sayılı yazısına karşılık olduğunun bildirilmesini rica ederim.

EK-B: ANKET FORMU A
(ÖN ÇALIŞMA ANKETİ)

ANKET FORMU
(A)

Sayın Kursiyer,

Bu anket halk eğitimi merkezlerindeki kurslara devam eden kursiyerlerin kursa katılma nedenlerini belirlemek için hazırlanmış bir ön araştırmadır. Ankete verilen cevaplar daha sonra yapılacak olan bir yüksek lisans araştırması için ulaşılacak kişileri belirlemeye yarayacaktır.

Size ulaşabilmemiz için, anketin boş bırakılan yerlerini okunaklı ve eksiksiz bir şekilde doldurunuz. İşaretlemeniz istenen soruların karşısındaki parantezin içini (X) işareti ile doldurunuz. Yardımlarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Ömer SAYGIN
Ankara Üniversitesi
Sos. Blm. Enst. Yük. Lis. Öğr.

1. Adınız-soyadınız:.....

2. Kursa devam ettiğiniz halk eğitimi merkezi:.....

3. *Şu an* devam ettiğiniz kursun adı:.....

4. Kursa devam ettiğiniz günleri ve saatleri belirtiniz (*Günlerin karşısına (X) işareti koyunuz, başlama ve bitiş saatlerini boş bırakılan yere yazınız*)

<i>Kurs Günü</i>	<i>Kursun Başlama Saati</i>	<i>Kursun Bitiş Saati</i>
() Pazartesi	(.....)	(.....)
() Salı	(.....)	(.....)
() Çarşamba	(.....)	(.....)
() Perşembe	(.....)	(.....)
() Cuma	(.....)	(.....)
() Cumartesi	(.....)	(.....)
() Pazar	(.....)	(.....)

5. Halk eğitimi kurslarına katılma nedenleriniz nelerdir? (*En fazla önem verdiğiniz 3 seçeneği karşısındaki parantezin içine önem sırasına göre (1, 2, 3) diye işaretleyiniz*)

- () a. Bir meslek öğrenmek için,
- () b. Mesleğimi geliştirmek için,
- () c. Kendimi geliştirmek için,
- () d Boş zamanlarımı değerlendirmek için,
- () e. Yeni insanlarla tanışmak ve arkadaş edinmek için,
- () f. Günlük hayatımda değişiklik olsun diye,
- () g. Çocuklarıma yardım etmek için,
- () h. Başka (Belirtiniz):.....

Anketimiz bitmiştir. Teşekkür ederim.

EK-C: ANKET FORMU B
(BOŞ ZAMAN DEĞERLENDİRME ANKETİ)

Sayın Kursiyer,

Bu anket formu, halk eğitimi kurslarına "boş zamanlarını değerlendirmek için" devam eden kursiyerlerin halk eğitimi merkezlerinden bu konudaki beklenti, görüş ve önerilerini belirlemek amacıyla yapılan bilimsel bir araştırma için geliştirilmiştir.

Araştırmanın amacına yönelik olarak geliştirilen bu anket, halk eğitimi kurslarına "boş zaman değerlendirmek için" katılan kursiyerlere uygulanmaktadır.

Adınızı ve soyadınızı yazmanız istenmeyen bu anket formu ile elde edilecek bilgiler bilimsel amaçla kullanılacak olup hiçbir şekilde halk eğitim merkezi yetkililerine veya başka kişilere verilmeyecektir. Bu nedenle tüm soruları hiçbir etki altında kalmadan, samimiyetle ve doğru olarak cevaplamanız beklenmektedir.

ANKET CEVAPLAMA YÖNERGESİ

1.Soruları ve açıklamaları dikkatle okuyarak;

a) İşaretlemeniz istenen sorularda size uygun olan seçeneğin yanındaki parantezin içine (X) işareti koyunuz.

b) Yazarak cevaplamanız istenen sorularda, sorunun hemen altında bırakılan boşluğa okunaklı bir yazı ile cevabı yazınız.

2.Anlaşılmayan bir soru yada seçenek olursa çekinmeden anketi uygulayan görevliye sorunuz, size yardımcı olacaktır.

3.Anketi cevaplamanız bittikten sonra cevaplarınızı bir kez daha kontrol edip hata ya da eksiklerinizi düzeltiniz.

4. Anket formunu eksiksiz doldurunuz.

Anketi cevaplandırarak sağlayacağınız katkılarınız için teşekkür ederim.

Ömer Saygın
Ankara Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Halk Eğitimi Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

ANKET FORMU
(B)

1- Cinsiyetiniz?

- ☐ a- Kadın
☐ b- Erkek

2- Yaşınız?

- ☐ a- 20 ve daha altı
☐ b- 21-45 arası
☐ c- 46 ve daha üstü

3- Medeni durumunuz?

- ☐ a- Bekar
☐ b- Evli

4- Eğitim durumunuz

- ☐ a- Okuma-yazma bilmiyor
☐ b- Okur-yazar
☐ c- İlkokul mezunu
☐ d- Ortaokul mezunu
☐ e- Lise mezunu
☐ f- Yüksek okul mezunu
☐ g- Fakülte mezunu

5. Oturduğunuz konut tipi?

- ☐ a- Gecekondu
☐ b- Apartman dairesi
☐ c- Lojman
☐ d- Villa
☐ e- Başka (Belirtiniz):.....

6- Kimle birlikte yaşıyorsunuz?

- ☐ a- Annem babam ve kardeşlerimle
☐ b- Eşim ve çocuklarımla
☐ c- Kardeşimle
☐ d- Arkadaşlarımla
☐ e- Yalnız
☐ f- Diğer (belirtiniz):.....

7- Sizin ve ailenizin aylık geliri ne kadar?

- ☐ a- 22 Milyon 9 yüz bin TL (Asgari ücret)
- ☐ b- 23 milyon - 50 Milyon TL arası
- ☐ c- 51- 75 Milyon TL arası
- ☐ d- 76 - 100 Milyon TL arası
- ☐ e- 101 Milyon TL ve üstü

8- Aşağıdaki boş zaman tanımlarından hangisi size daha çok uymaktadır?

- ☐ a- Çalışma, uyku ve diğer temel ihtiyaçları karşılamak dışında kalan zamandır
- ☐ b- Okuldan , derslerden ve uykudan arta kalan zamandır
- ☐ c- Ev işlerinden , uykudan ve aileme ayırdığım zamandan arta kalan zamandır
- ☐ d- Hiç bir şey yapmadığım, boş olarak geçirdiğim zamandır
- ☐ e- Boş zaman diye bir şey olduğunu düşünmüyorum
- ☐ f- Başka (Belirtiniz):.....

9- Günlük ne kadar boş zamanınız var? (Saat olarak belirtiniz)

.....Saat

10- Günlük ne kadar boş zamanınız olsun istersiniz? (Saat olarak belirtiniz)

.....Saat

11- Herhangi bir işte çalışıyor musunuz?

- ☐ a- Evet (Belirtiniz):.....
- ☐ b- Ev hanımıyım
- ☐ c- Hayır, çalışmıyorum

12- Günde kaç saat çalışıyorsunuz? (Ev hanımları için ev işlerinin günlük süresi)

- ☐ a- 0- 5 Saat,
- ☐ b- 6-8 Saat
- ☐ c- 9-12 Saat
- ☐ d- 13 Saatten fazla
- ☐ e- Hiç çalışmıyorum

13- Eğer çalışıyorsanız, haftada kaç gün çalışıyorsunuz?

.....Gün .

14- Eğer çalışma süreniz daha kısa olsaydı ne yapardınız?

- ☐ a- Ev işleri ve ailemle ilgilenirdim
- ☐ b- Spor yapardım
- ☐ c- Gezerdim
- ☐ d- Okurdum
- ☐ e- Televizyon izlerdim
- ☐ f- Müzikle ilgilenirdim
- ☐ g- Başka (Belirtiniz):.....

15- Boş zamanlarınızı genellikle nerede geçiriyorsunuz?

- ☐ a- Evimde
- ☐ b- Arkadaşımın evinde
- ☐ c- Eğlence merkezinde
- ☐ d- Spor tesisinde
- ☐ e- Kafede
- ☐ f- Kahvehanede
- ☐ g- Halk eğitimi merkezinde
- ☐ h- Başka (Belirtiniz):.....

16- Boş zamanlarınızı en sık kimlerle birlikte geçiriyorsunuz?

- ☐ a- Ailemle
- ☐ b- Arkadaşlarımla
- ☐ c- Kendi kendime
- ☐ d- Başka (Belirtiniz):.....

17- Yıllık ne kadar tatil yapıyorsunuz?

- ☐ a- 20 Gün ve daha az
- ☐ b- 21-25 Gün arası
- ☐ c- 26-30 Gün arası
- ☐ d- 30 Günden fazla
- ☐ e- Hiç tatil yapamıyorum

18- Boş zamanlarınızı değerlendirmek için aşağıdaki olanaklardan hangilerine sahipsiniz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- ☐ a- Teyp veya müzik seti
- ☐ b- Radyo
- ☐ c- Televizyon
- ☐ d- Video
- ☐ e- Bilgisayar
- ☐ f- Gazete ve dergi
- ☐ g- Bisiklet
- ☐ h- Özel oto
- ☐ ı- Spor araç ve malzemeleri
- ☐ i- Fotoğraf makinesi
- ☐ j- Evde beslenen hayvanlar
- ☐ k- Başka (Belirtiniz):.....

(Lütfen arka sayfaya geçiniz)

19- Aşağıdaki boş zaman etkinliklerine hangi düzeyde katıldığınızı belirtiniz.

		Etkinliğin Gerçekleşme Düzeyi		
		Her Zaman	Bazen	Hiç Bir Zaman
No	Etkinliğin Türü			
01	Televizyon izlemek			
02	Radyo ve teyp dinlemek			
03	Kitap, gazete, dergi okumak			
04	Konuşma, sohbet			
05	Arkadaş ve aile toplantılarına katılmak			
06	Pikniğe gitmek			
07	Ev işleri yapmak			
08	El işleri yapmak			
09	Hayal kurmak			
10	Bulmaca çözmek			
11	Spor yapmak			
12	Yürüme			
13	Bisiklet			
14	Özel oto kullanmak			
15	Yabancı dil öğrenmek			
16	Seyahat etmek			
17	Halk oyunları oynamak			
18	Kafeye gitmek			
19	Kahvehaneye gitmek			
20	Tavla, satranç, dama ve kağıt oyunları oynamak			
21	Şans oyunları oynamak			
23	Şiir, anı, günlük veya mektup yazmak			
24	Resim veya karikatür yapmak			
25	Fotoğrafçılıkla uğraşmak			
26	Koleksiyon yapmak			
27	Hayvan beslemek			
28	Bahçe işleri yapmak			
29	Evde çiçek yetiştirmek			
30	Demek vb. kurumlarda gönüllü çalışmak			
31	Tiyatro, sinema veya konsere gitmek			
32	Kütüphaneye gitmek			
33	Başka (Belirtiniz).....			

20-Yukarıdaki boş zaman etkinliklerinden hangilerini halk eğitimi merkezinde gerçekleştirebiliyorsunuz? (Yanındaki numarayı yazmanız yeterlidir).....

21- Şu anda hangi kurs yada kurslara katılıyorsunuz?

Kursun Adı

Süresi

a -

.....Ay

b -

.....Ay

22- Daha önce halk eğitimi kurslarına katıldıysanız, katıldığınız kursların adlarını yazınız?

23- Kurslara ne zaman katılıyorsunuz?

- ☐ a- Hafta içi sabahları
- ☐ b- Hafta içi öğleden sonra
- ☐ c- Hafta içi tam gün
- ☐ c- Hafta içi akşamları
- ☐ d- Hafta sonu gündüz
- ☐ e- Hafta sonu akşam
- ☐ f- Hafta sonu tam gün

24- Katılmak için düzenlenmesini istediğiniz halk eğitimi kurs programları ve etkinlikleri nelerdir?(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- ☐ a- İlk okuma-yazma kursu
- ☐ b- Mesleki ve genel bilgi kursları (Biçki, dikiş, el sanatları vb.)
- ☐ c- Daktilo
- ☐ d- Bilgisayar
- ☐ e- Muhasebe
- ☐ f- Yabancı dil
- ☐ g- Sanayi eğitimi kursları (Elektrik-elektronik, doğal gaz tesisatçılığı, motor, metal işleri, teknik resim vb.)
- ☐ h- Sosyal kültürel kurslar (Müzik, halk oyunları, ilk yardım, sağlık, nüfus planlaması, sivil savunma, beslenme eğitimi, yazışma, hızlı okuma, güzel konuşma vb.)
- ☐ ı- Konferans, açık oturum, toplantı, panel ve seminerler
- ☐ i- Spor müsabakaları ve çeşitli yarışmalar
- ☐ j- Sergi ve defileler
- ☐ k- Film gösterimi
- ☐ l- Konser
- ☐ m- Halk oyunları gösterileri
- ☐ n- Anma ve kutlama günleri
- ☐ o- Gezi ve incelemeler
- ☐ p- Tiyatro
- ☐ r- Diğer (Belirtiniz):.....

25- Katılmak isteyip de katılamadığınız halk eğitimi etkinlikleri varsa, katılmama nedenleriniz nelerdir?

- ☐ a- Bu kursların düzenlenmemesi
- ☐ b- Kurs saatlerinin uygun olmaması
- ☐ c- Boş zamanımın olmaması
- ☐ d- Ailemin izin vermemesi
- ☐ e- Çevreden hoş karşılanmayacak endişesi
- ☐ f- Ekonomik durumumun iyi olmaması
- ☐ g- Başka (Belirtiniz):.....

26- Halk eğitim merkezinde boş zamanlarınızı yeterince değerlendirdiğinizi düşünüyor musunuz?

- ☐ a- Evet
- ☐ b- Hayır
- ☐ c- Kısmen

27- Kurs saatleriniz sona erince genellikle ne yapıyorsunuz?

- ☐ a- Bir süre daha halk eğitimi merkezinde kalıyorum
- ☐ b- Kurs arkadaşlarımla kurs çıkışında geziyoruz
- ☐ c- Hemen evime dönüyorum
- ☐ d- Öğretmenlerimle sohbet ediyoruz
- ☐ e- Başka:.....

28- Kurs sonrasında halk eğitimi merkezinde kalabileceğiniz mekanlar varmı?

- ☐ a- Evet var
- ☐ b- Var ama yetersiz
- ☐ a- Hayır yok

29- Kurslar dışında halk eğitimi merkezinde ne tür etkinlikler yapılmasını istersiniz?

- ☐ a- Doğum günü kutlamaları
- ☐ b- Konser ve müzik dinletileri
- ☐ c- Piknik gezileri
- ☐ d- Tavla, satranç, masa tenisi vb. müsabakaları
- ☐ e- Yapılan işlerin sergilenmesi
- ☐ f- Sergi yada fuar gezileri
- ☐ g- Belirli gün ve hafta kutlanmaları
- ☐ h- Şiir okuma günleri
- ☐ ı- Halk eğitimi merkezinde duvar gazetesi etkinlikleri
- ☐ j- Konferans, panel ve söyleşi gibi toplantılara ve katılma
- ☐ k- Sinema ve tiyatro gösterileri
- ☐ l- Anne-baba eğitimi
- ☐ m- Aile planlaması konusunda bilgi verilmesi
- ☐ n- Başka (Belirtiniz):.....

30-Sizce ideal bir halk eğitimi merkezi nasıl olmalıdır?

.....

.....

.....

31- Halk Eğitimi Merkezi beklentilerinizi karşılıyor mu?

- ☐ a- Evet
 - ☐ b- Hayır (Sebeplerini yazınız):.....
-

Anketimiz bitmiştir. Teşekkür ederiz.